

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

פרצוף יוסף הצדיק | עמ' ב
שיעור חדש תמוז באנגלית

אגרת הקדש כז | עמ' כא
יארצייט ר' שמשון-יעקב גינזבורג ע"ה

אגרת הקדש כז (2) ולקו"ת בהעלתך | עמ' מ
יארצייט ר' שמשון-יעקב גינזבורג ע"ה

רמ"ח אותיות (סה-עג) | עמ' סו
שבת קדש פרשת נשא, ט' סיון ע"ז - כפ"ח

ברית לוי-שמחה שי' גרייפל | עמ' פא
כ"ג תמוז ע"ז - כפר חב"ד

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך

יוצא לאור לקראת שבת
פרשת מטות-מסעי תשע"ז

לקבלת השיעורים: itiel@pnimi.org
לקבלת סרטוני הוואצאפ: 0507951105

ח' תמוז ע"ז - ירושלים

פרצוף יוסף הצדיק

שיעור חדש תמוז באנגלית

א. סדרת ימי ההולדת של יוסף בתמוז | ב. פרצוף יוסף הצדיק | ג. שאלות ותשובות | ד. קשרי נשמות וגלגולי נשמות של יוסף (השלמות)

א. סדרת ימי ההולדת של יוסף בתמוז

יום הולדתו של יוסף בתמוז

ערב^א טוב, ובקר טוב לכולם באמריקה. בחדשים האחרונים הקדשנו כל שיעור לדמות מרכזית אחת בתורה. דברנו על שבעת האושפיזין של סוכות, שבעת הרועים של עם ישראל – אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף ודוד. התייחסנו לכולם חוץ מיוסף ואהרן, להם נקדיש את השיעור היום ואת השיעור בחדש הבא אי"ה. את השיעור החדש להתבוננות ביוסף הצדיק והתעצמות עמו. מבין כל הנשמות הוא נקרא הצדיק (ב-ה הידיעה). הוא עמד בנסיון קשה של שמירת הברית ולכן הוא זכה בתואר נצחי "הצדיק" לכל הדורות. נקדיש את חדש תמוז ליוסף הצדיק כי יש ארבעה דעות שונות^ב מתי הוא נולד (ונפטר), וכולן בחדש תמוז. הדעה הראשונה שהוא נולד בר"ח תמוז, א' תמוז (לתמוז יש תמיד ר"ח יומיים, אבל היום הראשון הוא עדיין בחדש סיון והיום השני של ר"ח הוא היום הראשון של תמוז); לפי הדעה השנייה הוא נולד ב-ב' תמוז; לפי דעה שלישית הוא נולד ב-ז' תמוז (שבת

שהיתה אתמול); ולפי הדעה הרביעית הוא נולד ב-כ"ז תמוז^ג.

המספרים הבאים בסדרת תאריכי יום ההולדת

אפשר לעשות סדרה מעוקבת יפה ומסודרת מארבעת המספרים האלה. אני מקוה שכולם יוכלו לעקוב אחרי מה שנפתח בו, יהלום מתמטי. יוסף הוא מאד חכם, החכם בין כל אחיו בודאי ואולי האדם הכי חכם בכל התורה. אמרנו פעם שמכל הנשמות בתורה יוסף הכי שייך למתמטיקה – הוא מתמטיקאי. בטוח שאם הוא נולד בארבעה תאריכים בחדש תמוז יש סבה טובה מאחורי זה...

יש לנו את המספרים 1, 2, 7, 27, ולפי ההפרשים אפשר לבנות את הסדרה ולראות איך היא תפתח עד אין סוף. ההפרשים הם 1, 5, 20, הפרשי ההפרשים הם 4 ו-15 ובסיס הסדרה הוא 11. אם היו בהתחלה רק שלשה מספרים זו היתה סדרה ריבועית (כאשר החזקה הכי גדולה היא n ברבוע), אבל מתחילים בארבעה מספרים אז הסדרה היא מעוקבת (n בחזקת 3). המספר הבא בסדרה לא יכול להיות יום בחדש

^א שלשת התאריכים הראשונים (שמוזכרים יחד) – א תמוז, ב תמוז, ז תמוז – עולים יחד 1369, 37 (יחידה) ברבוע, "ורוח אלהים מרחפת על פני המים" וכו'. כשמצרפים גם את ז' תמוז (הנוצר במקום נוסף) מקבלים 1849, 43 ברבוע – הוא מעלה את שרש הרבוע מ-37 ל-43.

^א נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.
^ב ראה גם בספרים "דבר יום ביומו" ו"ערך ציון" (ציוני הצדיקים בארצנו הקדושה).

הסדרה חייב להתחלק ב-13 לפי כללי המתמטיקה, אך לא יודעים יותר מכך. כאן הסך הכל הוא 9100, 13 פעמים 700 – ממוצע כל אבר בסדרה הוא 700 – שעולה גם 5 פעמים 1820, מספר הופעות שם הוי' בתורה, 70, סוד, פעם שם הוי'. גם מראה שזו סדרה מאד מיוחדת. איך הממוצע, 700, קשור ליוסף? יוסף עולה ו"פ שם הוי' ו-9100 עולה 5 פעמים 70 – 350 – פעמים שם הוי'. אבל מה אומר המספר 700 בקשר ליוסף?

יש כמה נקודות שונות של קשר – וביניהן ש-700 בתורה הוא שמו של שת בן אדם הראשון, שמובנו הוא יסוד (כמו תשתית), כמו שפרשו חז"ל ש"ממנו הושגת העולם" – אבל נאמר משהו שיתחבר לרעיון הבא: היום נדבר על כל הספירות של יוסף, כל כחות הבריאה כפי שהם משתקפים בדמותו של יוסף, אבל הספירה המיוחדת שלו היא יסוד, כח הברית – הנסיון שלו הוא לשמור בשלמות ובטהרה את הברית. המלה יסוד היא מאד מענינת, כי היא נקראת י ו-סוד – י היא 10, והיא מצוירת כנקודה, "נקודה מצוירת" (שיש בה תמצית כל העשר ספירות) – ו-י סוד רומז לעשרה סודות. מהם עשרה סודות? הסודות של עשר הספירות עצמן, הכחות הנעלמים שיש בכל נפש. לכל אחד מאתנו יש ניצוץ של יוסף, נקודת צדיק בתוכו – "ועמך כלם צדיקים". מה זה אומר? הנקודה העצמית של יוסף היא "מגלה עמקות מני חשך", הכח להביא לגילוי מהלא-מודע אל המודע. הענין של יוסף הוא לגלות סודות – זהו הכח של נשמת יוסף, והכח של יוסף בתוך כל אחד. לכל אחד יש סוד, לכל אחד יש עשרה סודות, וכח היסוד הוא לגלות את כל עשרת הסודות. סוד עולה 70 ו-י פעמים סוד עולה 700 (כשהשם שת, שמובנו יסוד, רומז לכך שיש לדרוש י פעמים סוד)¹, המספר שניסונו

תמוז, כי יש בחדש רק שלשים יום, אבל מה המספר הבא? מוסיפים 11 ל-15 – מוסיפים זה ל-יה ומקבלים שם הוי' – ואת 26 מצרפים ל-20, כך שהפרש למספר הבא הוא 46 (חלק המילוי של שם עב, המילוי הגדול ביותר של שם הוי') והמספר הבא בסדרה הוא 73, בגימטריא חכמה. יש משהו מאד חכם בסדרה הזו של ארבעת ימי ההולדת של יוסף. המספר הבא לא מפורש אלא רמוז, יוצא מהסדרה.

שלשת המספרים הראשונים כאן עולים סה"כ 10, בחלוקה כמו עשר הספירות –1 הוא הכתר, 2 הם חכמה ובינה ו-7 הן המדות. 10 אלו מצטרפים ל-27 ויחד מקבלים 37, חכמה במספר סידורי. חמשת המספרים הראשונים של הסדרה, 37 ועוד 73 (מספרים סימטריים), עולים 110. מה שייך 110 ליוסף? הוא חי 110 שנים. זו תופעה יפה שמוצאים בה קשר ישיר ופשוט ליוסף. מה המספר הבא בסדרה? כשמוסיפים 11 ל-26 מקבלים 37, סך ארבעת המספרים הראשונים בסדרה. שכולם יעזרו לי להוסיף כאן את המספרים... מוסיפים 37 ל-46 ומקבלים את ההפרש הבא – 83. איך יודעים שיוסף הוא מתמטיקאי? השם שלו מלשון תוספת, מתמטיקאים אוהבים להוסיף. המספר הבא בסדרה, תוספת 83 על 73, הוא 156, בגימטריא יוסף! הסדרה הופכת להיות יותר יחודית ויפה. כחסידיים אנחנו לא מנסים להוכיח שום דבר, אלא רק להראות את היפי של התורה – היפי מושך לאמת של התורה.

אם נמשיך עוד שני מספרים נגיע ל-477. כאשר יוסף נולד אמו רחל קראה לו יוסף ואמרה "יוסף הוי' לי בן אחר" – זו הסבה שהיא קראה לו יוסף. הביטוי "יוסף הוי' לי בן אחר" שוה בדיוק 477.

יסוד – גילוי עשרת סודות הנפש

נאמר עוד משהו על הסדרה הזו ונמשיך הלאה: אם מחשבים את הסדרה הזו עד 13 מקומות, כנגד יג המדות הרחמים של ה', סך כל

¹ כשמצרפים ל-י פעמים סוד את יסוד בחשבוננו הפשוט מקבלים 780, טל (הוי' אחד) במשולש, העולה יוסף

לכן צריך לומר שבר"ח תמוז זו לידה של ה-י
בנשמה שלו, החכמה שלו. כל נשמה היא "חלק
הוי", יש בה ארבע מדרגות, י-ה-ו-ה – החכמה
שלו מופיעה ב-א' תמוז, הבינה שלו (ה עילאה
שבשם) ב-ב' תמוז (ושני הימים האלה סמוכים,
שהרי חו"ב הם "תרין ריעין דלא מתפרשין
לעלמין"), המדות שלו (ז"א, שכולל ז מדות)
מופיעות ב-ז' תמוז והמלכות שלו (יוסף הוא גם
מלך) נולדת ב-כ"ז תמוז.

יוסף שייך ליסוד אבל הוא נעשה מלך –
בהתחלה משנה למלך פרעה, ואחר כך הוא
נעשה מושל ומלך במאה אחוז בכל ארץ מצרים
(לא מפורש בתורה, אבל כך חז"ל מלמדים
אותנו). אם כן, יוסף הוא צדיק שהופך למלך.
דוד הוא רק מלך, אבל יוסף הוא צדיק (יסוד)
שנעשה מלך (מלכות). זהו השינוי שאנחנו
מחפשים גם היום, שהצדיק יהפוך למלך.

הלידה מרחם המאסר

הלידה הזו – כל לידה היא אחרי תקופה של
הריון ברחם. הלידה של יוסף בתור משנה למלך
באה לאחר 'הריון' של 12 שנים, בהן הוא שהה
בבית הסהר. כל הצדיקים שזוכים להיות בכלא
בודאי מתייחסים ליוסף. על יוסף כתוב בקהלת
"כי מבית הסורים יצא למלך" (בגימטריא 1024
= 32, לב, ברבוע – הלב של יוסף היה במאסר
ויצא למלך בסוד "לבא לפומא גליא", על ידי
פתרון החלום לפרעה). מה אצלו המעבר מצדיק
למלך? הזמן שהוא היה בכלא. כל מצרים היתה
כמו כלא גדול, אף עבד לא יכול לברוח
ממצרים. בקבלה כתוב שמצרים היא כמו
הרחם, שעם ישראל היה בה 210 שנים לפני
שהוא נולד ביציאת מצרים. יוסף היה ברחם
(של הכלא) 12 שנה לפני שנולד והפך מצדיק
למלך. הרחם היא יסוד הנוקבא, במושגי
הקבלה.

יוסף הוא הנשמה (ב-ה הידיעה) בתורה שהיה
במאסר. חשוב מאד שאפילו במאסר הוא שמר
על מצב רוח מרומם, ומצא חן בעיני כל רואיו,

להסביר, הממוצע של 13 המקומות הראשונים
בסדרה, שהוא כח ספירת היסוד, האור והעצם
של יוסף.

המספר ה-14, דוד, בסדרה הוא 3472 = יד
פעמים רמח = דוד פעמים אברהם (וכן אברהם
במ"ק בגימטריא דוד) – רמז להמשכה מהחסד
(מדת אברהם) עד המלכות (מדת דוד), המשכה
שהיא בעצם תפקיד היסוד הממשיך למלכות
את כל החסדים.

נוסחת הסדרה

כתוב בחסידות שאם אתה מלא אהבה למשהו
קשה לעזוב אותו – אז קשה לנו לעזוב את
העיסוק בסדרה הזו... כל סדרה אפשר לתרגם
לנוסחה, מי שידוע discrete calculus, אותה
לימד והגדיר ניוטון. איך מתרגמים את הסדרה
הזו לנוסחה אלגבראית? לא קל, אבל גם לא
קשה מדי. רק נאמר את הנוסחה (אם מישהו
רוצה להבין שישאל את משה...):

$$f[n] = \frac{11n^3 - 21n^2 + 16n + 6}{6}$$

כשמציבים 0 מקבלים 1, כשמציבים 1
מקבלים 2, כשמציבים 2 מקבלים 7, כשמציבים
3 מקבלים 27, כשמציבים 5 מקבלים יוסף
וכשמציבים 7 מקבלים "יוסף הוי' לי בן אחר".

ארבעת התאריכים בסוד הוי'

אם יש ארבעה ימי הולדת אפשריים ליוסף,
הם ודאי גם מקבילים לאותיות שם הוי'. איך
אפשר להוולד ארבע פעמים בחדש תמוז? "אלו
ואלו דברי אלהים חיים", כל אחד נכון בדרגה
מסוימת של המציאות.

פנים ואחור (ה"פ יוסף), בגימטריא רשע וצדיק (כמו
בפסוק [כעבור סופה ואין] רשע וצדיק [יסוד עולם]),
המבואר לקמן פ"ד) – רמז לכחו של יוסף לחולל
אתהפכת ולהפוך את ה"אחר" (הרשע) לבן (צדיק), "יוסף
הוי' לי בן אחר".

אחרי השבחים האלה פרעה מוריד ונותן ליוסף את טבעת הזהב שלו וממנה את יוסף למשנה שלו, שכל הנהגת מצרים תהיה על פיו. אז כתוב שיוסף יצא על ארץ מצרים וכולם קראו לו בשם מיוחד – "אברך". המלה הזו מופיעה רק פעם אחת בתורה. היום משתמשים בה לגבי כל אדם צעיר שמקדיש עצמו ללימוד התורה, אבל כאן הכוונה שלו מאד מיוחדת.

שלושת פירושי רש"י – הכנעה-הבדלה-

המתקה

רש"י נותן שלש אפשרויות לפירוש המלה המסתורית הזו. הפירוש הראשון של רש"י הוא לפי התרגום, "דין אבא למלכא" – זהו אביו של המלך, אב במשמעות של יועץ של המלך, הוא נתן לו עצה מה לעשות כדי להציל את מצרים משבע שנות הרעב; הפירוש השני של רש"י הוא בחלוקת המלה "אברך" לשתי מלים קצרות, אב-רך, שמשמעותו "אב בחכמה" (מקור מפורש בתורה לידוע בקבלה וחסידות שאבא הוא כח החכמה) ו"רך בשנים", אדם צעיר. באופן הזה משתמשים גם היום – אדם צעיר שלומד תורה. כל אברך – יש לנו כאן כמה אברכים שלומדים בכולל – צריך לדעת שהשם אברך בא מיוסף הצדיק וינסה להתדמות אליו. לפי הפירוש השני יש כאן שתי מלים שמביעות ניגוד – אב בחכמה (ואב הוא מבוגר/זקן) ורך בשנים. אז יש דעה שלישית, מלה פשוטה משרש פשוט בעברית – ברך. משמעות השרש ברך היא לשון ברכה, "ברוך אתה", וגם ברך של הרגל (אחת מהברכיים), וכאן הפירוש "אברך" שכולם משתחווים לפניו, כופפים ברכיים. שוב, שלשת הפירושים – אב למלך, אב בשנים ורך בחכמה, מי שכולם כורעים ברך לפניו.

את שלשת הפירושים אפשר להקביל לשלשת המושגים הבסיסיים של הבעש"ט, הכנעה-הבדלה-המתקה, בסדר הפוך: הפירוש השלישי, שכולם כורעים ברך לפני יוסף, הוא הכנעה –

עד ששר בית הסהר מסר לו את האחריות על הכל. מאיפה הוא קבל את החן המיוחד שלו? בכל סיטואציה בחיים שלו היה לו חן. כדי שיהיה לך חן אתה צריך להיות גם שמח – אפילו במאסר הוא שמח, מאמין שהכל בהשגחה פרטית מה' (שמח = ו"פ חן, הערך הממוצע של 3 אותיות שמח = "חן חן"). יוסף הוא דמות שהרוח שלו תמיד מרוממת. גם השמחה במאסר שייכת לאמא, כי הכח הפנימי של אמא-בינה הוא שמחה, רחם האם הוא מקור שמחה. הנסיון הראשון של יוסף היה עם אשת פוטיפר אבל אז היה לו נסיון איך הוא יתייחס להיותו בכלא 12 שנה – גם בנסיון הזה הוא עמד בהצלחה.

ב. פרצוף יוסף הצדיק

שוב, כח היסוד הוא גלגול את הסודות בנפש – עשרת הסודות של הנשמה. כעת נסביר את עשר הספירות, עשרת כחות הנשמה, בחייו של יוסף:

חכמה: אברך

שבחי יוסף

אחרי שיוסף נקרא על ידי פרעה לפתור את החלומות שלו ופרעה התפעל מהחכמה ורוח הקדש שלו פרעה אמר "הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו". הוא מכנה אותו "איש אשר רוח אלהים בו" (בגימטריא 1120 = 16 פעמים סוד. יש בביטוי 16 אותיות, כך שהערך הממוצע של כל אות = סוד. אם נוסיף ל"איש אשר רוח אלהים בו" את יוסף נקבל חן פעמים חן במספר סדורי, "חן חן"), ובהמשך אומר פרעה ליוסף בפני יועציו ושריו – בדיוק לפי דברי יוסף, שיש למצוא אדם נבון וחכם שיכין את הארץ בשבע שנות השבע לשבע שנות הרעב – "אין נבון וחכם כמוך".

למה פרעה קורא לו כך? כי הוא פתר את החלומות שלו, שכל החכמים והחרטומים לא הצליחו לפתור. לכן הוא נותן לו את השם "צפנת פענח", כי הוא מסוגל לגלות את כל הנסתרות, ולכן אמרנו שיוסף הוא "מגלה עמקות מני חשך", מוציא דברים עמוקים מחשך הלא-מודע.

"ויצא לאור צלמות" – סוד משיח בן יוסף

סיום הפסוק "מגלה עמקות מני חשך" הוא "ויצא לאור צלמות". אמרנו שיוסף אוהב גימטריאות, אוהב לצרף מספרים ולשחק עם המספרים. הגלגול האחרון של יוסף הוא משיח בן יוסף. בפזיקה לכל חלקיק יש אנטי-חלקיק. כאשר חלקיק ואנטי-חלקיק נפגשים הם משמידים אחד את השני. מי האנטי-חלקיק של המשיח? ידוע שבכל מספר יש משהו מאד חיובי שווה לו ומשהו מאד שלילי שווה לו. אחת הדוגמאות החשובות לכך היא **משיח** שה'אנטי' שלו הוא **נחש**, הנחש שהכשיל את אדם וחוה, פתה את חוה כמו שאשת פוטיפר נסתה לפתות את יוסף. כאשר יוסף עמד בנסיון הוא תקן באופן עמוק את חטא אדם וחוה. האריז'ל אומר שהוא "זיהרא עילאה דאדם הראשון", חלק העל-מודע של אדם, והוא עמד בנסיון שאדם לא עמד בו.

אמרנו שה'אנטי-חלקיק' של **משיח** הוא **נחש**. יוסף אמר על עצמו "כי נחש ינחש איש אשר כמני", בכוחו להפוך גם את הנחש, האנטי-משיח, לקדושה ("נחש ינחש" = אפרים משנה, שני בני יוסף). מהו ה'אנטי-חלקיק' של משיח בן יוסף? **צלמות** (צל המות), שווה בדיוק **משיח בן יוסף**. זו המלה שמופיעה בהמשך "למגלה עמקות מני חשך" – "ויצא לאור צלמות". הצל של המות הוא פחד מות ואור הוא שמחה, "ליהודים היתה אורה ושמחה". היכולת להפוך את החשך והפחד ממנו לאור היא להפוך אותו לשמחה. מי עושה זאת?

הוא משרד לכולם הכנעה להנהגתו. העובדה שהוא כל כך מיוחד, חכם וצעיר – מאד חכם (אב בחכמה) ומאד צעיר ורך (רך בשנים) – פועלת הברדה. הוא אב-רך, חושבים שאבא הוא קשוח, גם לפי תיאורים בתורה, וכאן יש אב-רך. כאן יש התייחסות אליו עצמו, ולא לתפקיד שהוא ממלא בארץ – הוא בעצמו מאד חכם ומאד צעיר. זהו האבחון שלו כנבדל, ההברדה. הפירוש שהוא מי שנותן עצה למלך ולומר לנו איך להציל את חיינו, להציל את חיי כל העולם – לא רק בארץ מצרים, כי הרעב היה בכל העולם העתיק, הוא יועץ למלך ולכולנו מה לעשות כדי להציל את כולם – הוא ההמתקה. הרעב הוא הקושי, המצב המר, והוא ממתיק אותו. זו דוגמה מאד יפה של הכנעה-הברדה-המתקה בשלשת פירושי רש"י למלה אברך.

בספירות של יוסף עצמו כל הענין של "אברך" שייך להיותו אבא, לחכמה שלו.

כתר (וגילוי בחכמה): צפנת פענח

"צפנת פענח" – "מגלה עמקות מני חשך"

המדהים שלא די בשבחים שלו, ובשם המיוחד "אברך". אחרי שכתוב שהאנשים קראו לו אברך פרעה נתן לו שם מלכותי כשהוא שידך אותו עם אשה מלכותית – "צפנת פענח". כל אברך בכולל מכיר את אחד מהגדולים בדורות האחרונים, אולי הגדול שבהם, שנקרא יוסף ושם ספרו צפנת פענח – הרוגאטשובר.

הפירוש של צפנת פענח שהוא מפענח-מגלה צפונות-סודות מהעל-מודע, הכח המיוחד של יוסף. זו בדיוק המשמעות של השם שמורכב משני מלים – "צפנת" היינו דברים צפונים ו"פענח" הוא הכח שלו לגלות אותם. השרש **פענח** מופיע רק כאן, פעם אחת בתנ"ך, ואנחנו צריכים לנחש מה המשמעות שלו, אבל הניחוש הוא שיש לו כח לפענח ולגלות את כל הסודות של העל-מודע. הלא-מודע מתגלה בחלומות.

דאצילות מבינ השבטים – מצטרף במיוחד לנשמות האבות¹). הוא הבן של יעקב, ויש ביניהם הרבה קשרים, כפי שכתוב "אלה תלדות יעקב יוסף" – הם מתייחדים יחד, וכתוב שכל כח הלידה של יעקב, להוליד את כל יב שבטי י-ה, בא בכח שרש נשמת יוסף (ורמז: יוסף עם הוריו – יעקב-רחל-יוסף – משלימים ל-כד ברבוע, בגימטריא יסוד-מלכות, הספירות בהן טמון כח ההולדה וההוצאה לאור).

מלבד הכח של יוסף לגלות צפונות מהעל-מודע, יש לו כח ליצור 'משחק אלוקי' להצפיין את זהותו מאחיו ולהתגלות ברגע המתאים. אולי יותר מכל הסיפורים בתנ"ך הסיפור הכי מורכב ומיוחד הוא של יוסף ואחיו. הוא עושה תרגיל, 'משחק', בו הוא מכניס את האחים לסיטואציה מאד דרמטית. יש לו חוש דרמטי מאד מפותח. מחפשים דרמה יהודית – צריך לפנות ליוסף. הדברים האלה הולכים יחד, החוש הדרמטי שלו והגילוי של עמוקות מני חשך – שניהם באים מיצחק, ששמו גם מלשון משחק. בסיום המשחק הפחד של כל האחים הופך ברגע אחד לצחוק והנאה – סוד "פחד יצחק", שהפחד הופך לצחוק. זה בדיוק מה שיוסף עושה במשחק שלו – הוא מסתיר את

משיח בן יוסף, בנו של יוסף, שה'אנטי-חלקיק' שלו הוא צלמות.

"צפנת פענח" – הקשר בין יוסף ליצחק

יוסף מקבל את השם "צפנת פענח", פותר את החידות הנסותרות של הנשמה. נחשב אותו: **צפנת** בגימטריא **כתו**, העל-מודע אליו מתייחסים, הספירה הראשונה בעשר הספירות. בכל התורה יש 613 מצוות ועוד 7 מצוות דרבנן, בגימטריא 620, **צפנת**, העל-מודע של הכלל. **פענח** – מלה שצריך לנחש מתוך ההקשר מה משמעותה, כי אין לה דמיון בתורה – עולה 208, בגימטריא **יצחק**.

יש קשר פנימי בין יוסף ליצחק, כמו שמוצאים בשם יוסף-יצחק. הזכרנו את הרוגאטשובר שנקרא יוסף, גאון בתורת הנגלה, אבל יש צדיק מאד גדול בחסידות, פנימיות התורה, הרבי הקודם של חב"ד, שנקרא יוסף-יצחק. מה ההגיון מאחורי חיבור שני השמות האלה יחד? אנחנו מסבירים שליוסף יש קשר ישיר ליצחק אבינו – לא רק דרך אביו יעקב – ויצחק נותן לו את ההשראה לפתור חלומות בכלל ואת חלומות פרעה בפרט. את כל חכמת היכולת שלו לגלות נסותרות וצפונות הוא מקבל מיצחק, הכח לעלות לעל-מודע ולגלות אותו לאור, לגלות את הלא-מודע במודע.

אמרנו ש-**יוסף** עולה 6 פעמים **הוי'** – 3 פעמים 52, **בן יוסף** עולה ג"פ **בן**. מה העניין שהוא שלש פעמים **בן**? כמו שאמרנו, הוא גם קשור ליצחק ישירות, לא רק דרך יעקב – הוא לא רק נכד של יצחק אלא גם בן שלו. הוא גם בן של יעקב וגם בן רוחני של יצחק וגם בן רוחני של אברהם² (וכן, יוסף – שהוא הנשמה

הקיים ימין-שמאל-אמצע, בדוגמת האבות (שעל כן נהוג להזכירם בסדר זה, ולא בסדר התולדה – שם-חסד, חם-גבורה, יפת-תפארת). **שם-חם-יפת** ר"ת **שיח** (ועם ה-ם של **שם משיח**), בגימטריא **יוסף-בנימין**, יחוד יסוד ומלכות, יסוד הזכר ויסוד הנקבה (וראה לקמן הערה יג). כשם בתורה **שיח** היינו **אליעזר** עבד אברהם, שחז"ל אומרים שהוא-הוא כנען בן חם (וראה עוד לקמן פ"ד).

¹ האריז"ל כותב שהאחים קנאו ביוסף כי לו מסר אביו את כל הסודות שלמד משם ועבר. **שם-עבר** בגימטריא **ברית** – בחינתו של יוסף – והוא-הוא משך שנות החיים של אברהם, יצחק, יעקב ויוסף (כאשר בכך מתחבר יוסף לאבות). סודות שם ועבר הם סודות הברית. **שם-עבר** ר"ת **שע** – **שע** נהורין הנמשכים מהכתר על ידי יוסף הצדיק (כדלקמן פ"ד).

² ראה לקוטי לוי יצחק לתניא אגה"ק כז – נלמד בשיעור אור לה' תמוז ש"ז – שמביא ומבאר כך רמז זה. רבי לוי יצחק לא מצטט את הרמז וביאורו בשם מקור, אך יש משהו קשור-דומה בכתבי האריז"ל, שמסביר שיוסף מקבל מכל בני נח – שם-חם-יפת – המכוונים כנגד

יצחק = 2756 = היהלם של בן (26, הוי', פעמים 106, הוי' במספר קדמי).

המלבי"ם על הפסוק מחלק באופן מובהק בין המודע ללא-מודע של הנפש ואומר שאפשר להיות צדיק גמור במודע ועדיין להשאר רשע בלא-מודע (מעין האמור בתניא – כנודע שהמלבי"ם מביא מדי פעם מספרי פנימיות דוגמת אור החיים וספרי חסידות, מבלי לציין זאת – אך בגדר חידוש גמור לפירוש פשט על המקרא) וזה לשונו:

"ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושיה" – כל יש ונמצא הוא כפול ומקופל חציו על חציו, ר"ל שהדברים הנמצאים מתחלקים לשנים, א] כפי מה שהם בעצמותם, ב] כפי מה שהם מוחשים ומושיגים לחושינו, כי אנו אין אנו משיגים מן הדברים רק את מקריהם החיצונים כפי מה שהם פועלים על חושינו, ומזה לא נוכל לדון על מהות הדברים כפי מה שהם בעצמם מזולת היחוס שבין שטחם החיצוני ובין חושינו, כי תנאי משיגי החושים הם הזמן והמקום והם אינם תנאי הדברים בעצמותם, ולפי"א א"א שנישיג משום דבר השגה ברורה לדעת איך הוא הדבר בעצמו לפי אמתתו, רק כפי מה שנראה לנו מפעולתו על חושינו, והמשיג עצמות הדברים בידעה מושכלת שלא ע"י החוש רק כפי מה שישכיל השכל המופשט מחומר, הוא יבין תעלומות חכמה לדעת מהות הדברים ואמתתם, כי כל יש הוא מכופל, ועצמותו ואמתתו הוא משונה מחיצוניותו המוחש ע"י החוש,

ואז "ודע כי ישה לך אלוה מעוניך" – אם תשיג תעלומות עצמות האדם כפי מה שהוא באמת לא כפי מה שהוא מוחש בחוש החיצוני, אז תדע כי אינך צדיק, שהגם שלפי הנגלה ממך אתה תם וישר ואין בך דופי, אין לדון מן החוש הבלתי משיג עצמות הדברים, שיוכל להיות שכפי נפשך הפנימית שהוא עצמות האדם אתה רשע, כי לא השלמת את נפשך בראוי להשלימה מצד שהיא

עצמו ולפתע מתגלה, ועל ידי כך הפחד הופך לצחוק. כתוב בזהר שההתגלות הפתאומית של יוסף לאחיו היא הקדמה והתחלה של ההתגלות של ה' לעם ישראל בהר סיני.

אמרנו שהמלה השניה ב"צפנת פענח", **פענח**, שוה **יצחק**. אם ממלאים את השם יצחק, רק המילוי, שנקרא עיבור באות, החלק הנסתר הלא-מודע של האות – **יוד**, **צדיק**, **חית**, **קוף** – שוה באופן מדהים **צפנת (כתר)!** אם כן, "**צפנת פענח**" – השם שניתן ליוסף – הוא הלא-מודע של יצחק (המלה הראשונה) ויצחק עצמו (המלה השניה). כמה שוה ביחד? 828, ד"פ 207, ד"פ **אור**. כל השם "צפנת פענח" הוא שם מאד 'חשוך' – "צפנת" אומר משהו צפון-חשוך ו"פענח" היא מלה חשוכה כי אין לי שום עדות מה המשמעות שלה, חוץ מניחוש מלומד לפי ההקשר ("כי נחש ינחש איש אשר כמני"). שם מאד חשוך, ששוה ד"פ **אור** – כפי שאמרנו שכח יוסף הוא להוציא לאור מתוך החשוך, הכח לפתור חלומות.

"ויגד לך תעלומות חכמה"

שוב, כל הכח של יוסף לעלות אל הלא-מודע הוא הכח של הכתר. הכח שלו להבריק מתוך הכתר, למצוא את הפתרון של החלום, הוא חכמה. יש פסוק מובהק נוסף של גילוי החכמה מהעלם הנפש, מהכתר העל-מודע: "ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושיה". "**ויגד לך**" = "**חכמה**". "**ויגד לך תעלומות חכמה**" = פעמים **יוסף!** "**כי כפלים לתושיה**" = 961 = 31, אל, ברבוע – "**אל** נהירו דחכמתא" (הכח להביא מתהום-תעלומות הלא-מודע אל המודע). סוף הפסוק, "**ודע** [המשכת התעלומות למודע] **כי ישה לך אלוה מעונך**" = 703, 37 (הבל, יחידה) במשולש. "**כי כפלים לתושיה ודע כי ישה לך אלוה מעונך**" = 1664, 64, 8 ברבוע, פעמים **הוי'** = 8 פעמים **יצחק**. נמצא שכל הפסוק עולה 7 פעמים **יוסף** ועוד 8 פעמים

בינה: לימוד שבעים לשון

לפני שיוסף יצא מהכלא והופיע לפני פרעה בא המלאך גבריאל ולימד אותו שבעים לשון, כדי שידע את השפות שפרעה יודע ועוד יותר. כדי להיות מלך במצרים צריך לדעת את שבעים השפות, ולשם כך גבריאל לימד אותו את כל הלשונות בלילה אחד, כך שיוסף ידע שפה אחת יותר מפרעה, לשון הקדש. באותה הזדמנות הוסיפו אות לשמו של יוסף, כפי שמופיע פעם אחת בתנ"ך (בספר תהלים) – יהוסף. ה-ה הזו של יוסף היא שנתנה לו את הכח ללמוד שבעים לשון – זו ה עילאה, ה-ה של הבינה.

כשאדם מבין שפה הביטוי בעברית היא 'אני שומע', שמיעה שייכת לבינה. דבר מאד חשוב גם בחינוך, מאיפה בא הכשרון ללמוד שפות? מהאמא. השפה הראשונה של אדם נקראת מאמע-לשון, שפת-אם, השפה שהוא מקבל מאמא שלו. ה עילאה היא הכח של אמא, ממנה – כותב האריז"ל – הכח שלו ללמוד שבעים שפות בלילה אחד כדי להנהיג את מצרים. ב-ה הזו תלויה ה תתאה – ה עילאה היא הבנה ו-ה תתאה היא מלכות, ובזכות הבנת השפות הוא זכה למלכות-הנהגה. ידיעת השפות היתה תנאי למלכות, מתאים למבואר בקבלה וחסידות שתנאי שייך לאמא עילאה. גם המלאך גבריאל שלימד את יוסף את שבעים הלשונות הוא משרש הבינה-אמא, כמו שנאמר "אני בינה לי גבורה [המלאך גבריאל]". הערך הממוצע של 6 אותיות **גבריאל** = **אם** (גבריאל יוסף = 6 פעמים **בינה** – **אם** בינה הן חתך זהב כנוודע, הסדרה החיבורית מתחילה: 4 11 15 26 41 67 – עד כאן = 164 = 4 פעמים **אם**). גם המספר שבעים הוא סוד ז"ת דאמא כמבואר בכתבי האריז"ל בכוונת תבת "שמע [ישראל]", **שם ע** ("שמע ישראל" = יוסף ועוד לשון הקדש).

עצם נבדל קדושה ומלאכיית, ושלא עשית כל אשר ביכלתך לעשות כפי כח נפשך הגדולה, וזה יחשב לך לעון וע"ז אתה נענש, הגם שנדמה לך שאתה צדיק לפי ישך החיצון, הנך רשע לפי ישך הנסתר הנכפל תחת היש החיצוני.

מתאים שבפסוק הנדרש על יוסף הצדיק – המגלה את תעלומות החכמה (וראה עוד לקמן פ"ד רמזי חכמה רבים של יוסף) – עולה גם גדר הצדיק היסודי ביותר.

חב"ד: "רוח אלהים בו" "נבון וחכם"

כפי שאמרנו, לפני השמות ליוסף – אברך וצפנת פענח – פרעה משבח אותו "איש אשר רוח אלהים בו" ו"אין חכם ונבון כמוך". במקום אחר בתורה כתוב "רוח אלהים" – רוח הקדש – היא דעת. כשהתורה מתארת את בצלאל כתוב שיש לו "חכמה תבונה ודעת" ורש"י אומר שדעת היא רוח הקדש. אם נקח את פירוש רש"י גם להקשר שלנו, השבח הראשון של יוסף הוא רוח הקדש, הדעת שבו, "רוח אלהים", ואחר כך משבחים אותו "נבון וחכם". אם כן, מוצאים כאן את שלשת המוחין למפרע – דעת (רוח הקדש, "רוח אלהים בו"), בינה וחכמה.

נחשב את שני הביטויים האלה יחד: "איש אשר רוח אלהים בו" ועוד "אין נבון וחכם כמוך" עולה 7 פעמים אור. "צפנת פענח" עולה ד"פ אור וכאן הכל עולה ז"פ אור, בהקשר כאן 7 רומז ל-7 שנות השבע ו-7 שנות הרעב. לולא יוסף הכל היה חשך גמור – כמו אדם שהולך בחשך, נכשל ונופל, לא יודע להיכן ללכת – ויוסף הוא ברק החכמה, הפנס המאיר שמופיע ומאיר את החשך, מראה את הדרך לחיות ולא למות.

דעת: התאווה לגיור כל האנושות

אם כן, דברנו כעת על הכתר שלו – היכולת להגיע ללא-מודע. החכמה שלו – היכולת להוציא לאור את העל-מודע. הבינה שלו – הבנת כל השפות, שהיא גם יכולת פסיכולוגית להבין את כולם. מהי שפה? כל שפה היא ביטוי לפסיכולוגיה של האנשים המשתמשים בשפה. הדעת שלו, כפי שאמרנו, היא רוח הקדש, שגם היא יכולת להביא את הלא מודע למודע – כי דעת היא השתקפות וביטוי של הכתר העל-מודע במודע, זו תחת זו בקו האמצעי של עץ החיים של הספירות כמבואר בקבלה.

כעת נאמר משהו מאד חשוב על דעת, שיתכן שלא למדנו בעבר: מה הדבר הראשון שיוסף עשה כאשר הוא נהיה מלך? הוא מל את כל המצרים. לשם מה? ליוסף יש תאווה לגייר את כל העולם, תאווה-מוחלטת-קיומית שכולם יהיו יהודים. הוא רוצה לממש את ה"יוסף הוי" לי בן אחר" – הפיכת ה"אחר" ל"בן" – לא רק בהחזרה בתשובה של יהודים, אלא גם בגיור של הגוים (שממש בגדר "אחר", שבהיות שרש נשמתם מ-ג קליפות הטמאות לגמרי, שייכים לסטרא אחרא בעצם). זו התאווה שלו, "תאות צדיקים [כמו יוסף הצדיק] יתן [ה']" אבל לפעמים התאווה נופלת, לא מצליחה מיד. הוא רצה שכל הגוים יהיו יהודים מיד, משיח-נאו, וזה היה קצת יותר מדי, לפני הזמן.

גיור הערב-רב על ידי משה בכח יוסף

אבל האריז"ל מלמד דבר עמוק: למה כתוב בתורה שלפני יציאת מצרים משה הוציא ולקח עמו את ארונו של יוסף? ההסבר הפשוט שהוא לקח את כח המנהיגות מיוסף, שהנהיג את ישראל במצרים, וכעת משה צריך להנהיג¹. אבל

האריז"ל אומר משהו יותר עמוק, שמשה לקח מיוסף את החשק לגייר גרים, כי גם למשה היתה אותה תאווה – הוא השלב השני של תאווה הגיור של יוסף. צאצאי מי שיוסף נסה לגייר הפכו להיות 210 שנה אחר כך, ביציאת מצרים, לערב-רב שיצאו ממצרים עם בני ישראל – מי שמשה נסה לגייר, לא במאה אחוז הצלחה. משה הוא הדעת של כל עם ישראל. אמרנו קודם שדעת היא רוח הקדש, אבל היא גם הכח להתקשר ולהתייחד עם ה' – ומשה הוא הדעת של כל נשמות ישראל. השיתוף שלו עם יוסף הוא השאיפה העמוקה לגייר את כל האנושות.

לפעמים מי שיש לו תאווה עושה זאת בלי לשאול את ה' אם לעשות או לא, כי הוא חייב לעשות זאת. מה סיום הסיפור של הערב-רב? החדש שלנו, תמוז, הוא החדש שלהם. חדש תמוז הוא הזמן של חטא העגל, י"ז תמוז. לפי הזהר הקדוש הציווי על המשכן נאמר למשה רבינו ב-40 הימים הראשונים בהר סיני, לפני חטא העגל, אך בשל חטא העגל משה חכה עם מסירת הצווי לעם ישראל עד לאחר יום כיפור, סיום ארבעים הימים האחרונים בהר סיני, בו ה' אמר "סלחתי כדברך" על חטא העגל. רש"י אומר שמשה רבינו עצמו נצטווה על מעשה המשכן לאחר יום כיפור, אבל לפי הזהר הקדוש הוא צווה על מעשה המשכן לפני חטא העגל, ורק אמר זאת לעם ישראל לאחר מכן.

(צדקתן וגו') – יוסף, משה ודוד המלך (יוסף-משה) הם בסוד תפילין של ראש ו-דוד בסוד תפילין של יד, כמבואר במ"א, וראה גם שיעור י' תמוז ש"ז). בכתבי האריז"ל כתוב שבכל שבת בזמן רעוא דרעוין נשמות אלה מעלות מ"נ לאבא ואמא, כמו כל מסירות נפש של צדיק (כנזכר גם בתניא). שנות חיי שלשת הצדיקים האלה – 110, 120, 70 – עולות יחד בדיוק 300, "רוח אלהים" ("איש אשר רוח אלהים בו"), כך שממוצע השנים שלהם הוא 100, "בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם [מן ההעלם של עלמא דשקרא]".

¹ קשר נוסף בין יוסף למשה מתגלה בזמן הסתלקותם: יש שלש נשמות שהסתלקו בזמן רעוא דרעוין, כנגדן אנו אומרים במנחה של שבת שלשה פסוקי צידוק הדין

למשיח, כמבואר במ"א) – והוא רמוז כבר ב"שכם אחד" שמקבל יוסף¹⁷.

כח ה"שכם" הוא להעביר מהאחור לפנים – או להוציא מהלא-מודע למודע, מהכתר לחכמה, ככחו של יוסף בפתרון חלומות, כנ"ל (ורמז: "שכם אחד" בהכאה פרטית – ש פעמים א, כ פעמים ח, מ פעמים ד – עולה כתר, צפנת, כנ"ל) או להביא את כל מי שנמצא באחור ("בן אחר", על שם האחור) לפנים, "יוסף הוי" לי בן אחר" כנ"ל. גם "שכם" אחד" אומר להפוך את ה'אחר' ל'אחד' – להפוך את ה-ד ל-ד – שכולם יאמינו בהוי' אחד, "ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד" (ורמז: יוסף הצדיק ועוד "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' ושמו אחד" עולה ד פעמים "שכם אחד").

כידוע, האריז"ל אומר ש-שכם ר"ת "שם כבוד מלכותו" – ביטוי של יחודא תתאה ("ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"). מחד יוסף הוא נשמה דאצילות, יחודא עילאה, אבל הוא ממשיך אותו גם ביחודא תתאה. גם זו פעולה של "יוסף הוי" לי בן אחר" – של העלאה מהעולמות התחתונים ביי"ע לאצילות (כפי שמפורש בכך שהוא מעלה את בירורי השבטים, שעושים בירור ראשון שעדיין נמצא בבי"ע, ועולה להם בירור שני לכלול אותם באצילות, בסוד "והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם נצבה"). הוא מעלה את "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" ל"אחד" של קריאת שמע.

גם ב"שכם אחד" רמוז הקשר בין משה ליוסף: על השכם-הכתף של הכהן הגדול נמצאות אבני השהם. בחשן המשפט אבן

איך הזהר לומד זאת? כי פרשת תרומה, בה מתחילה מצות המשכן, פותחת "מאת כל איש אשר ידבנו לבו", אך בפרשת "ויקהל" (אחרי החטא בפרשת כי תשא) אומר משה "קחו מאתכם". הזהר האריז"ל מסבירים שבהתחלה, עד אחרי חטא העגל, הערב רב היו כלולים בעם ישראל אבל לאחר חטא העגל – שהיה באשמתם – הוציאו אותם החוצה מהכלל. מה משה צריך לעשות? משה עדיין באמצע משימתו לגייר את כולם, לכן כתוב שהוא חוזר בכל דור כדי להמשיך לדאוג לערב-רב (שהוא הכניס במה שקראנו התאוה שלו, "תאות צדיקים" כנ"ל) עד שיתגיירו ויוכללו בעם ישראל באופן מלא, וכשהוא יצליח הוא ודאי ירצה לקרב את כל האנושות, ה"מהפכה הרביעית" שאנחנו מדברים עליו כעת. בכל אופן, דעת שייכת לכח היחוד. אמרנו שליחודי יש דעת, הכח להתקשר לה' אחד, ולאינו-יהודי אין כזה כח דעת. התאוה של יוסף ומשה היא לתת דעת לכל האנשים, שכולם ידעו את ה', כמו שהרמב"ם אומר שיהיה כאשר יבוא משיח – "כי מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים".

"שכם אחד על אחיך"

יעקב אבינו אומר לבנו יוסף "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך". הביטוי "שכם אחד" חוזר פעמיים בתנ"ך – בפסוק "שכם אחד על אחיך" ובנבואה לעתיד לבא "כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם הוי' לעבדו שכם אחד". זו עוד הוכחה שענינו של יוסף הוא קירוב כל העמים. היעוד של "כי אז אהפך אל עמים" שייך לשלב החמישי של פעולות המשיח – היחידה של המשיח (שברמב"ם הלא-מצונזר פעולה זו מיוחסת לה' עצמו, ולא

¹⁷ "שכם אחד" לו זכה יוסף הוא העיר שכם, בה מתחולל יחוד השור והחמור – יחוד משיח בן יוסף ומשיח בן דוד (כדרשת חז"ל עה"פ "ויהי לי שור וחמור"). כשם שעץ אפרים ועץ יהודה נעשים אחד ונכללים שניהם תחת הנהגת יהודה (כדלקמן פ"ג), יש גם התכללות שלהם בעירו של יוסף הצדיק.

הצדיק הרועה ומפרנס את כל בני משפחתו, "משם רעה אבן ישראל".

הגבורה היא הכח של "איזהו גבור הכובש את יצרו" – העמידה שלו בניסיון פיתוי אשת פוטיפר. כיבוש הוא כח של גבורה, הוא כובש את יצרו.

התפארת, שמובנה יפי, היא היפי של יוסף – "יפה תאר ויפה מראה", כפי שנאמר ברחל אמו "יפת תאר ויפת מראה". הוא קבל תכונה זו ממנה, הכי יפה בארץ. יוסף גם נקרא "בעל החלומות", ובסוד הנקודות נקודת החולם שייכת לתפארת – יוסף הוא הבעלים של ניקוד החולם השייך לתפארת (בסוד הנקודות חיריק-שורוק-חולם כ"נקודה לתתא, נקודה באמצעיתא, נקודה לעילא" החולם שייך לכתר, והיינו שרש הלא-מודע של יוסף, אך הרי התפארת היא הבריוח התיכון המברייח מן הקצה אל הקצה כאשר התפארת עולה עד לשרשה בכתר).

נצח הוא בטחון עצמי פעיל. כפי שרואים שאחרי שהוא פותר את חלומות פרעה, מבלי שנשאל, הוא נותן עצה (בחינת "כליות יועצות", הכליות היינו שתי הספירות נצח והוד כאשר העצה לעשות דבר מה בפועל ממש, לנצח על המלאכה, היא העצה של הכליה הימנית, מצד הנצח) – עצה כזו שמתוכה כולם רואים שהוא היחיד שיכול לממש אותה. יוסף הוא אסיר, הוא עבד, ופרעה רק בקש ממנו לפתור את החלום, לא לומר לו מה לעשות – ההתנהגות שלו מראה בטחון עצמי, בטחון לתת עצה, לקחת יזמה, גם אם לא נשאלת.

סיום סיפור המשחק שלו הוא התגלות, הוא מודה ומתוודה שהוא יוסף. הוידוי שייך להוד, הוא מודה "אני יוסף, העוד אבי חי". בהוד של יוסף יש גם פגם – לעומת הבטחון הפעיל בו הוא הצטיין, פנייתו לעזרת שר המשקים ובטחונו בו (עליו דרשו רז"ל "ולא פנה אל רהבים") נחשבת לפגם בבטחון הסביל שלו (משום שבשל שרשו הנעלה ביסוד א"ק – סוד

השהם היא אבנו של יוסף הצדיק ועל כתפות האפוד חקוקים באבני השהם שמות כל יב השבטים (ששה על כל אבן), שהרי כל נשמות השבטים נמשכו דרך יוסף (בסוד "אלה תלדות יעקב יוסף" כנ"ל). **שהם** אותיות **משה** (וכן אותיות **מהש**, השם החמישי ב-**עב** שמותיו של הקב"ה).

שבע המדות

כמו בחדש שעבר, את שבע מדות הלב נאמר בקצרה, כי בשבוע הששי של ספירת העומר כבר הסברנו את המדות של יוסף הצדיק וכולם יכולים לקרוא שם.

החסד של יוסף הוא היחס של יוסף לאחיו. הם לא אהבו אותו, רצו להרוג אותו, אך גם לאחר שמכרו אותו לעבד הוא עדיין אוהב אותם אהבה עמוקה. במקום אחד האריז"ל כותב שיוסף נקרא "איש חסד" סתם (חידוש, כי הייתי חושב ש"איש חסד" הוא אברהם או אהרן, כפי שהכהן נקרא הרבה פעמים). הפסוק של "איש חסד" הוא "גמל נפשו איש חסד [ועכר שארו אכזרין]"^ט – מי שעושה גמילות חסד עם קרוביו, תיאור המתאים בדיוק ליוסף

^ט וכמה רמזים ב"גמל נפשו איש חסד": "גמל" בגימטריא 73, המספר הרביעי בסדרת תאריכי יום הולדת יוסף, כנ"ל. "נפשו" עולה "וצדיק יסוד עולם", הפסוק המובהק של יוסף (כדלקמן פ"ד). ממוצע כל מלה ב"גמל נפשו איש חסד" הוא **אברך** (כך שכל הביטוי עולה אברך ב"רצוא ושוב" – **א אב אבר אברך ברך רך**), כינויו של יוסף. "איש חסד" נוטריקון **אחד** – רמז לאברהם איש החסד, "אחד היה אברהם", "כי אחד קראתיו", וכשם שיש "אחד" בחסד יש גם "אחד" בספירת היסוד של יוסף (בסוד בקר של אברהם ובקר של יוסף) – כאשר שאר האותיות (**ישם**) בגימטריא **שע**, סוד המשכת **שע** נהווין על ידי יוסף הפעל ישועות בקרב הארץ" (כדלקמן פ"ד).

אבל כאשר משיח בן דוד יגיע יהיה "מעשה גדול [שמביא לידי תלמוד]", כי המעשה יעורר בכך הבנה עמוקה יותר בתוך התורה, שלא היית זוכה לה בלי המעשה, היינו תכלית הכוונה של "המעשה הוא העיקר". היחסים בין השנים הם בין תלמוד תורה למעשה, כשכל פעם שואלים מה העיקר. לפי הפשט (והפסק) של הרמב"ם אין שני משיחים אלא רק אחד, כך שאנחנו מאמינים ששתי הדמויות האלו יתאחדו בתוך אדם אחד – בשלב הראשון הוא יהיה משיח בן יוסף ובשלב השני משיח בן דוד.

יחסי יהודה ויוסף מדור לדור

שאלה: איך מסבירים שבהתחלה רחל ויוסף הם הדמויות העיקריות של עם ישראל ובהמשך המרכזיות עוברת ליהודה בן לאה?
תשובה: אין מעבר ושינוי מיוסף ליהודה, אלא מפגש של שני המלכים, "כי הנה המלכים נועדו", בפרשת ויגש, יהודה נגש ליוסף. בהמשך המפגש מתבטא באהבה העמוקה בין דוד ליהונתן – יהונתן יורש העצר של המלכות ודוד פשוט יחסית – אך כאשר הם בכו אחד על כתפי השני כתוב "עד דוד הגדיל", עד שדוד עלה יותר גבוה מיהונתן ויהונתן מסר את המנהיגות לדוד ברצון. זהו בדיוק היחס בין יוסף ליהודה. בדורו יוסף הוא מעל יהודה, הוא המנהיג שזן את כל משפחת יעקב, "משם רעה אבן ישראל", "אבן" היינו "אב ובנים". הדעת של יוסף, שהזכרנו קודם, היא הכח לגשר בין הדורות, כמו "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" של אליהו²³ הנביא, מבשר הגאולה. בקבלה יוסף הוא בדרגה של האבות, אבל הוא אחד מהאחים – יורד לעולם יותר נמוך, מגשר ביניהם, מביא את האצילות לתוך

המלך הדר' – אסור לו לבטוח בבשר ודם ולהשתדל דרכו, אף שאביו יעקב עשה כך²⁴) ובעיטו הוא יושב עוד שנתיים בבית האסורים. היסוד של יוסף – שכולו שייך ליסוד, הכל אצלו יסוד, כל עשר הספירות של יוסף הן יסוד, גילוי במציאות של מה שהוא מקבל בכתר – הוא הדחף למימוש, האמת של היסוד, "חותמו של הקב"ה אמת". בנצח יש בטחון עצמי ויזמה, אבל ביסוד יש הקדשה של החיים להגשמת החלומות שלו. זהו כח ההגשמה, הדרך להפוך את החלום לאמת. זה לקח כב שנים, סוד "יש-כב" ביסוד כנודע. לכן יוסף נקרא אמת, זהו כח היסוד שלו (ושני רמזי אמת הקשורים ליוסף: יוסף ושני בניו, אפרים ו-מנשה, עולים אמת-אמת; חלק המילוי של אמת – אלף מס תו – בגימטריא יוסף). המלכות שלו, היא כפי שאמרנו, היא הפיכתו מצדיק למלך, מיוסף הצדיק ליוסף המלך.

ג. שאלות ותשובות

מצדיק למלך – מתלמוד למעשה

שאלה: למה צריך משיח בן יוסף לפני משיח בן דוד, במיוחד בהקשר של דברי הרב הערב? תשובה: אמרנו שיוסף הופך מצדיק למלך בעוד דוד הוא מאה אחוז מלך תמיד, מתחלה ועד סוף, "דוד מלך ישראל חי וקים". אמרנו שהכינוי של יוסף, אברך, שייך היום לכל צעיר שלומד תורה. הכח של יוסף הוא כח לימוד התורה וליישם את הלימוד במציאות. ישום הלימוד במציאות הוא אלמנט של מלכות. אבל דוד הוא הכח של מעשה, מההתחלה. זהו גם היחס בין שני המשיחים. בעולם שלנו "גדול תלמוד [שמביא לידי מעשה]" – אי אפשר לעשות בלי לדעת מה לעשות, צריך ללמוד –

²³ יוסף עולה ג"פ אליהו (ג"פ בן, כנ"ל) ויחד עם אליהו (המצטרף ל-ציון, בן-ציון) כבר עולה יצחק, הקשור ליוסף כנ"ל פ"א.

²⁴ וראה עוד לקמן ח"ד על הקשרים בין יוסף והדר. ²⁵ וראה גם בעתה אחישנה פ"ב הערה עה.

הפסיכולוגיה שלנו. צריך להיות יוסף, הצדיק שבכל דור, ומכל שאר הפסיכולוגים צריך להזהר.

להקל את הדרך לגיור

שאלה: באיזו מדה אנחנו צריכים לעסוק בפועל בגיור בכלל? בפרט, יש לי חברה ששני בניה בקשר עם נשים לא יהודיות, האם לעודד אותן לגייר את הנשים?

תשובה: זהו נושא מאד רגיש, שאנו מדברים עליו הרבה בשנים האחרונות. ברור שהמשימה הראשונה שלנו ביחס לאומות העולם היא ללמד את העולם הלא-יהודי את שבע מצוות בני נח, שיהיו אנשים טובים, חסידי אומות העולם שיש להם חלק לעולם הבא. זה מספיק בשלב הראשון. אך בהמשך, ככל שמתקרבים למשיח, התאווה של יוסף ומשה קמה לתחיה – צריכים להפוך את הדרך לגיור קלה יותר, לא להיות 'מסיונרים' אך להקל על מי שרוצה באמת להפוך לחלק מעם ישראל, לפתוח לו את הדלת, אם אכן הוא עושה זאת במאה אחוז של כנות, גיור מוחלט על פי ההלכה. צריכים ללמוד מרות, אנחנו באופן מאד חיובי בעד העניין, וכעת גם ניתן להראות זאת לעולם, מה שלא יכולנו לעשות קודם.

עיקר הלימוד לדורנו מאחר ירידת יוסף למצרים

שאלה: למה הרב התייחס בעיקר לתקופה שיוסף מתוודע לאחיו אחרי הירידה למצרים, ופחות למה שהיה לפני כן ואחרי כן? תשובה: קודם כל, התורה לא מספרת יותר מדי עליו לפני כן ואחרי כן. יש דבר שכתוב קודם ואפשר להוסיף לפרצוף – שאביו אהב אותו "כי בן זקנים הוא לו". התרגום של "בן זקנים" הוא "בר חכים" – הוא היה בן חכם, לכן אביו כל כך אהב אותו והראה העדפה כלפיו על פני האחרים בכך שעשה לו כתנת פסים. יש הרבה סודות בכתנת פסים. היא גם גרמה לכך

המודעות של העולמות התחתונים בהם אנו נמצאים.

שוב, בדור שלו הוא עליון, אבל כאשר משיח יבוא דוד יעלה יותר גבוה. יש על כך פסוק חשוב בנבואת יחזקאל, שה' מצוה לו לקחת שני עצים – עץ יהודה ועץ אפרים – ולאחד אותם לעץ אחד. בעץ האחד דוד הוא המלך, אבל שניהם מתחברים בו יחד. היה זמן של פילוג בין ממלכת הצפון לממלכת הדרום, בין ישראל ליהודה – תופעה לא רצויה – אבל החזון הוא חיבור שלהם. לכל אחד מהם יש מעלה, התכלית היא לאחד את יוסף ויהודה.

יוסף שבדור – הרבי רי"צ

שאלה: למי היום אפשר לפנות, כמו יוסף בדורו, כדי לפתור את חידות העל-מודע? תשובה: אנחנו צריכים יוסף-יצחק, השם של הרבי הקודם, שזהו החדש שלו. עוד כמה ימים מגיע י"ב תמוז, יום ההולדת שלו, ואותם ימים י"ב-י"ג תמוז, הם גם חג הגאולה שלו, היציאה שלו מהכלא (כמו שיוסף הצדיק יצא מהכלא למלך). הרבי הראשון של חב"ד היה בכלא, אבל הרבי הקודם היה שבע פעמים בכלא. המאסר שלו, ופסק הדין עליו, היה יותר חמור ומסוכן משל אדמו"ר הזקן – היה עליו גזר דין של היפך-החיים והיו נסים גדולים מאד בהצלתו. נס ההצלה שלו התחיל מכך שברגע הראשון הוא החליט לא לתת שום חשיבות למי שמאיים עליו. הוא עמד בכך, ואפילו בסוף, כשבאו לומר לו שהוא משתחרר, אמרו לו לעמוד כדי לשמוע את הבשורה – הוא גם סרב, כי ברגע הראשון הוא החליט שהדרך היחידה לנצח את הקומוניזם (היו ביניהם הרבה יהודים) היא לעמוד בתוקף, לא לכרוע ברך בפני המאיימים עליו. הפוך ממה שקרה עם יוסף – כולם כרעו ברך ליוסף, והוא לא כרע ברך (כמו מרדכי הצדיק, שם שגם מצטרף ליוסף כנודע – "לא יכרע ולא ישתחוה"). הפסיכולוג (ב-ה-הידעיה) הוא יוסף, כפי שאנו כותבים בספרי

העמוקים בכל התורה. בקיצור, "אמתחת בנימן" בגימטריא יראת שמים. גביע הכסף של יוסף שהוטמן בשק שלו נועד ללמד אותו שיש לו גם אהבה מסותרת בתוך היראה שלו. גביע הכסף נקרא אהבה מסותרת – אהבה שיש לכל יהודי אל ה'. כסף היא מתכת האהבה, כיסופים. גביע הכסף הוא אהבת ה' שיש בעומק נשמת כל יהודי, זו הדוגמה הכי חשובה של גילוי מה שנמצא בלא-מודע של יהודי. כדי לקבל את גביע הכסף של יוסף במודע צריך את השק של בנימן. יוסף ובנימן הם שני בנים של אותה אם, רחל, והם נקראים "צדיק עליון" ו"צדיק תחתון". יוסף בגימטריא ציון, אבל ציון הוא היסוד של המלכות, זו לא אותה מדרגה – ציון היינו בנימן, אך בגימטריא יוסף (והיחס ביניהם ש-יוסף הוא בסוד "אינו גוף" ו-ציון בסוד "ולא כח בגוף", שחשבונם שזה כידוע מר"א אבולעפיא, וד"ל). יחוד הנשמות בתורה הוא בין יוסף לבנימן³², בין הצדיק-עליון לצדיק-תחתון, והוא מתבטא בהופעת אהבה מסותרת בתוך יראת השמים שלך, יראה ששייכת למודעות הנשית, בסוד "אשה יראת הוי" היא תתהלל". בתוך היראה הנשית שלך צריך זרע זכרי של אהבה שיוסף מכניס באמתחת בנימן³³. זהו מהלימודים הכי חשובים ביחס ליוסף ולבנימן יחד.

³² היחס בין יוסף לבנימן הוא יחס של אור ישר ואור חוזר, כמבואר בכתבי האריז"ל. כך מסביר האריז"ל את לשון הזהר "נהרין ונצצין" ש"נהרין" היינו האור הישר של יוסף ו"נצצין" האור החוזר (כהתנוצצות אור בתוך מראה) של בנימן. נצצין רומז גם להעלאת ניצוצות, העלאת מ"נ של בנימן (בו נאמר "בנימן זאב יטרף", בסוד טריפת-העלאת רפח ניצוצין, שע"ה עולה טרף). ורמז: יוסף-בנימן בגימטריא 318, שהיפוכו בספרות הוא 813, "ויאמר אלהים יהי אור [ישר] ויהי אור [חוזר]", וד"ל.

³³ האריז"ל אף כותב – על יסוד דברי הגמרא בסוטה לו, ב – שאת עשר טפות הזרע שיצאו מידי יוסף במעשה

שאחיו קנאו בו ושנאו אותו – השפעה מאד שלילית – אבל יש הרבה סודות של שייכות הכתנת ליוסף. האריז"ל אומר ש-פסים ר"ת של ארבעה מלאכים מסתוריים שהם חלק מנשמת יוסף. פס ר"ת פתחון סגרון, הפותח והסוגר. יש כח של פתיחה של הלא-מודע מתי שצריך וכח לסגור אותו כשמגיע הזמן לסגור. זה אחד הדברים החשובים הבודדים שכתובים על מה שקרה לפני שהוא ירד למצרים.

אבל על הרגע של ירידת יוסף למצרים כתוב "ויוסף הורד מצרים", ומאותו רגע "אצילות איז אויך דא" בלשונו של המגיד ממעזריטש, ממשיכו של הבעל שם טוב. מדרגת האצילות ירדה עד למטה, וזהו החידוש של יוסף גם ביחס לאבות. האבות לא היו מסוגלים להביא את המודעות של האצילות, עולם האחדות האלקית, לתוך המודעות הנמוכה שלנו – הם היו שם, אבל לא יכלו להוריד אלינו. אבל יוסף הוכרח, כי זהו כח נשמתו, להוריד את המודעות של האצילות עד למצרים. על כך כתוב "ויוסף הורד מצרימה", ואז הוא התחיל לבצע את המשימה המרכזית שלו. אחרי שהוא מגלה את עצמו הכל טוב, טוב כמו לעתיד לבוא – אנחנו לא עוסקים בכך כי אנחנו צריכים ללמוד לעולם שלנו מהנסיגנות והאתגרים של יוסף. זהו הסיפור של יוסף ואחיו.

גביע יוסף באמתחת בנימן: אהבה מסותרת ביראת שמים

שאלה: יוסף ניחן בכח לסדר מחדש את חוטי המזח, לרפא את חולי הנפש. איך כל אחד יכול לעשות פעולה כזו?

תשובה: שוב, צריך להתקשר ליוסף, לצדיק כמו יוסף, הרופא האמתי של הנשמות, הפסיכולוג האמתי. כמו שאמרנו, גם כך יש ניצוץ צדיק, ניצוץ של יוסף.

השיא של סיפור-משחק יוסף ואחיו הוא הטמנת גביע הכסף שלו באמתחת אחיו והאשמתו בגנבת הגביע שלו. זהו אחד הסמלים

ד. קשרי נשמות וגלגולי נשמות של יוסף (השלמות)

"וצדיק יסוד עולם"

יוסף הוא הצדיק ב-ה הידיעה, כמו שכתוב "וצדיק יסוד עולם". מה תחלת הפסוק וההקשר שלו? "כעבור סופה ואין רשע וצדיק יסוד עולם". היחס בחלקי הפסוק בין הצדיק והרשע הוא כמו אמת ושקר – "שקר אין לו רגלים" ולאמת יש רגלים. פלא שלא כל המפרשים אומרים כך, אבל הפשט של "עולם" הוא זמן – הצדיק הוא לעולם, יסוד נצח. כלל ידוע שבכל התנ"ך בקושי מצאנו עולם במובן בו חז"ל משתמשים, ואף על פי כן בפסוק הזה רוב המפרשים כותבים במובן של העולם – כמו 'צדיק יסוד העולם'. אם "עולם" הוא במובן של העולם יש כאן יחוד יסוד ומלכות, ואם במובן של זמן יש כאן קשר בין היסוד לנצח (כמו הרבה פעמים). בכל אופן, פשט הפסוק הוא שהצדיק עומד בעת צרה – לא מתמוטט. זהו גדר הצדיק, שהוא איתן. הפסוק קצת מזכיר את ההבדל בין הארז והקנה – שאת ה"קשה כארז" שוברת הסופה, רוח סערה, אבל ה"רך כקנה", הגמיש, מתכופף לכל רוח ונשאר עומד איתן.

רמז ידוע: סופי התיבות של "וצדיק יסוד עולם" הם קדם, רומז לפסוק "אלהים מלכי מקדם פעל ישועות בקרב הארץ". מובא בהרבה מקומות, בלי הרמז הזה, לומר ש"צדיק יסוד עולם" הוא "פעל ישועות בקרב הארץ", כפי הפירוש ש"עולם" היינו העולם הזה, והוא היסוד שפועל ישועות (מתאים לכך שהערב הילולא של הרבי מקלויזנבורג, צדיק שפועל ישועות). ידוע ש-פעל מתחלף באותיות בומפ ב-בעל, גם שייך ליסוד. "ישועות" היינו המשכות מ-שע נהורין של הכתר – הקשר בין

הכתר ליסוד. גם קדם – או שהוא כתר, או שהוא התפארת (המזרח) ב-ו קצוות. יוסף, שהוא המערב-הים, ממשיך מיעקב-מזרח-קדם. אצלו מתקיים "אני אמרתי אלהים אתם" – "אלהים מלכי מקדם" – "איש אשר רוח אלהים בו". "מלכי" גם לשון נתינת עצה – בזכות שנתן עצה הוא זכה להיות מלך. "במי נמלך?" – נותן העצה נעשה בעצמו מלך.

"כעבור סופה ואין רשע": סופה גם לשון סוף – כשהכל נגמר רואים שהרשע לא נמצא, אבל הצדיק נמצא גם אחרי שהכל נגמר כי הוא "מקדם" ו"כל קדמון נצחי".

הקשר בין יוסף לבלהה (וילדיה)

יש משהו מיוחד אצל יוסף שלא התחלנו לדבר עליו – מה שיוסף נקרא יתום מאמו, יתום ר"ת "יפה תאר ויפה מראה". כשיוסף ספר את חלום השמש, הירח והכוכבים אמר אביו – כדי להוציא את השנאה מלב האחים – שכפי שאמו מתה כך כל החלום בטל, ולא ידע שהדברים הולכים על בלהה שגדלה אותו כאם (כפי שכותב רש"י). אם כן, בחלום בלהה היא בחינת ירת. משהו מיוחד, שליוסף הצדיק יש אמא חורגת, שהוא ודאי מאד קרוב אליה, עד כדי כך שבחלום הוא רואה אותה בתור האמא.

ורמזים: רחל-בלהה-יוסף = "וצדיק יסוד עולם". הוא זכה להיות "וצדיק יסוד עולם" גם בזכות בלהה. בצירוף האבא, יעקב, כבר 618 = "אל אלהי ישראל", המספר של חתך זהב. האחים הוציאו דבה על יוסף שהוא מבזה את בני השפחות, ובמקום אחר כתוב שדווקא קרב את בני השפחות (הכחשת דבת האחים), אך אם הוא גדל אצל בלהה הרי שהוא גדל כאח של דן ונפתלי ואמורה להיות לו זיקה מיוחדת אליהם. איני זוכר אם כתוב, אך לכאורה צריך להיות. כמובן, כמו שבלהה גדלה את יוסף – ועוד יותר, מהרגע הראשון – היא גדלה את בנימין. דן-נפתלי = 4 פעמים יוסף (יוסף ב'רצוא

אשת פוטיפר לקח בנימין והוליד מהן עשרה בנים שנקראו כולם על שם יוסף.

למהיטבאל. למה? כתוב בפירוש שיוסף הוא המלך הדר (כנ"ל וכדלקמן עוד), ואשתו של הדר היא מהיטבאל – יש כאן רמז יפהפה לכך היוצא ממה שכתוב באריז"ל. רק חלק האחוריים של לאה (ל לא) שוה אני, כך ש-**מהיטבאל** בגימטריא **אני-לאה**.

רמזי החכמה של יוסף ואסנת

יש הרבה דברים של חכמה אצל יוסף, כמו שציינו בשו"ת שהוא "בן זקנים", בן חכם (זקנים = אור, יש לו הרבה אור; יוסף במילוי = אור הוי"). ידוע ש-**אסנת** עולה ז"פ **חכמה**, כללות החכמות, והיא עולה **אלף נשים** ("אאלפך חכמה") – היא התמצית, נקודת הקדש, של כל אלף הנשים שנשא שלמה החכם (כמו יוסף). אם כן, יש כאן זוג מן השמים של חכמה.

פרעה קורא ליוסף צפנת פענח (יוסף צפנת פענח = ד פעמים גבריאל, שלימד את שבעים הלשונות ליוסף) ואז נותן לו את אסנת בת פוטיפרע כהן און, באותו פסוק. **אסנת בת פוטיפרע כהן אן** = 1494, וביחד עם **יוסף צפנת פענח אברך** עולה 2701 = "**בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ**" = משולש **חכמה** (חכמה כפול 37, שהוא **חכמה** במ"ס כפי שהזכרנו – ז"פ חכמה של אסנת ועוד ל"פ **חכמה**) רק המלה **בראשית** (העולה **שלשה דברים יחד**, ולענינו שלשת השמות של יוסף) – שהיא סוד "ראשית חכמה" ומתורגמת "בחכמתא" – עולה **אסנת בת**.

יוסף בחשבון גדול דמנצפ"ך (כאשר ף שוה 800) שוה 876 (בגימטריא "**אלה תלדות**" ניעקב יוסף[ס]), **יב פעמים חכמה** (בחשבון רגיל **יוסף** עולה **יב פעמים אהבה** – יש כאן עליה מ-**אהבה** ל-**חכמה** – כאשר בשניהם יש כפולת **יב**, כנגד **יב השבטים**). יחד עם **אסנת** הם עולים **יט** (**חכמה** במספר קטן) פעמים **חכמה** (בחלוקה ל-**יב ו-ז**, סוד העיבור – הוא השנים הפשוטות והיא שנות העיבור – רמז לכך שלו היו אמורים

יחד עם **יוסף** עצמו כבר שוה **יוסף** פנים ואחור¹⁰.

יוסף ואסנת

יש הרבה מה לדבר על אסנת אשתו של יוסף. לפי חז"ל אסנת היא בת דינה משכם. הסברנו בשיעור שהוא עמד בשני נסיונות – אשת פוטיפר ושהותו בבית הסהר. הוא שמר על מצב רוח מרומם ובזכות זה הוא מוצא חן ומוסרים לו את כל הענינים שם. האריז"ל כותב משהו אחר, ששני הנסיונות היו לו בשמירת הברית – הראשון של אשת פוטיפר והשני שלא נשא בת אל נכר, הקפיד לשאת את אחייניתו, בת דינה. כלומר, יוסף ואסנת הם הדוגמה לזיווג הכי מומלץ בתורה, שהדוד נושא את בת אחותו. הוא היה צריך להיות דינה ברחם של לאה והם התחלפו. יש ליוסף ודינה קשר מאד חזק (יוסף-דינה משלימים ל-יה ברבוע). היות שהיא נאנסה וסבלה – כל הסבל שלו רק הגביר את הרחמנות והאהבה שלו כלפיה, וכל הרגש עבר אל בתה (כפשט בחז"ל מדוע זהו שידוך מומלץ). אפשר לומר שאסנת נקראת על שם **האסון** (אותיות **אונס**) שקרה לאמא שלה. את יוסף ואסנת מחברת האות **ס** (כאשר שאר האותיות שוות "**שמע בקלה**", גם הוא צריך לשמוע בקולה – כמו אברהם בקול שרה).

עוד רמז ב**אסנת** (שכתוב אצלנו ואולי גם בספה"ק) שהיא בגימטריא **יוסף-פרעה**. כלומר, פרעה נותן את יוסף לאסנת ובעצם מוסיף עצמו ליוסף (היא גם בת פוטיפרע, עם שרש **פרע**). בנישואין לאסנת הוא מברר את פרעה, ובזכות זה נעשה המלך של מצרים אחרי פרעה (מלך שלם, ולא רק משנה למלך).

כתוב בכתבי האריז"ל שנסמית אסנת יוצאת מאחורי פרצוף לאה בפרצופים העליונים. אחורי לאה היינו גם **ל-לא-לאה**, בגימטריא **מהיטבאל** – סימן שיש זיקה בין אסנת

¹⁰ וראה מספר זה גם לעיל הערה ד.

ה"טמאים לנפש אדם" היינו לארוננו של יוסף. החלק הקדמי הוא פלא, כך ש-יוסף שוה אדם-פלא, ר"ת אף – כדי לתקן את עולם העשיה, "אף עשיתיו", צריך אדם-פלא, ואכן יוסף חודר עד עולם העשיה ופועל בו, "ויוסף הורד מצרימה".

במקום אחר באר"י כתוב שאדם הגיע ליוסף דרך חנוך (ורמזים לקשר: חנוך שוה חלום ויוסף הוא בעל החלומות המחכה עשרים ושתיים שנים למימוש חלומו. חנוך עולה ז"פ 12 ו-יוסף יג"פ 12 – יחס של ז ו-יג). יש כמה וכמה סדרי תולדות וגלגולי נשמות הקשורים וכוללים את יוסף ואחד מהם הוא אדם-חנוך-יוסף. הסימן הוא ראשי התיבות אחי או "למען אחי ורעי". חוץ מראשי התיבות אחי שאר האותיות עולות יד פעמים אחי, כך שהכל כאן אחי, 15 פעמים אחי.

השמות שלהם יוצרים סדרה עולה – 45, 84, 156. המספר הששי בסדרה יהיה רשע והמספר הבא הוא תוספת של צדיק, צדיק-רשע יחד. האר"י אומר שגם חנוך וגם יוסף הם מ"זיהרא עילאה דאדם הראשון". אדם חי 930 שנה, חנוך 365 ויוסף 110 שנים – סדרה יורדת. יוסף הצדיק בגימטריא 365, חיי חנוך – רמז לקשר ביניהם. ביחד חיהם 1405, מספר השראה של זך (זך ברבוע ועוד כו ברבוע). הכי מיוחד במספר הזה שהוא מספר שבעת מלכי אדום הקדמאין שמתו – בלע יובב חשם הדד שמלה שאול בעל חנן – סימן ששלש הנשמות האלה הן עיקר תיקון מלכי התהו. כשמצרפים למספר הגילאים (שמות שבעת מלכי אדום) את אדם-חנוך-יוסף מקבלים 1690, הוי' פעמים א-דני, י"פ אחד ברבוע.

הוזכר (לעיל פרק ב הערה ה) שיש זיקה בין אליעזר עבד אברהם ליוסף. סדר גלגולי אליעזר מגיע בסוף עד משיח בן דוד (עוד קשר בין השור והחמור – משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, כנ"ל הערה ח). אליעזר הוא כנעני לגמרי, עד כדי כך שחז"ל אומרים שהוא כנען עצמו, אך

להיות יב בנים, כנ"ל, ואילו אסנת מצד עצמה היתה ראויה להתעבר בשבעה בנים, אלא שבשל שנות הרעב זכו לשני בנים בלבד; ז ו-יב הם גם חלוקת האותיות הכפולות והפשוטות באלף-בית).

יוסף והמלך הדר

כפי שכבר הוזכר, כתוב שיוסף הצדיק שייך לסוד המלך הדר ששרשו ביסוד א"ק. לכן יוסף הוא "בן פרת עלי עין" – שרשו במצח, מעל העינים, בו מתגלה יסוד עתיק, שרש יוסף, ועוד למעלה ממנו, שרשו ביסוד א"ק.

לפעמים האריז"ל אומר שיוסף הוא יסוד אמא שמאיר בתפארת ז"א, הגם שבדרך כלל כתוב שהוא יסוד ז"א. הקשר בין יסוד ז"א לאמא הוא סוד המלך הששי, היסוד של עולם התהו – שאול (יסוד) מרחובות הנהר (בינה). יש ליוסף קשר גם למלך שאול, היסוד דתהו, וגם למלך הדר. אם כן, מתברר שהדר באופן מיוחד מתקן את שאול מרחובות הנהר. שאול-הדר הוא גם כפולת שם הוי' וגם כפולת 7, "שלוש עליכם", הוי' פעמים אחי, ג"פ יעקב. שאול-הדר-יוסף עולה שבת, 4.5 (אדם), אם משמיטים את הנקודה העשרונית) פעמים יוסף.

כשם ש-יוסף עולה ו"פ הוי', כנגד התפשטות החסדים ב-ה קצוות וקיבוצם ביסוד, כתוב באריז"ל ששוה גם ה"פ א-ל עם הכולל. שם א-ל כאן הוא ראשית יג תיקוני הדיקנא, ולכן כתוב שהדרת פנים – זקן – תלויה ביסוד. פנימיות הזקן היא שע נהורין דתרין תפוחין קדישין, שאין בהם שערות – גם שע נהורין מאירים ביוסף, בסוד היותו "יפה תאר ויפה מראה".

אדם-חנוך-יוסף (והקשר לאליעזר-משיח)

הזכרנו את האמור באר"י שיוסף הצדיק הוא משרש זיהרא עילאה דאדם הראשון, ויש את הרמז המפורסם שאנו אוהבים לומר ש-אדם במספר קדמי בגימטריא יוסף. בדברי חז"ל לומדים שיוסף נקרא אדם מפסח שני, שם

תופיע האשה הזו. רפאל חזר לקב"ה ואמר שהוא לא מסכים להתרפא, וה' אמר שילך ויבטיח לו שלא ינסו אותו שוב – שהיא לא תבוא עוד פעם – והוא הסכים. למה יוסף נזקק לתיקון בנסיון ובכך שעוור את עצמו? כי אף שלא עבר עם אשת פוטיפר הוא ראה אותה והרהר בה ואפילו היתה לו הו"א לעבור איתה עבירה.

תחלת תקונו בפלטי בן ליש עם מיכל בת שאול, שעמד בנסיון זמן רב, שנים – נעץ חרב בינו לבינה. אבל כתוב שגם הוא הסתכל בה. לכן, כדי לתקן את חוש הראות – הענין של חדש תמוז, חוש הראיה – צריך את התיקון הזה. שלש הנשמות דרכן עובר פגם ותיקון הראיה – יוסף-פלטי-מתיא בן חרש – עולות 1296, לו (צדיקים) ברבוע.

ראשית העבירה היא פגם הראות, שהיה גם ביוסף, וגם "משם יפוזו זרועי ידיו" – יצאו עשר טפות מצפורני ידיו, שהם עשרת הרוגי מלכות, ככתוב באריז"ל, וגם מצפורני רגליו, שלא כותב בפירוש אך משמע שהם שאר קדושי הדורות. זהו הקשר הכי מובהק בין יוסף לתמוז – תיקון העינים. בר"ח דברנו על קשר בין ראייה לדבור. משיח בן דוד הוא בעיקר תיקון הדבור, החוש של יהודה, ומשיח בן יוסף בעיקר תיקון העינים. לכן קשור גם למשה רבינו, שלקח את עצמות יוסף עמו כי תכלית עבודתו היא "לעיני כל ישראל", לתקן את העינים דתהו, כאשר ראשית התיקון היא הדר-מהיטבאל (שהם יוסף ואסנת, כנ"ל).

גלגולים ותיקונים נוספים

יש עוד סוד באריז"ל שרחב הזונה היא גלגול אשת פוטיפר ויהושע הוא גלגול של יוסף. יהושע הוא צאצא של אפרים, שייך ליוסף. בגלגולה כרחב היא כבר התגיירה. **אשת פוטיפר רחב = 1296 = לו ברבוע (הנ"ל בסוד יוסף-פלטי-מתיא בן חרש).**

הוא יצא מכלל ארור ונכנס לכלל ברוך – ממש פעולת יוסף, "יוסף הו' לי בן אחר" – יצא מכלל ארור באחר ("אחר") והגיע לברוך בפנים. אצל יוסף סוד אליעזר הוא שה' עזר לו להתגבר על פיתוי **אשת פוטיפר** (בגימטריא **שרה-רבקה-רחל-לאה**, היא הלעו"ז שלהן, כידוע). סדר הגלגולים וקשרי הנשמות שהוזכר כאן – **אדם חנוך אליעזר יוסף משיח** (כולל מב"י ומב"ד) = עולה שלמות של 31 ברבוע (כאשר הס"ת עולים **שמת**, ו"פ **חן**, וראשי ואמצעי יתבות עולים **תריג**, **משה רבינו**), סוד "כי כפלים לתושיה" כנ"ל.

גלגולי יוסף במתקני פגם הברית ופגם העינים

במנחות מד יש את הסיפור המפורסם¹⁰ של אותו תלמיד שהלך לרומי לזונה הכי יפה ויקרה בעולם והציצית טפחה לו על פניו והוא נמנע, והיא הלכה אחריו והתגיירה ו"אותם מצעים שהציעה לו באיסור הציעה לו בהיתר". לפי גרסת הגמרא שלנו הוא היה תלמיד רבי חייא – ספירת היסוד בתלמידי רשב"י – אבל תוספות מביאים מהתוספתא שהוא תלמיד של רבי מאיר (הקשור ליוסף, בהיותו רמוז בר"ת "משם רעה אבן ישראל", ואצל רבי מאיר עצמו יש סיפורים דומים). האריז"ל אומר שהסיפור הזה הוא גלגול יוסף ואשת פוטיפר. כלומר, התלמיד שהלך אחרי הזונה הזו הוא יוסף בעצמו. באותו גלגול הוא זכה לתקן אותה – לשאת אותה בקדושה.

עוד גלגול שלו שמביא הרמ"ע מפאנו הוא רבי מתיא בן חרש, שעוור עצמו כדי לא לעבור עבירה. השטן בקש רשות מה' לנסות אותו והופיע כמו האשה הכי יפה בעולם והסתובב סביבו עד שבסוף הוא בקש מתלמידו שיביא לו אש ומסמר ועוור את עצמו. אחר כך ה' שלח את רפאל לרפאותו והוא לא רצה כי פחד ששוב

¹⁰ בביאור הסיפור ראה גם שיעור כ"ז תמוז ס"ח (וסעודת פורים ס"ט).

הקשר ליהושע מופיע בתוך סדר גלגולים נוסף שמונה הרמ"ע מפאנו: יוסף, יהושע, יהונתן (בן שאול), ירבעם, יונה הנביא. מפטיר יונה במנחת יום כיפור הוא תיקון של יוסף. זהו עוד חיזוק שתפקידו העיקרי של יוסף הוא לגייר את כל העולם, להחזיר את כולם בתשובה (כנ"ל פ"ב בספירת הדעת), מה שיונה היה אמור לעשות ובתחלה לא עשה אלא ברח תרשישה (ולהעיר שתרשיש היא האבן שלפני השם של יוסף).

עוד גלגול שמיוחס ליוסף הוא חוצפית המתורגמן. מה הקשר? הוא כותב שהוא היה מתורגמן ובסוף כשהרגו אותו – בעשרה הרוגי מלכות – ראו שדבר-אחר גורר את הלשון שלו. למה? כדי לתקן את הלשה"ר שדבר יוסף על אחיו.

עוד משהו חשוב, שיוסף עצמו תקן את נח (נח ויוסף הן עיקר הנשמות שמוצאות חן, ואחר כך ה-חן עובר למשה רבינו). איך? כי נח השתכר ויוסף גדר עצמו וכל אותם שנים לא שתה יין, לא הוא ולא אחיו. ההתנזרות מן היין היא תיקון נח. כל ה"ארור כנען" (אליעזר, אותו מתקן יוסף, כנ"ל) יוצא מהיין של נח.

תיקון "ויפזו זרעי ידיו" הוא אצל פינחס, שגם הוא יוסף – הוא מקנא לברית במעשה זמרי וכך מתקן. במילוי, "ויפזו זרעי ידיו" – **וּו יוּד פּא זיין וּו זיין ריש עיין יוּד יוּד דלת יוּד וּו = 1405**, זך בהשואה, שבעת מלכי התהו, שנות אדם חנוך יוסף כנ"ל.

אור ל'ה' תמוז ע"ז - כפר חב"ד

אגרת הקדש כז

יארצייט ר' שמשון יעקב גינזבורג ע"ה

א. הקדמה לאגרת הקדש כז וביאורה | ב. דיוקי הפסוקים באגרת וביאור | ג. פנימיות
וחיצונית הספירות – נוקבא ודכורא | ד. הארת כל החג"ת (האבות) ביסוד (יוסף) | ה. עליות
הצדיק

א. הקדמה לאגרת הקדש כז וביאורה

חזרה בתשובה מתוך שיר השירים

נגננ^א "שאמיל", "קול דודי".

הניגון ששרנו עכשיו, "קול דודי" של אדמו"ר
הזקן, הוא ניגון בהשראת ניגון הרב-חבר שלו,
רמ"מ מויטבסק, ניגון הגעגועים שאנו שרים כל
פעם ביארצייט שלו בטבריה. יש תנועה אחת
שממש זהה, וכל רוח הניגון היא בהשראת אותו
ניגון. אדמו"ר הזקן אמר שהדיבור הוא קולמוס
הלב אבל הניגון הוא קולמוס הנפש. לפי זה י"ל
שהניגון "קול דודי" מביע התקשרות של
אדמו"ר הזקן לרב-חבר שלו, שהוא רצה
להצטרף אליו לעליה לארץ, אבל הוא מנע זאת
ממנו באמרו שאתה צריך להשאר פה, להנהיג
את החסידים ברוסיה.

יש מסורת שבניגון הזה אדמו"ר הזקן היה
עשה בעלי תשובה. זהו פסוק משיר השירים
ודווקא הפסוק הזה – "אחתי רעיתי יונתי
תמתי", כל דרגות עלית המלכות להזדווג עם
דודה – הוא שמחזיר יהודים בתשובה, שייך
לחידוש תורתו של מורנו בעל שם טוב. ווארט
חשוב, שעיקר החזרה בתשובה היא משיר
השירים, לא "אבינו" או "מלכנו" אלא "דודנו",
כמבואר באריכות של דרגות אלה במקום

אחר. כנראה שאת התוכנה הזו כפי שהיא
מתבטאת בניגון געגועים לה' המגיד העביר
לרמ"מ ויטבסקער והוא העביר הלאה לאדמו"ר
הזקן. אם כן, לחיים, שכולנו נזכה לחזור
בתשובה מתוך שיר השירים.

הצדיק שלא מסתלק – אליהו הנביא

הקדמנו זאת כי אנחנו הולכים ללמוד כעת
מתוך אגרת התנחומים שאדמו"ר הזקן כתב
לכני ארץ ישראל – וגם לתפוצות, כמו שהרבי
כותב – אחרי הסתלקות רבי מענדלע
ויטבסקער. המקור בחב"ד של היחס
וההתקשרות לצדיק, גם לפני וגם אחרי, הוא
באגרת הקדש ז"ך. ידוע שהרבי מאד אהב את
המספר זך, שלש בחזקת שלש – שלש פעמים
שלש פעמים שלש – כמו זך בחדש, זך אדר
פעמיים. מדברים על כך שיש צדיק שבכלל לא
מסתלק. כאן, באגרת הקדש כתוב שהצדיק
שבק חיים לכל חי – שהוא עוזב, משאיר
כעזבון, מוריש ומנחיל את החיים שלו לכל חי,
לכל מי שקשור אליו. אבל מדברים גם על צדיק
שנשאר ממש. מצד אחד, גם כתוב שצדיק אחרי
שהוא נפטר נמצא בעולם הזה יותר מאשר לפני
כן – לא רק בעולמות העליונים אלא גם בעולם
הזה.

בכל אופן, הרי "לית מילתא דלא רמיזא
באורייתא", האם יש דוגמה של אחד שבכלל
לא מת, שנשאר חי? על פי הפשט, כאשר

^א נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.

אליהו הנביא – אליהו הנביא זכור לטוב הוא הרוח הכללית של נשמות עם ישראל. לכן כשמדברים על רוח מתכוונים בפרט לרוחו של אליהו. לכן יש בזה החלטה של "לא מת", כי אליהו ממש לא מת. כל זו הקדמה שהרוח הכללית, מה שנשאר, היא בחינת אליהו הנביא. יש תמיד תלמיד מובהק אחד, כמו אלישע, שיתכן שגם מקבל "פי שנים ברוחך" (אם הוא זוכה לראות את רבו עולה בסערה השמים). גם מאד מתאים לאגרת כאן, כי הוא מסביר בביאור שיש שתי מדרגות שמקבלים – אחד פנימי ואחד מקיף, אחד בגלוי יותר ואחד בהעלם. אצל אלישע הכל היו בגלוי, שתי המדרגות, "פי שנים ברוחך".

יש לנו את התניא ויש את הביאור של אבי הרבי. נפתח כולנו באגרת הקדש כזו. מלות המפתח כאן הן רוח, כמו שאמרנו, חיים – שבק חיים, חיים הולכים עם רוח, "רוח חיים" – וצדיק, "צדיק יסוד עולם". "ועמך כלם צדיקים", שתי בחינות צדיקים – צדיק עליון וצדיק תחתון. כמו שנראה בביאור של רבי לויק **צדיק** עולה בגימטריא ג פעמים חיים כנגד שלש המדות שברוח-חיים שלו. יש צדיק שאני מתקשר אליו בחבלי עבותות אהבה – כתוב כאן שהתקשרות לצדיק היא אהבה, ולא סתם אהבת עולם אלא אהבה רבה – ואז יש זיווג בין הצדיק העליון, אליו אני מתקשר, לצדיק התחתון שבי. שוב, שלש המלים העיקריות כאן הן צדיק, רוח וחיים (הערך הממוצע של **צדיק רוח חיים** הוא **בצלם** – **בצלם** אלהים עשה את האדם" אך **בצלם** יתהלך איש").

מאמר וביאור – "רצוא ושוב"

הווארט הראשון שסיביר האבא של הרבי הוא בעצם מה שכתוב בתחלת הביאור. צריך לקרוא גם את האגרת עצמה וגם את הביאור עליה. בכלל, נאמר ווארט של הקדמה. מה זה שדווקא בחב"ד יכול להיות מאמר ואחר כך צריך לבאר אותו. למה אתה לא מבאר את הכל מלכתחילה?

קוראים את התנ"ך, יש רק אחד כזה – אליהו הנביא. לגבי חנוך כתוב "ואיננו כי לקח אתו אלהים"², יש שני פירושים – לא ממש מפורש שהוא לא מת. אבל יש אחד שמפורש לגמרי, לית מאן דפליג שהוא לא מת, הוא עדיין חי וקיים, והוא אך ורק אליהו הנביא זכור לטוב שעלה בסערה השמימה, "ויהי בהעלות הוי' את אליהו בסערה השמים".

עזבון הצדיק – רוח חיים

אלישע ראה אותו לוקח, ומכיון שהוא ראה אותו לוקח זכה ל"פי שנים ברוחך". היו בני נביאים שעמדו מרחוק ולא ראו איך אליהו עולה השמימה. אבל גם הם אחר כך – כאשר אלישע הרים את אדרת אליהו והכה את מי הירדן, "ויחצו הנה והנה", כמו שאליהו עשה קודם הוא עשה אחר כך, עבר את הירדן ביבשה – ראו ש"נחה רוח אליהו על אלישע". אליהו חי וקיים, והרוח שלו עכשיו נמשכת לאלישע. הם לא ראו שהוא קבל "פי שנים", אבל כתוב שמהמופת שהוא עשה – בדיוק כפי שאליהו עשה קודם – הם ראו שנחה רוח אליהו על אלישע.

למה מקדימים כל זאת לאגרת הקדש כזו? כי האגרת מוקדשת למושג הרוח של הצדיק – לא נפש, לא נשמה ולא חיה-יחידה, אלא דווקא רוח. הכל סביב הרוח של הצדיק, אותה הוא מנחיל למקושרים אליו. בכתבי האריז"ל כתוב שיש גרנח"י, ולכל אחת מהמדרגות האלה יש צדיק אחד שהוא המדרגה הזו ביחס לכללות נשמות עם ישראל – דוד המלך הוא הנפש הכללית, משה רבינו הנשמה הכללית, אדם הראשון לפני החטא הוא החיה הכללית ומלך המשיח הוא היחידה הכללית. אבל הרוח הוא

² "ואיננו" = "יחי המלך"; "ואיננו כי לקח אתו אלהים" = יחי ברבוע, "פעלת צדיק [לחיים]"; חנוך = ג פעמים יחי דהיינו יחי ב"רצוא ושוב": י יחי יחי יחי

חי היינו החיות – כל חיות היא "רצוא ושוב", אבל החיות וההתלהבות הן בעיקר ה"רצוא" – וקיים היינו שהדבר מתקיים, שהדופק של הרצוא ושוב ממשיך. הקיום הוא הביאור ועצם ה"חי" הוא דבר התורה בעצמו, הבסיס. רואים זאת כאן בצורה יפהפיה ביותר.

ב. דיוקי הפסוקים באגרת ובביאור

אהבה-יראה-אמונה – חג"ת של רוח הצדיק

הווארט הראשון שהוא מסביר, שהוא בעצם תוכן וחידוש הביאור למה שכבר נאמר באגרת שלפני הביאור – בסגנון קצת אחר – שברוח הצדיק יש שלש מדות. הרוח הוא החג"ת, יש שם חסד-גבורה-תפארת. בדרך כלל הפנימיות של שלש מדות אלו היא אהבה-יראה-רחמים, אבל כאן יש חידוש גדול מאד שעליו צריך לעמוד – פנימיות החסד היא אהבה ופנימיות הגבורה היא יראה, אבל בתפארת במקום לומר רחמים הוא אומר אמונה. אלה שלש המדות של הצדיק, שאותן הוא משאיר-מעזיב לנו. גם כשהוא חי וקיים כמו אליהו הנביא ממש, שכלל לא מת – בכל אופן לא רואים אותו, הוא נכסה – עיקר הרוח שלו (שלש מדות אלו) שורה על התלמיד הממשיך שלו ודרכו דרך כל בני דורו.

רוח החיים שמשאיר הצדיק: אהבה-יראה-

אמונה (חג"ת)

קודם נקרא את הביאור, נתחיל בסדר ההפוך: ביאור על הנ"ל:

איתא ביוז"ק דצדיקא דאתפטר אשתכח בכלהו עלמין [גם בעולם הזה]. יתיר מבחיוהי כו' וצריך להבין תינה בעולמות עליונים אשתכח יתיר בעלותו שמה [המלה "בעלותו" – שאדה"ד חוזר עליה כאן, וגם האבא של הרבי – רומזת באופן מובהק לאליהו הנביא, שעליו כתוב "ויהי בהעלות הוי" את אליהו בסערה השמים". בתחלת הפרק כתוב "בהעלות הוי" ואחר כך,

אפשר לומר שבהתחלה היה איזה קיצור ואחר כך הרחבה, אפשר לומר שההתחלה בשביל כתה א' והביאור בשביל כתות ב-ג, יותר מתקדם – אבל ההסברים האלה אינם הפירוש למה יש מאמר ואחריו ביאור. הדוגמה העיקרית לכך בתניא היא דווקא כאן, אין מקום אחר. בלקוטי תורה יש הרבה, רוב המאמרים, אבל דוגמה לכך שיש דבר תורה ואחר כך צריך לבאר לך אותו יש כאן בתניא. מאד מוזר שכאן במכתב נחמה – אתה מנחם מישהו ואחר כך צריך לבאר לו? נשמע קצת מוזר...

הווארט הוא שמאמר וביאור הם בחינת "רצוא ושוב". "והחיות [לשון חיות, שייך לחיים, גדר החיים הוא] רצוא ושוב". כל דבר בחב"ד לפני הביאור הוא להעלות למעלה באש קדש, דברים חוצבי להבות אש, אצל מי שקורא. כל הקיצור, התמצית, קצת מזכיר לנו את החסידות הכללית – אבל מדובר בחב"ד, עוד יותר מלהיב (כמבואר בתניא שעיקר האהבה כאש היא אהבה שכלית, אהבה שנולדה על ידי התבוננות שכלית בדרך חב"ד). אחר כך צריך ליישב זאת, להכיל זאת בדעת.

בעצם, שני החלקים הראשונים של התניא הם קצת על דרך זו – כתוב שהחלק הראשון של התניא הוא מדות, אהבה, והחלק השני הוא שכל, חב"ד, הרחבה. לכאורה, כל התניא הוא "בדרך ארוכה וקצרה", שצריך להגיע ללב דרך השכל. לכאורה הפוך, אם הסדר שקודם השכל ואחר כך הלב, ההתלהבות, צריך להיות קודם הביאור ואז התורה, אך זה ודאי לא שייך – סדר העבודה האמתי הוא שצריך התלהבות חב"דית (על ידי התבוננות חב"דית בדרך ארוכה וקצרה, כל חדא וחדא לפום שיעורא דיליה, לאו דווקא בהרחבת יתר, מה שעלול לקרר את ההתלהבות הספונטנית) ואחר כך צריך לבאר מה היה פה, מה קרה לך. אז, אם תבאר טוב, יעשה – כמו שלמדנו לא מזמן ברמ"ח אותיות – כלים להנציח את הרגש, שלא יברח לך. כמו "דוד מלך ישראל חי וקים" – מה פירוש "חי וקים"?

אבות, "על שלשה דברים העולם עומד, על התורה [כנגד יעקב] על העבודה [כנגד יצחק] ועל גמילות חסדים [כנגד אברהם]". על אמונה כתוב פסוק היסוד של כל היהדות. וביראה כתיב ויראת ה' לחיים [יראת ה' נותנת חיים, היא "לחיים"].

ובאהבה כתיב רודף צדקה וחסד ימצא חיים [הוא רוצה להוכיח שאהבה היא חיים, אבל אין פסוק מפורש בתנ"ך שמחבר את המלה אהבה לחיים. לכן הוא מביא פסוק שהכי קרוב להוכיח זאת – פסוק עם חסד וחיים]. וחסד הוא אהבה [כאן אחד המקומות בתנ"ך שיש את השם הפנימי של הספירה – יש את המדה עצמה, ויש את הכח המניע שלה, אהבה שמניעה את החסד. תיכף נסביר יותר].

ושלשה מדות אלו הם בכל עולם ועולם עד רום המעלות הכל לפי ערך בחי' מעלות העולמות וע"ז בדרך עילה ועלול כנודע [אחר כך הוא אומר בפירוש ששלש המדרגות האלה הן הרוח של הצדיק].

מהאגרת לביאור – מאהבת ה' לאהבת

הבריות

נראה איך כתוב באגרת. יש שם הבדל אחד ממש חשוב – שפלא שכל המפרשים, גם הרביים וגם החסידים, וגם האבא של הרבי, לא מעירים עליו. אם קוראים בתשומת לב ממש בולט, קצת דוקר את העינים. נתחיל את האגרת מהתחלה:

אחוביי אחיי ורעיי אשר כנפשי כו' ה' עליהם יחיו חיים עד העולם וצאצאיהם אתם זרע אמת ברוכי ה' המה מעתה ועד עולם [רואים שמלות המפתח הן חברים וחיים. בביאור רק כתב שקבלתי, וכאן הכל לשון מליצה. כל סגנון האגרת, עם כל הדברים הקצרים, הוא סגנון של התלהבות].

אחד"ש כמשפט לאחובי שמו באתי לדבר על לב נדכאים הנאנחים והנאנקים ולנחמם בכפליים לתושיה אשר שמעה אזני ותבן לה על מארז"ל דשבק חיים לכל חי [כעת לא אומר שלצדיק יש

כשקורה בפועל, כתוב "ויעל". הניב "בעלותו", ואחר כך "עילוי אחר עילוי" – כל מושג עילוי הנשמה לקוח מאליהו שעולה למעלה. שוב, הוא אומר שמוכן יותר איך הצדיק "אשתכח יתיר" בעולמות העליונים, אבל בעוה"ז איך אשתכח יתיר.

וי"ל ע"ד מה שקבלתי [יכול להיות המגיד וגם יכול רבי מענדל'ה בעצמו, הרי התניא מבוסס גם על דברים ששמע אדה"ז מ'רבותינו שבארץ הקדש']. על מאמר חז"ל דשבק חיים לכל חי [אצלנו הביטוי לא כתוב בחז"ל, הרמב"ם מביא אותו, אבל אצל אדמו"ר הזקן פשוט שזהו מאמר חז"ל]. כנודע שהיי הצדיק אינם חיים בשרים כ"א חיים רוחניים [כל פעם שאומרים גשמיות ורוחניות, לא אומרים 'נשמתי', 'נפשיות' או 'חיות' וכו'] – כל מושג הרוחניות הוא רוח, ולא אחת מארבע המדרגות האחרות של הנשמה. חיי הצדיק הם רוחניים, ומהם חיים רוחניים? שהם אמונה ויראה ואהבה

על כל אחד הוא כעת מביא פסוק:

כי באמונה כתיב וצדיק באמונתו יחיה [פסוק בחבקוק. לא סתם פסוק, אלא ממנו לומדים בסוף מסכת מכות ש"בא חבקוק והעמידן על אחת" – הכל מבוסס על זה. בתנ"ך פל"ג כתוב שאם לאדם קשה לקבל את עול כל המצוות צריך לחשוב שיש לי רק מצוה אחת. אני יהודי, "ברוך שלא עשני גוי", ויש לי רק מצוה אחת, אמונה, "אנכי הוי'". על ידי שמתחזק שיש לו רק דבר אחד לעשות בחיים הוא יחיה והכל יתחיה מחדש, ויזכה לקבל את עול מלכות שמים ועול מצות בשמחה ולקיים את כל המצוות בשמחה. בכל אופן, "וצדיק באמונתו יחיה" הוא פסוק יסוד, ממנו לומד על האמונה, שלפי ההקשר כאן היא כנגד התפארת משום מה – צריך להבין. אם מדובר באמת שהאמונה היא תפארת, היראה היא גבורה והאהבה היא חסד – הסדר כאן הוא מלמטה למעלה, סדר שלשת האבות למפרע, "בריתי יעקב... בריתי יצחק... בריתי אברהם". זהו גם הסדר בפרקי

מקור פסוקי החיים בחזקיה ובתהלים

יש כאן עוד דיוק, שבזכות שינויי הגרסאות המובאים בחיטריק, האירו פתאום עיני בדיוק שאף פעם לא ראיתי, ואפילו לא ברור איך לקרוא – "ברשפי שלהבת אש אהבתו מחיים". כאן מקשר לחיים, אבל הם לא כתובים בפסוק, אלא יש בו ממש מות, "כי עזה כמות אהבה קשה כשאל קנאה רשפיה וגו'", תנועה של מסירות נפש. מאיפה הוא לוקח כאן את ה"מחיים" – יש "יראת הוי' לחיים" ו"באמונתו יחיה", אך מה פירוש "מחיים"?

אחרי המלה "מחיים" הוא כותב "לכל בהן חיי רוחו". מה זה? המשך של הפסוק בו הוא פתח, שהוא פנה לחסידים ואמר להם "אהובי וכו' ה' עליהם יחיו". "ה' עליהם יחיו" הוא פסוק שחזקיהו אומר אחרי שהיה חולה, נטה למות, וה' הוסיף לו 15 שנות חיים יותר ממה שהוקצב לו. אז הוא אומר פסוק מאד חשוב ויפה, "הוי' עליהם יחיו" – קודם כל על השנים שנוספו לו, שהחיים יהיו מלאים וחדורים השראה אלקית, "ולכל בהן חיי רוחי", "ותחלימני והחיני", זה הפסוק, פסוק מאד מיוחד: "א-דני עליהם יחיו ולכל בהן חיי רוחי ותחלימני והחיני". שוב, הכל על 15 השנים שה' נתן לו מתנה, והוא מבקש – נתת לי לחיות, אני מבקש גם בריאות. נתת לי עוד י-ה (שנות) חיים – השותף השלישי – ואני רוצה להודות בהם.

את המקור של המלים "וברשפי אש שלהבת" אני מכיר, וגם המלה "אהבתו" לקוחה מאותו פסוק בשיר השירים, אבל מאיפה התבה "מחיים", שהיא עיקר הוכחתו שאהבה היא בחינת חיים? לכל דבר כאן צריך מקור. נחזור לביאור: בביאור יש נוסחה שבמקום "רודף צדקה וחסד" מביא את הפסוק "כי טוב חסדך מחיים" – הפעם העיקרית שיש את המלה "מחיים" בכל התנ"ך. יש כמה כתיבי יד, יתכן שאדה"ו בעצמו כתב זאת – לא שמישהו פתאום המציא והחליף פסוק. יש בראשו של

אמונה, יראה ואהבה אלא רק מביא את הפסוקים ואני מביין:] כי צדיק באמונתו יחיה ובראת ה' לחיים [הפסוק הוא "יראת הוי' לחיים" וכאן מוסיף "ובראת". אלה אותם פסוקים שהביא אח"כ בביאור, אבל השוני בא דבר הבא:] וברשפי אש שלהבת אהבתו מחיים לכל בהן חיי רוחו [נ"א ונשמטו] כל ימי חלדו ויהי בהעלות ה' רוחו [הפסוק של אליהו הנביא]...

בביאור הוא מביא פסוק, "רודף צדקה וחסד ימצא חיים" – מי שעוזר לאנשים, ורודף צדקה וחסד, מוצא חיים. אבל באגרת הוא לא מביא פסוק זה בכלל, אלא מתאר "רשפי אש שלהבת אהבתו מחיים" – משפט טעון רגש אין סוף, שאינו פסוק. בשני הדברים הראשונים הוא כתב את המדה תוך כדי הפסוק, בלי לחלק – רק אמר "וצדיק באמונתו יחיה" ו"יראת הוי' לחיים" – ובשלישי אין כלל פסוק. מביא ביטוי שלו, שרומז כמובן לפסוק "רשפיה רשפי אש שלהבת יה" – יש אפילו ספרים עם גרסה כאן שלהבת י-ה – אך אף שלוקח לשונות מהפסוק לא אומר את הפסוק. פשוט כאן ש"אהבתו" – "רשפי אש שלהבת אהבתו" – היינו אהבת ה', שהוא מקיים את "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", וידוע הרמז ש"בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" עולה שלהבת, "עד שתהא שלהבת עולה מאליה".

בכל אופן, פשיטא שמדובר כאן באהבת ה', בעוד בביאור מדובר באהבת הבריות. בכלל קשה בביאור, "צדיק באמונתו יחיה" הוא כלפי שמיא וכן "יראת הוי' לחיים" הוא כלפי שמיא, ופתאום מביא פסוק שכלל לא מופנה לקב"ה – "רודף צדקה וחסד וכו'". בכל אופן, ראינו כאן הוכחה יפהפיה למה שאמרנו קודם, שהיחס בין האגרת לביאור הוא "רצוא ושוב", ממש מוכח ביחס למדת האהבה. לאיזה כיוון האהבה? בתחלה האהבה היא רשפי אש כלפי שמיא ובביאור האהבה היא "רודף צדקה וחסד", כלפי ארעא.

אהבת ישראל, והוא אמר שאהבת ישראל גדולה יותר כי בה אתה "אוהב מה שהאוהב אוהב, שנאמר 'אהבתי אתכם אמר הוי"'. מה המקור כאן? אני אוהב את ה' ברשפי אש ממש, ופתאום אני תופס "כי טוב חסדך מחיים", שה' אוהב אותי. אם ה' אוהב אותי כדאי שאדמה אליו, יש מצוה להתדמות אליו, אז אני צריך לרדוף צדקה וחסד עם הזולת. בכל "רצוא" יש נקודת סיכון, או שתסתלק או שתחזור. לכן אחרי "וברשפי אש שלהבת אהבתו" כותב "מחיים" וממשיך "לכל בהן חיי רוחו". במקור, אצל חזקיהו, הוא מקבל תוספת חיים – עומד להסתלק ומקבל תוספת חיים. המלה "מחיים" באמצע רומזת ל"כי טוב חסדך מחיים", שמופיע בגרסה אחרת בביאור. שוב, זהו דיוק הפלא ופלא.

מקיף האמונה, סגולת היראה ורדיפת החסד

אחרי כל זה נאמר לחיים – יש כאן הרבה חיים. לפני שנתחיל לקרוא את ליקוטי לוי יצחק, אם חושבים, כל פסוק כאן הוא התייחסות אחרת:

הביטוי "צדיק באמונתו יחיה" אומר שהאמונה היא מקיף ואני חי בתוכו, הוא נותן לי חיים במקיף, הקיום שהזכרנו קודם.

הביטוי "יראת הוי' לחיים" אומר שיראת ה' נותנת חיים, סגולה, כמו שאומרים סגולה למשהו.

אבל כשאני אומר "רודף צדקה וחסד ימצא חיים" משמע שאין לו חיים בכלל, צריך למצוא אותם. כל פעם שיש מושג מציאה בתורה צריכה להיות קודם יגיעה – "יגעתו ומצאתי תאמין" "לא יגעתו ומצאתי אל תאמין", בלי יגיעה אין מציאה. איך הוא רומז שחייבת להיות יגיעה כדי למצוא חיים? בפירוש המלה "רודף", כדי למצוא חיים צריך לרדוף, "בקש שלום ורדפהו", אם לא תרדוף חזק לא תמצא. הרדיפה היא היגיעה. אם כן, באהבה החיים הם שם, ממך והלאה, וצריך לרדוף – לרדוף

המחבר כאן עוד פסוק, שגם מופיע כאן – "כי טוב חסדך מחיים", פסוק מתהלים. באותו כתב יד כתוב בביאור: "ובאהבה כתיב 'כי טוב חסדך מחיים' וחסד הוא אהבה...", ממשיך אותו דבר, לכן אני מבין שאהבה קשורה לחיים, חיי הצדיק.

"כי טוב חסדך מחיים" (מה' אלי) – המעבר מה"רצוא" (ממני לה') ל"שוב" (ממני לזולת)

קודם כל, רק נסביר רק את זה: יש כאן פסוק עם המלה "מחיים", וכאן הוא כתב רק מלה אחת. כל חסיד, במיוחד אצל אדמו"ר הזקן, בקי בכל התנ"ך. כשחסיד בקי בתנ"ך רואה את המלה "מחיים" הוא נזכר בפסוק "כי טוב חסדך מחיים". יש כבר איזה מין רמז ל"שוב" בתוך ה"רצוא" של גוף האגרת (לפני הביאור). אמרנו שרשפי אש אהבתו לה' הינו אהבה של "רצוא". עיקר ה"רצוא ושוב" כאן הוא ביחס למדת האהבה, השלישית שכותב כאן לפי הסדר (של חג"ת למפרע כנ"ל). הפסוק "כי טוב חסדך מחיים" הוא פן שלישי כאן, אבל פן שמחבר את ה"רצוא ושוב" כאן, לכן הוא מרמז אותו בהתחלה במלה "מחיים". איך הוא מחבר את ה"רצוא ושוב"?

שוב, "רשפיה רשפי אש שלהבת יה" הם רק "רצוא" בלי "שוב", ואם יש רק "רצוא" מגיעים להיפך החיים, "כי עזה כמות אהבה". "רודף צדקה וחסד וכו'" כולו טוב גשמי. מה פירוש "כי טוב חסדך מחיים"? אני אומר לה' שהחסד שאתה נותן לי יותר טוב לי מהחיים, כאילו נתת לי חיים על גבי חיים, חיים עד אין סוף. זהו פשט הפסוק. אם כן, הפסוק "כי טוב חסדך מחיים" הוא בכלל פן אחר של אהבה וחסד. ה"רשפיה" היינו ממנו לה', ו"רודף צדקה וחסד" הוא גם ממני, לזולת. פתאום יש לי עוד משהו, מה' אלי – כיוון שלישי לגמרי.

איך מה' אלי מחבר בין ה"רצוא" וה"שוב"? יובן לפי הפתגם שמוכר ב"היום יום" מאדמו"ר הזקן, ששאלו אותו מה גדול יותר, אהבת ה' או

הצדיק – יוסף "צדיק יסוד עולם"

קמו, א, שורה ד"ה ותבן – כי צדיק באמונתו יחי' וביראת ה' לחיים וברשפי אש שלהבת אהבתו מחיים כו' חיי רוחו כו': צדיק הוא יסוד [לכן יוסף נקרא בתורה הצדיק ב-ה הידיעה, כי עמד בנסיון שמירת הברית וזכה בשם זה. לא אומרים אברהם הצדיק, יצחק הצדיק או יעקב הצדיק אלא דווקא יוסף הצדיק. כעת אנחנו בחדש תמוז, חדש של יוסף – בו הוא נולד ובו הוא נפטר. יש כמה תאריכים בתמוז שכתובים בספרים לגבי יוסף³, לכן מתאים שאנחנו לומדים זאת עכשיו. הוא לא מביא את הפסוק "וצדיק יסוד עולם", אבל פשוט.]

ומספרו ג"פ חיים [הוא אוהב לעשות רמזים, ופותח בגימטריא ש-צדיק שוה חיים-חיים-חיים, וממילא מאד יפה שאדמו"ר הזקן אומר שיש שלש בחינות חיים ברוח הצדיק, שאותן מקבלים ממנו על ידי התקשרות]. [בכל אופן, הצדיק הוא ספירת היסוד ו-צדיק עולה ג"פ חיים, הוא מקבל שלש בחינות של חיים:] הוא הג' בחי' חיים. דאמונה, יראה, ואהבה. שהם לנגד חג"ת

אמונה בתפארת – להאמין באמת

כעת בסוגריים יש ווארט שהוא לא מאריך בו, כדי להסביר את ההקבלה כאן של אמונה לתפארת, אבל הוא חשוב מאד ונצטרך להעמיק בו עוד (באלף-בית שלנו האות פא אומרת "פאר אמונתך" – קשר בין התפארת לאמונה). אמונה היא או כתר או מלכות, "הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר", הכל מתחיל באמונה וכל נגמר באמונה. הבעל שם טוב אמר שאחרי כל ההשגות שלי, כל מה שאני לומד תורה מפי קוב"ה ושכינתיה, בסוף אני מניח הכל ועובד את ה' יתברך רק מתוך אמונה פשוטה. תכלית הכל היא אמונה פשוטה, והיא

מעשים טובים מתוך אהבת ישראל צרופה, "רודף צדקה וחסד", ואז מבטיחים לך שתמצא חיים.

"יראת הוי' לחיים" היא סגולה מידת, זכית לאיזה רגע של יראת ה' זו זריקה מידת של חיים. אבל "צדיק באמונתו יחיה" הוא משהו אחר, שהאמונה היא מקיף והוא חי בה מהרגע הראשון, כנראה ממתי שיצא מהרחם הוא חי במקיף של אמונה, איזו אמא שמקיפה אותו ודואגת לו (כידוע שאמונה לשון אם).

התקשרות לצדיק באהבה הכוללת יראה

ואמונה

על ידי ההתקשרות לצדיק מקבלים שלש מדות – אהבה, יראה ואמונה. הוא כותב בהמשך שהתקשרות היא דווקא על ידי אהבה רבה. צריך גם אמונת צדיקים, וכתוב גם "את הוי' אלהיך תירא", "את' לרבות תלמידי חכמים". אם כן, יש אהבה, אמונה ויראה גם כלפי צדיקים – כל המדות כאן. אבל הוא אומר שהתקשרות לצדיק היא דווקא על ידי מדת האהבה, ולא סתם אהבה אלא אהבה רבה. כל אחד, לפי אהבתו לצדיק, שהיא ההתקשרות שלו, הוא מקבל את כל שלש הבחינות. הוא רוצה אמונה, יראה ואהבה – אבל הכל מבחינתו תלוי באהבה (מדת החסד, "יומם יצוה הוי' חסדו" "יומא דאזיל עם כולהו יומין"), ואז הוא מקבל הכל בדרך ממילא, כי מקושר לרוח הצדיק ולכן מקבל ממנה.

ג. פנימיות וחיצוניות הספירות – נוקבא

ודכורא

נעבור לביאור של רבי לוי"ק – ההערה שלו כתובה על האגרת, אבל בעצם הוא מסביר את הביאור:

³ ראה באריכות שיעור ח' תמוז (פ"א) ש"ז.

לפי הסוד, אבל כאן – כמה שכולו סוד – הוא נותן איזה פשט, איזה ווארט, "כי אמונה הוא להאמין באמת", ו"שלום על ישראל". איך אני יודע שאמונה היא תפארת? מאמינים באמת, ואני יודע שאמת היא תפארת, וממילא גם האמונה היא תפארת. (]

"איהו אמת – איהו אמונה"

על שלש המדות אהבה-יראה-אמונה, עם כל מיני ענינים מסביב, דברנו הרבה פעמים. מצאו שדברנו על כך בתש"נ ובתשס"א – כמה שיעורים שיודעים מהם, חוץ מכל מה שלא יודעים. אבל על הנקודה הזו כמדומני ברור שלא דברנו, כי רק לאחרונה – בשנה הזו⁷ – היה שיעור לפני כמה זמן שראינו דבר שכמדומני שלא דברנו עליו פעם, שיש בזה מקום אחד עם עשרה זוגות של "איהו" ו"איהי". מאד ברור בפשט הזהר שעשרת הזוגות שכתובים שם הם כנגד עשר ספירות, רק שלא מתחיל מכתר אלא מקדים את הז"ת לג"ר. בכל אופן, אלה עשר ספירות, וברור שהזוג שכנגד התפארת שם הוא "איהו אמת, איהו אמונה". כשראינו זאת מיד אמרנו שזו אסמכתא למה שאדה"ז כותב כאן, שאמונה היא מדת התפארת.

עוד פעם, בדרך כלל כל הזוגות הם ז"א ונוקבא, אבל היות שעשרת הזוגות כנגד הספירות והזוג שבתפארת הוא "איהו אמת איהו אמונה" סימן שגם "איהו" וגם "איהי" שניהם בתפארת. איך אומרים באותיות של קבלה? שהתפארת שבתפארת או היסוד שבתפארת היינו אמת והמלכות שבתפארת היא אמונה.

לא דבר קטן, לאו מילתא זוטרתא. כשמתפללים צריך להיות "לדעת זה התינוק אני מתפלל", אמונה פשוטה.

שוב, בדרך כלל אמונה היא או בכתר – לא סתם בכתר, אלא רדל"א, הראש העליון ביותר שבכתר – "אני ראשון", או "אני אחרון", "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן", המלכות של העולם העליון הופכת להיות עתיק ופנימיות עתיק של העולם הבא אחריו. אבל כאן חידוש, האמונה כאן בדיוק באמצע. לפעמים כתוב "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן" ולא באמצען, שיש דילוג, כמו השתלשלות הכתרים זה מזה וכמו "מלכותך מלכות כל עולמים", דילוג ישיר ממלכות למלכות. אבל לפעמים יש שהנקודה באמצע היא הפנימיות, שהכי פנימיות – התפארת – היא בסוד "בריה התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה", עולה עד רדל"א ויורד עד מלכות, ולכן הוא-הוא המחבר את האמונה למעלה עם האמונה למטה, וממילא הוא עצם האמונה.

בכל אופן, הווארט שלו הוא משהו יותר מזה. איך אני יודע שאמונה היא תפארת? לכאורה לא שמעתי ולא ראיתי כך בשום מקום. הוא אומר פשט:

(כי אמונה הוא להאמין באמת [אמונה פירושה שיש משהו אמתי ואני מאמין שהוא אמתי, מאמין באמת.], שאמת הוא ת"ת [היות שאמת היא תפארת, ואמונה היא להאמין באמת, אני לומד שאמונה היא תפארת. לכאורה הגיון די פשוט, אבל יש בו חידוש נפלא. אכן, אמת היא תפארת, "תתן אמת ליעקב" – מדת יעקב שהיא תפארת. בהמשך יביא שתפארת היא תורה, עמודא דאמצעייתא, ולכן שם "מארי תורה" בנשמות. אבל בדרך כלל "איהו אמת איהו אמונה", התפארת היא אמת והאמונה היא מלכות. אם "איהו אמת" בתפארת זה לא אומר שאמונה באמת היא תפארת – אכן אמת ואמונה הם זיווג, אבל לכאורה בין תפארת למלכות, ולא זיווג מיניה וביה במדת התפארת. זו קושיא

⁷ ט"ו אייר.

חיצוניות התפארת, אבל מה שיש נקודה פנימית באמצע, בלב של הלב של התפארת, שהיא עצם הבריח התיכון שמחבר את האמונה למעלה והאמונה למטה, היינו האמונה הזו, האמונה באמת. קשור לנושא שגם למדנו לא מזמן, שבכל דבר אמת יש נקודה אחת של "נכרין דברי אמת" ועוד בחינה של "פתי יאמין לכל דבר". ה"פתי יאמין לכל דבר" בא ממקום יותר גבוה, אך כדי להצדיק ולגלות אותו צריך גם את הנקודה של "נכרין דברי אמת". "נכרין דברי אמת" לא אומר להאמין באמת אלא לראות אותה, לדעת שזו האמת (הכרה היא פנימיות הדעת). ברגע שאני מגיע, יכול להשבע שזו האמת, כעת אני מאמין באמת מוחלטת לכל מה שמסביב לאמת הזו, מה שמשמע ממנה, כ"פתי יאמין לכל דבר". בשרש, האמונה הזו גבוהה מהאמת עצמה. הראיה, כמו שאנו מסבירים בספירות, שהאמת היא היסוד, השני מלמטה, שקשור לראש השני מלמעלה, התענוג שבכתר שמשחק ביסוד (אבר התענוג), אבל האמונה היא הראש העליון, ג"ר דעתיק ולא רק ז"ת דעתיק.

יראה נשית - פנימית כתוצאה מגבורה גברית -

חיצוניות

נקח את הווארט הזה ונעשה ממנו כלל גדול: נאמר שכל המדות של הצדיק - האמונה, היראה והאהבה שלו - הן על דרך הנ"ל. על אהבה כתוב כאן בפירוש שהיא חסד, ואנו יודעים - כמפורש באגרת הקדש טו - שהיא הפנימיות של החסד, הלב. יראה פשיטא שהיא פנימיות כל ספירה היא שרש המקבל שיותר גבוה משרש המשפיע. הכי ברור בנוגע לגבורה ויראה, שיש כידוע קושיא עצומה שלכאורה יראה וגבורה הם דבר

מעלת האמונה על האמת

אבל אם כבר, צריך עוד יותר לחדש בענין, להסביר יותר עמוק: יש מאמר "ואפו עשר נשים" בלקו"ת, ושם משמע - ודברנו באריכות¹ - שעשר הנשים הן פנימיות הספירות, המוחין של הספירות, ועוד יותר הכתרים של הספירות, בסוד "אשת חיל עטרת בעלה" בכל ספירה וספירה. יש משהו באמונה שהיא יותר מהאמת.

מה אמרתי עכשיו? פעם למדנו על סוד אובנתא דלבא שרבי הלל כתב, שהאמון שהתלמיד נותן ברב הוא יותר מגילוי האור - בא ממקום יותר גבוה - מהמקום ממנו הרב אמר את הדברים. האמת של הרב - הוא אומר דברי אמת, דברי אלהים חיים - באה לו ממו"ס, גבורה דעתיק שמלוּבשת בחכמה דאריך, אבל האובנתא דלבא, אמון התלמיד ברב, שמאמין באמת שלו, היא בינה דרדל"א. כך מסביר רבי הלל.

איפה רואים זאת לא רק אצל רבי הלל, אלא יותר מאוחר אצל הרבי? טפה אחרת, אבל אותו ענין. הרבי אומר בפשטות שכל דבר שהוא בדרך אפשר אצל הרבי הקודם הוא פשיטא אצל הרבי הבא. איך הפך להיות פשיטא מאולי? כי כשאני אומר שהרבי שלי אומר אולי, בדרך אפשר - כלומר, שהוא סובר ככה, אבל לא יכול לקחת אחריות על דבר שנראה בעיניו כחידוש גדול, לומר בוודאות - אבל אני מאמין בו מאה אחוז, בשבילי הוא סמכות יותר מכולם, לכן אצלי פשיטא שכך במאה אחוז. עוד פעם, האמון של התלמיד, האמונה באמת, הוא יותר מהאמת.

אם נקח את הווארט הזה, שהאמונה היא פנימיות התפארת, ונאמר ש"נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן" בדילוג על האמצע היינו

¹ ראה גם שיעור שבת בחקתי ע"ו, "פרק בעבודת ה'" בספר לב לדעת ביאור ד ובשיעור הנ"ל בהערה הקודמת.

¹ ראה שיעור ל"ג בעומר ש"ז (ובשיעורים נוספים סביבו).

הגבר, אבל הבעל שם טוב והלאה הוא תיקון הנוקבא, תיקון חוה (והוא סוד תוספת שנות החיים שנתנו לחזקיהו המלך, דהיינו מעבר מבחינת דכורא לבחינת נוקבא, מלימוד הקבלה שהוליד אצלו סירוב לשאת אשה על מנת להוליד בן רשע, ללימוד החסידות, לאמא נוח כל בן איזה שיהיה... והרמז: "א-דני [שם המלכות, בחינת נוקבא] עליהם יחיו ולכל בהן חיי רוחי ותחלימיני והחיני" עולה חוה, "אם כל חי [כל בן איזה שיהיה]", פעמים חיים, ודוק). לכן כל המלים האלה, שהן לב לבה של החסידות, הפנימיות של הכל – הן דווקא ממד הנוקבא.

לפי זה יוצא שהאהבה היא האשה, עיקר מי שאוהבת הוא האשה, "ואל אישך תשוקתך", ואילו האיש הוא גומל חסד, נותן, משפיע. כל הזמן לומדים שיש חסד שהכח המניע שלו הוא אהבה – הכל אני, יש חסד שהיא הפעולה החיצונית והאהבה היא הכח המניע הפנימי. כעת מעמיקים הרבה יותר, אני צריך לתת חסד – ואז טבע מקבל החסד הוא לאהוב מי שנותן לו חסד, זהו הטבע הפשוט, אם לא חונקים אותי עם החסד. אם החסד הוא כדבעי, בדרכי נעם, במינון הנכון, הטבע הוא שאני מקבל חסד אוהב את נותן החסד – האהבה היא כלפי מקור החסד, הנוקבא שמקבלת את החסד אוהבת את הדכורא מקור החסד, אבל זה גופא אומר שהאהבה היא פנימיות החסד. ככה לגבי כל המדות. הרווחנו משהו עצום, 'הקדמה' חדשה לגבי כל לימוד הקבלה והחסידות והספירות. הכל יצא לנו מהמלים של רבי לוי"ק "כי אמונה הוא להאמין באמת".

ד. הארת כל החג"ת (האבות) ביסוד (יוסף)

[כל המדות האלה, שלש בחינות החיים של אמונה-יראה-אהבה, הן האורות] המאירים ביסוד [הצדיק, שלכן צדיק עולה ג'פ חיים].

והיפוכו – גבור לא פוחד מאף אחד, מה אתה שם אותם יחד? מה הקשר? היו הרבה שיעורים בענין, ובספר הנפש יש ריבוי עמודים עליו, אבל יתכן מאד שמה שנאמר עכשיו לא כתוב שם. נאמר משהו פשוט ביותר – מה הקשר בין גבורה ליראה? למה אומרים שגבורה היא יראה? שוב, מי שזוכר, יש דברים מזוית מבט אחרת לגמרי, אבל הכי פשוט שמגבור אני ירא. אין הכי נמי, הגבור לא ירא ממני, אבל אני ירא ממנו. אם נכנס עכשיו גיבור לחדר – אולי יש כאן כמה – התגובה הספוטנאית היא פחד, מגיבורים פוחדים. מה הפחד הזה עושה? הוא "חותם שוקע" שבעצם מזדווג עם הגבורה. הגבורה היא כח גברא, משהו זכרי, חותם בולט, והפחד ממנו הוא "חותם שוקע". יפי, יש כאן זיווג.

כעת אמרנו ששרש המקבל הוא פנימיות המשפיע. מכאן, על אותו דרך, כמו אמונה לגבי אמת, אני יכול להסיק שיראה היא פנימיות הגבורה. מחיאת כפיים ליציאה מהפלונטר, מה הקשר בין גבורה ליראה. מענין אם פעם הסברנו כך, שיראה היא פשוט הנוקבא של הגבורה. הגבורה היא הדכורא והיראה היא הנוקבא, ודווקא לכן אני אומר שהיראה היא פנימיות הגבורה, כי הנוקבא היא פנימיות הדכורא. הרבה פעמים הנוקבא היא הממד הלא-מודע של הדבר.

החסידות הנקבית חושפת את פנימיות

הקבלה הזכרית

מכאן נגיע לאהבה: צריך לומר אותו דבר. צריך לומר שכל יג המדות הפנימיות שלנו, מאמונה והלאה, הן נוקבא יחסית לשמות הספירות של הקבלה. איך מתאים לומר זאת? מאיפה נולדו המושגים האלה, ממתני יש את המלים האלה, שכך מתבוננים, במושגים הפנימיות? החסידות חדשה.

מה ההבדל בין הקבלה לבין החסידות? כתוב בפירוש שהארז"ל הוא עדיין תיקון אדם, תיקון

(איך רואים באישיות של יוסף שהוא קשה? קשה גם כמו קישוי, אבר חי, ואיפה הקושי של יוסף?) ולכן דבר האיש ארוני הארץ אתנו קשות [כך אומרים השבטים ליעקב כשהם חוזרים פעם ראשונה ממצרים], הקשות הם מגבורות דיצחק [ליצחק יש גם חכמה מיוחדת, הוא הבן החכם של ההגדה. כל התרגיל שיוסף עושה עם האחים שלו – שאין דוגמתו בכל התנ"ך, חכמה מופלאה של הסוואה – בא מיצחק. הסוואה היא צמצום, מסך ומסכה, הוא ממש משחק איתם, יצחק לשון צחוק – משחק שלם עם אחיו תוך הסוואת פניו מאחיו, וכך הוא פועל את התיקון שלהם. ממי הוא קבל את היכולת, הכשרון והחוש הזה? מיצחק. (גם רבקה.) נכון, יצחק ורבקה הולכים יחד. לכן אחד הביטויים כאן שהוא דבר איתם קשות. (יצחק גם השתתף במשחק) נכון, הוא לא גילה ליעקב בנו שיוסף חי אף על פי שידע, שבכך מוכח שבמדה מסוימת הוא יותר קרוב לנכדו יוסף מאשר אביו יעקב. יצחק שיתף פעולה עם יוסף, וכנראה לא סתם אלא שממש הנחה אותו – משך את החוטים, כמו משחק של בובות. יצחק הוא המושך בחוטים]. דינא קשיא [מלכות – מדת דוד המלך – היא דינא רפיא, אבל יצחק שמדתו גבורה הוא דינא קשיא, "קשות", ומתוך כך יש ליוסף קישוי, "כח גברא"].

והוא הגבורות ד"ו ק"ן הנמשכים מיסוד למל' [כאן צריך ללמוד עץ חיים, ונסביר רק בקיצור. יש גבורות שהן זוגות האותיות ד-ו וק-ץ, והן הגבורות שהיסוד בקישוי שלו ממשיך במלכות]. ועיין [כדי להבין מה שאמרנו כעת בע"ה שער הירח בדרוש דאמב"ה ע"ש [נסביר רק בקיצור: יש אלפא-ביתא שנקראת אטב"ה, ולפי האריז"ל היינו ספירות המלכות שמקבלת מהיסוד. איך הולך? אט, בת, גז, דו – הזוג הרביעי הוא דו. ארבעת הזוגות הראשונים הם ד הספירות הראשונות של המלכות – אט בכתר, בת בחכמה, גז בבינה ו-דו בדעת. הדעת של הנוקבא היא רק עטרא דגבורות של הדעת,

והוא הג' גוונים ירוק סומך חיזור שאתחוו בקשת דיסוד [כתוב בזהר בכמה מקומות, שהקשת – שהיא הברית, הברית שה' כרת עם נח ועם כל העולם – כוללת שלשה גוונים. הוא כותב את הגוונים בסדר הפוך ממה שכתוב תמיד בזהר. בזהר תמיד כתוב חיזור-סומך-ירוק – ירוק הוא לאו דווקא מה שאנו קוראים ירוק, הצהוב גם נקרא ירוק. הם אברהם-יצחק-יעקב, אבל כאן כתוב סדר המדות הפוך ולכן גם אומר את הגוונים הפוך].

וכמו שביוסף יסוד נמשך מהג' אבות [יוסף נמשך אחרי האבות. "אין קורין אבות אלא לשלשה, אברהם יצחק ויעקב", אבל מהם נמשך יוסף, הבן הבכור של רחל ויעקב, עם עיקר האהבה של יעקב. כעת מסביר איך הוא קשור לכל אחד מהאבות, מלמטה למעלה:].

מה מקבל יוסף מכל אחד מהאבות?

כי הוא בן יעקב [כפשוטו. בספירות יעקב הוא תפארת ויוסף הוא יסוד]. ת"ת וגוף וברית כהר השבינין [כפי שלומדים מהפסוק "אלה תלדות יעקב יוסף"].

[איך הוא קשור ליצחק אבינו?] וצדיק נטיל לשמאלא [גם לוקח מהשמאל וגם נוטה לשמאל. בקו האמצעי יש קצת אלכסון – התפארת נוטה לימין, "יעקב אשר פדה את אברהם", אבל היסוד כבר נוטה לשמאל. אנו מסבירים זאת תמיד בסוד השם יוסף-יצחק, שם הרבי הקודם, שיוסף נוטה ליצחק. על כך אנו גם מסבירים שיש משהו מיוחד שהנכד מקבל מהסבא ולא מהאבא]. שהוא מקבל מיצחק גבורה [מה הוא מקבל ממנו? היות שהצדיק הוא זכר הוא מקבל ממנו את כל הכח-גברא, ה"אבר חי" שלו (יצחק הוא סוד קץ חי), שבלעדיו אינו יכול להשפיע. מה שלצדיק יש אבר חי, כח להשפיע, ולא סתם להשפיע אלא "יסף הוי" לי בן אחר" – לקחת בן שהוא אחר, יהודי או אפילו נכרי שהוא אחר, ולהפוך אותו ל"בן" – כח זה הוא מקבל מיצחק].

של ה-ש. יש חשבון לגבי ציור ה-ש, שכל נקודה למעלה בשלשת הקוים היא י קטנה, כל אחד מהקוים הוא ו, ובסוף למטה יש עוד י שמקבלת מהכל, ספירת היסוד. כמה שוה יחד? חן. רמז מאד נושא חן של ה-ש, ששוה חן. אם נחבר את ערך הציור לערך האות עצמה נקבל משיח, חשן (על דרך זה, ציור האות א הוא י-י-י = הוי' כנודע. נמצא ששתי אותיות ה"חן" הן בסוד חן הוי' = חנוך, כמבואר סוד זה באריכות כמ"א. וביחד עם שתי האותיות עצמן, אש, עולה הכל שכינה – שכינה מדברת דברי חן מתוך גרונו של משה שמצא חן בעיני הוי').

עוד פעם, הוא אמר כאן ש-צדיק שוה ג"פ חיים כי מקבל את שלש המדות האלה מהרוח. הצדיק, לפי זה, הוא בעצם ריכוז הרוח – כי הרוח היא בעיקר שלש המדות, שכל אחת היא חיים, והוא מקבל את כולן, מרכז ומאחד את כולן, על מנת למסור הלאה למלכות.

וי"ל זהו מה שיוסף מספרו ג"פ בן [כמו ש-צדיק הוא ג"פ חיים, יוסף עצמו הוא ג"פ בן. מה עוד שוה בן שקשור למה שדברנו? אליהו. אליהו הוא ג"פ בן, בגימטריא יוסף. והנה, חיים = הנביא, נמצא שצדיק-יוסף = ג"פ אליהו הנביא! מה רוצה רבי לוי'ק לומר בכך?], היינו שהוא בחי' בן לכל הג' אבות [הוא לא רק נכד ונין, אלא בן לכל אחד מהם – בן של יעקב, בן ישיר של יצחק ובן ישיר של אברהם. לכן יוסף שוה בן-בן-בן].

המשכות הלולב (היסוד מחג"ת) וההדסים

(כח"ב) למלכות

ויהי בהעלות ה' רוחו כו' [כעת מצטט את לשון התניא, הלשון שרומזת לאליהו הנביא, כנ"ל]. שבק חיי רוחו כו' לכל חי [משאיר את הרוח "לכל חי", למי שנמצא למטה], היא נפש כל חי כו' [המלכות], הוא למל' שהוא בחי' נפש כל חי, והוא כמו בחי' לולב [עוד דימוי חשוב בתורה של הצדיק. לולב שהוא] יסוד שמספרו חיים = הגימטריא של לולב היא חיים. החיים האלה

מהאותיות דו – "טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו", האשה אוהבת את ה-דו והיא גם נבראה דו-פרצופין. אלה רמזי דו, באידיש 'דו' הוא אתה, כמו הדודל'ה של רבי לוי יצחק מבאדיטשוב. מה הסוד של קץ? אחרי שמגיעים ל-דו יש ה לבד, שמים אותה בצד, אחר כך יצי החסד, כפ הגבורה, לע תפארת, מס בנצח – גם את ה-ג שנשארת באמצע שמים בצד, בסוף תשארה אותיות הנך. יש ארבע-ארבע-ארבע זוגות – יחידות, עשרות, מאות, יחד עם מנצפך הסופיות. הזוג הבא הוא קץ, שכנגד ההוד (סוף קו שמאל, קו הגבורות). כדי להבין מה קורה הלאה – שהרי יש רק יא ספירות ו-יב זוגות, פלוס אותיות הנך – שאירי לכם שתסתכלו בדרוש אטב"ח בשער מיעוט הירח בעץ חיים. בכל אופן, עיקר הגבורות שהיא מקבלת הוא מה-דו וה-קץ, והן הדיבור הקשה שיוסף מדבר עם השבטים תוך כדי התרגיל שהוא עושה איתם. כאן הוסבר הקשר של יוסף ליצחק.].

[מה הקשר של יוסף לאברהם?] ובקר דיוסף נמשך מבקר דאברהם בווה"ק פ' בלק דר"ד ועיין בבה"ז [של אדמו"ר האמצעי] שם.

יוסף – בן ישיר לכל אחד מהאבות

שוב, מה הוא כתב כאן? שיוסף מקבל ישירות מיעקב, מיצחק ומאברהם. לא שהוא הנין שמקבל מאביו, ודרכו מהסבא ומהסבא-רבא. לא, יוסף מקבל ישירות מכל אחד – יש לו קשר ישיר ליעקב, קשר ישיר ליצחק לא דרך יעקב, וקשר ישיר לאברהם אבינו, לא דרך שניהם. מה הציור? האות ש, שלשה קוים שמתרכזים לנקודה אחת למטה – הנקודה למטה היא היסוד, שמקבלת מ-ג ראשין, ג קוין, ישירות מכל אחד, לא אחד דרך האחרים.

יש רמז מאד יפה בקבלה הראשונה לגבי חישוב ציור האות ש: כתוב שיש שתי אותיות בלשון הקדש שיש בהן 'חן', סימטריא בציור האות – א ו-ש ("אש קדש"), בכל אחת סוג אחר של חן, "חן חן לה", החן של ה-א והחן

ג"פ הדס עולה אור, צדיק עם שלשת הכוללים (כנגד ג"פ חיים שבו). שוב, לולב שוה חיים ו-הדס שוה אחד יותר, כל הדס הוא לולב עם הכולל, והלולב מקבל מכל שלשת ההדסים אלה.

לולב-הדס שוה 137, קבלה וכו', מספר מאד חשוב. ג"פ 137 עולה תהו, יש מאין, והצדיק ששוה מספר זה הוא אלישע, התלמיד שמקבל כאן את רוח הרב. הוא שלשה הדסים ועוד ג"פ חיים, אור ו-צדיק יחד, "אור זרוע לצדיק". שוב, אור-צדיק שוה אלישע, ג"פ קבלה, ובאמת הוא מקבל שלש קבלות. מהן שלש הקבלות שהוא מקבל, אם כבר? קבלת הרמ"ק, קבלת האריז"ל וקבלת הבעל שם טוב. הם צריכים להיות כנגד האבות לפי זה. קבלת האריז"ל היא כנגד יצחק, פשיטא. קבלת הבעל שם טוב היא חסידות, חסד, אברהם אבינו. קבלת הרמ"ק היא תפארת – הוא נקרא משה, "משה מלגאו ויעקב מלבר".]

והוא החיים הנמשכים מכח"ב [כעת אומר משהו חדש. יש חיים מחג"ת ליסוד ויש מדרגה יותר גבוהה של חיים שנמשכת מכח"ב, מהג"ר, וגם היא בסוף מגיעה ליסוד]. וכמו הג' הדסים שהדס מספרו חיים וא' יותר [למה הוא אומר כאן שהם כח"ב? כי אלה שתי בחינות רוח שמקבלים מהצדיק, והוא חייב לומר שהמדרגה השנייה יותר גבוהה. כל האגרת כאן מסבירה שתי מדרגות, שהשנייה באין ערוך יותר גבוהה. שלש המדרגות הראשונות הן מה שהצדיק – דווקא התלמיד – מקבל מרוח רבו, מהחג"ת, וכעת מדבר על מדרגה יותר גבוהה, שכנגד הכח"ב. לא מסביר לגמרי למה רמוז בשלשת ההדסים, שהרי הם אברהם-יצחק-יעקב, כנראה מתכוון שהם "אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב". (בבסדר של י-ה-ו-ה ההדסים הם חכמה). כן, אבל הוא לא מתייחס לכך כאן.], א"כ ג' הדסים הם מספר אור, ועיין בפע"ח שער הלולב ובספר ברית כהונת עולם.

בעצם כוללים את כל שלש בחינות החיים של הצדיק. [שממשיך חיים למל' [שהיא האתרוג]]. אך הבחי' הב' שנקט אח"כ והוא הבחי' דאור זרוע לצדיק בשדה כו' (ועיין לקמן בהביאור [שלא קראנו בפנים, כדי לקצר – תמשיכו לקרוא. הוא אומר שהצדיק משפיע גם אור לחסידים. בביאור הוא יסביר שזו עוד בחינה של השפעה, סוד "פי שנים ברוחך אלי" אליו רמזנו קודם. על בחינה זו כתוב "אור זרוע לצדיק", כשהוא עולה למעלה. שוב, אמרנו שיש רק דוגמה אחת בתנ"ך למישהו שלא מת, אליהו הנביא, ובכל אופן הוא עלה למעלה. כשהוא עולה למעלה הוא גם משאיר את החיים שלו למטה. למי הוא השאיר? בעיקר לאלישע, אבל דרכו לכולם, "כל חדא וחדא לפום שיעורא דיליה". עוד פעם, המדרגה העליונה, היא "אור זרוע לצדיק". כשהוא עולה למעלה, עם כל המעשים הטובים שלו, כל התורה שלמד וכל העבודה שהוא עבד את ה' – זו העלאת מ"נ לנוקבא דאצילות, שממשיכה המשכת מ"ד שנקראת "אור זרוע לצדיק", ואור זה גם נמשך לכל התלמידים דרך רוחו, והדבר נקרא גידולי גידולים, כפי שמסביר שם בסוף.])

[אמרנו שצדיק עולה ג"פ חיים. מה לגבי אור, שהוא מדרגה עוד יותר גדולה של הרוח, מה שהרוח עולה ומה' באה רוח לתוכה? גם על צדיק וגם על אור כתוב "כי טוב", צריך להאריך בכך בהמשך – "וירא אלהים את האור כי טוב" ו"אמרו צדיק כי טוב", יש קשר גדול בין הצדיק לאור. בכל אופן, כמה ה-אור יותר מ-צדיק? שלש. איך אפשר להמשיך את הגימטריא? משהו מתוחכם, שאפילו בשבילו קצת מתוחכם:] הנה אור מספרו ג"פ חיים וא' יותר בכל אור"א מהג"פ חיים [לכל חיים יש תוספת אחד, כולל, ושלוש פעמים חיים הופכות להיות ג"פ 69. מה המלה העיקרית שקשורה ללולב שהיא 69? הדס. הלולב, שהוא היסוד, מקבל משלשת ההדסים, שהם שלש המדות חג"ת. שלשת ההדסים הם כנגד האבות, אברהם, יצחק ויעקב.

הריכוז – קישוי, אבר חי, הוא ריכוז. ועיין בע"ח שער שבה"כ פ"ג.

(וזהו מ"ש ביוסף יסוד קמה אלומתי וגם נצבה, קמה בת"ת נצבה בדעת [ואם כן "אתם נצבים היום כלכם" – לפני ראש השנה – הוא בחינת דעת. סתם ככה אומרים קימת הברית, 'קם' יותר טבעי ליסוד מ'ניצב', כמו שאמרנו קודם שהעליה לתפארת יותר טבעית. התפארת בהרבה מקומות נקראת קומה, כמו "שעור קומה". היסוד בפני עצמו הוא עדיין לא שעור קומה, אבל כאשר הוא מתחבר עם אביו יעקב הוא כבר "קמה". קימה לשון עמידה, גם כשהוא רואה את דיוקנו של אביו הוא עומד בנסיון – הנסיון הוא כאשר היסוד הוא לבד, וכשהוא מתחבר לתפארת הוא עומד בנסיון.

כתוב בקבלה וחסידות (מובא בלקוטי מוהר"ן) שקמה הוא שם קדוש, השם של העמדת מלך (על פי הנאמר בדניאל, "והוא... מהעדה מלכין ומהקים מלכין..."), והיינו הכח ביסוד להקים את המלכות, והוא דווקא כאשר היסוד מתחבר עם התפארת, שהרי כתר המלכות יוצאת מאחורי תפארת ז"א (בסוד "לעולם הוי' דברך [המלכות] נצב בשמים [ת"ת ז"א]"). לפי המתבאר כאן בביאור רבי לוי'ק, "נצב" היינו עליה בשתי מדרגות, וכך לגבי המלכות "נצב" קאי על העליה ביסוד ועד לתפארת, ודוק)).

עלית היסוד לכח"ב

[ממשיך לפרש את לשון התניא:]: עד רום המעלות כתר, המעלות הם הו"ב ורום המעלות כתר [כמו שלמדנו ב"סוד הוי' ליראיו" בענין "חמש קדימות" שקדימה במעלה היא חכמה ושכל – עיקר המעלה של הנפש, שאדם הוא בעל מעלות, הוא השכל. בכל אופן, מעלות גם מלשון עילוי – רומז בפשטות שהוא עוד עילוי. "עד רום המעלות" כמו 'עד רום העילויים'. עילוי הוא רק עליה ו"מעלה" היא שם דבר. "מעלות" הם חכמה ובינה. באריז"ל "עמק רום" הוא נצח (והניקוד חולם הוא תפארת)

והיינו מה שאמר לקמן בהביאור [הקטע כאן מתייחס לאגרת, לפני הביאור, ואומר שמורחב שם באריכות]. על בחי' אור הוה שהוא אורות עליונים מאד, עליונים חו"ב מאד כתר (וגם יתפרש עליונים על חו"ג מאד ת"ת [אבל רק במדרגה יותר גבוהה. כתוב בביאור שיש אין ספור מדרגות של המדות האלה, בכל עולם ועולם וגם בפרצופים שבכל עולם ועולם. אפשר לומר שהם כח"ב ואפשר גם לפרש על חג"ת.], והוא כמו [הפסוק הנה ישכיל עבדי וירום] ונשא וגבה מאד, שקאי על אברהם יצחק ויעקב [בחז"ל כתוב בכמה צורות, אבל כך כתוב] בזה"ק פ' וישב דקפ"א ע"ב ע"ש, עליונים הוא כמו נשא וגבה [לשונות של התעלות.], מאד הוא כמו מאד [של יעקב. גם בשלהבת האהבה של "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך" ה"מאד" הוא כנגד יעקב, בו כתוב "ויפרץ האיש מאד מאד"]. והיינו כמו הג' הדסים).

עד כאן הקטע הזה, ועד כאן להערב. נגנו "אלי אתה" (אדה"ז).

[מכאן השלמות טלפונית אור ליי"ט תמוז.]

ה. עליות הצדיק

עליות היסוד בתפארת ובדעת

שם, שורה ד"ה ויעלה – בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות: הצדיק הוא יסוד, ויעלה בעילוי אחר עילוי [כמו "אנכי אעלך גם עלה", כפי שלמדנו בלקו"ת בהעלתך. איפה היסוד עולה עילוי אחר עילוי? בת"ת ובדעת [שלמדנו בלקו"ת שהיא כח הריכוז להתפלל.], כי גוף ת"ת וברית יסוד כהר השבינין [העליה של היסוד בתפארת היא טבעית לגמרי, כי לכתחילה חשובים כאחד.], ויסוד עולה בדעת ג"כ [בסוד הלולב, שהיסוד עולה להמשיך את הטפה מהדעת וגם הדעת משפיעה על היסוד, כפי שכתוב "אין קישוי אלא לדעת". כאן רואים ממש שהדעת היא כח

תאיר פניו [החכמה הפנימית, שהיא המחשבות שלו, מאירה בפנים].

הנה ע"י שהם מסתכלים בפניו (בעת שמדבר להם [הרב האמתי תמיד מייחד דבור ומחשבה, שאז הדבור עולה, יש יחוד של "מי זאת עלה מן המדבר". התלמיד שומע מפי הרב את ה"זאת", "זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל", הדבור של משה – כתוב במשנה תורה, שם השכינה מדברת מתוך גרונו של משה, הוא שומע את השכינה – אבל הוא עדיין בגדר עלמא דאתגלייא. כשהוא מסתכל בו בשעת מעשה הוא רואה את ה"מי". מאד מתאים, כי מה הוא רואה על פני הרב? רואה מי הוא. ה"מי" של הרב הוא הפנים שלו. בעצם גם אם יסתכל עליו גם לא בשעת הדבור – כמו חסיד שיש לו תמונה של הרבי – הוא רואה הארה של ה"מי", אבל את עצם ה"מי" הרב מייחד עם הדבור שלו, לכן עיקר "חכמת אדם תאיר פניו" הוא בשעת הדבור. לכאורה, פשט הפסוק אינו כך, לאו דווקא כאשר מדבר, אלא לאדם חכם יש אור בפנים כל הזמן. כדי להסביר מה שהוא כותב צריך לומר שיש שתי בחינות "מי", כדלקמן. בכל אופן, יש רמז למה שהוא כותב, שהכוונה למחשבותיו על ידי הדבור, בכך שמקדים בתניא "דבוריו ומחשבותיו", אף שבדרך כלל מקדימים מחשבה לדבור, משמע שמדובר במחשבה תוך כדי הדבור.]]

כמ"ש והיו עיניך רואות את מוריך [משמע שתוך כדי שהוא מורה-מדבר. גם כאן אפשר לומר שפשט הפסוק והדרוש של חז"ל הוא סתם להסתכל עליו, גם כשלא מדבר (רק שהוא "מוריך", הוא הרב המובהק שלך). קצת מזכיר את החידוש של הסמ"ק שיש מצות עשה להסתכל בציצית כל היום, לא רק כשאומרים את פרשת ציצית בקריאת שמע – יש ענין כל הזמן להסתכל על הרב.]]

אבל הפשט ש"עמק רום" הוא הכתר (וכן שחולם, שעל גבי האות, הוא כתר). כמו "רוממות אל", רוממות אין סוף.

הצדיק בפני עצמו נקרא עני, "עני בדעת", ויש לו שפלות. מי שיש לו שפלות עולה בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות – משפלות האדם לרוממות א-ל. ידוע שרבי זושא ורבי אלימלך שאלו את הה"מ אם להתחיל משפלות האדם וממנה להגיע לרוממות א-ל או הפוך, הוא ענה שבדורותינו בשל ירידת הדורות מגיעים מרוממות א-ל לשפלות האדם, אבל בזמנים כתקנם, עיקר עבודת הצדיקים האמתיים, מגיעים משפלות האדם לרוממות א-ל.]]

והיינו כח"ב שזהו בחי' ג"ע העליון [קדש הקדשים שכולל את כל הכח"ב]. שמאיר שם בינה הכוללת כח"ב [כסוד רקיע ערבנות, הרקיע השביעי, וההיכל השביעי, היכל קדש קדשים]. וגם יתפרש רום המעלות [דווקא כולן] על בינה ע"ד ירום האמור בזה"א פ' וישב דקפ"א ע"ב [על הפסוק "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד"]. ע"ש. והיינו מה שאמר לקמן בהביאור בג"ע העליון [שהצדיק עולה עד גן עדן העליון, והיינו עליות "עילוי אחר עילוי עד רום המעלות"]. כו'.

ו. הקבלה ממחשבות הצדיק

חבור המחשבה והדבור: הארת פני הרב

בשעה שמדבר

קמו, ב, שורה ד"ה אלו – דבוריו ומחשבותיו [מהם מקבלים התלמידים כשהרב בחיים, בתוך גוף.]: לכאורה האיך הם [התלמידים] מקבלים ע"י מחשבותיו [מובן שהתלמיד מקבל מדבור הרב, אבל איך הוא מקבל ממחשבת הרב?]. י"ל כי מחשבותיו אם שאינם שומעים אותן, עכ"ז הם מתגלים בפניו [רואים את מחשבותיו בהבעת הפנים. ווארט מאד יפה.], עדמ"ש חכמת אדם

קבלה מהמחשבות – פרצוף לאה (קשר של

תפילין)

עיי' מקבלים הארת וזיו מדותיו [כמו שכתוב בתניא שיש חמש מדרגות – שכל-מדות-מחשבה-דבור-מעשה. המחשבה היא הבעה של המדות כפי שהן מקבלות מהשכל. כאן השכל הוא כמו היחידה והמדות כמו החיה – מקיפים לא מורגשים – וראשית ההרגשה היא המחשבה, נשמה, הדבור הוא "רוח ממללא" והמעשה הוא הנפש. על החיה והנשמה כתוב "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין", "פנימיות אבא פנימיות עתיק" ו"פנימיות אמא פנימיות עתיק" ו"גילוי עתיקא באמא", ברור שבתוך המחשבה יש גילוי של השכל.]

ועיין בעירובין ד"ג א"ר האי דמהדנא מחבראי דהותי' לר"מ מאהורי' כו' [ואילו הייתי רואה אותו מפניו על אחת כמה וכמה. שם ברור כמו שהוא כתוב, שהכוונה בשעה שמלמד – כי שם היה מקומו בשיעור. ודאי שראה אותו מפניו סתם ככה. כמו הזקנים שיושבים בהתוועדות מאחורי הרבי, אף שכולם מכירים את פני הרבי.] ע"ש.

וי"ל המדות הוא בחי' ז"א [כמובן לא מפרש בחמש מדרגות כמו שאמרנו קודם], ודבור הוא מל' רחל, ומחשבה הוא לאה, ולאח מחשבה עומדת באחור לנגד הערף הד' דהקשר דתשר' [מה שמשא רבינו ראה, "משה זכה לבינה" שהיא בעצם פרצוף לאה, קשר התפילין]. והו שמקבלים מהמדות באמצעות הדבור דרחל עלמא דאתגלייא, ומח' דלאה עלמא דאתכסיא שבערף.

וכמו מה שר' חזא לר"מ מאחוריו שעי"ז נתחדד יותר מדבוריו [הוא קבל מהמחשבה של לאה. הוא לא כותב בפירושו, מסיים רק באחור – שבראית האחור קבל ממחשבתו – אבל אם היה מקבל מהפנים היה מקבל מ"חכמת אדם תאיר פניו". בכל אופן, פרצוף לאה הוא אותיות המחשבה, אבל לא ז"א בעצמו – קשר של תפילין, ולא התפילין של ראש עצמם, המוחין

דו"א – ואם היה מסתכל בפנים היה רואה את ה"תפילין שבראש" עצמם, התפילין שבתוך הראש שמאירים דרך הפנים שלו [ועל בחינה זו של ה' נאמר למשה רבינו "לא תוכל לראת את פני כי לא יראני האדם וחי" – "לא תוכל לראת" = "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", דברי משה לעם ישראל במשנה תורה בסוף ימיו, "את פני" = ישראל, "כי לא" = אני, "יראני האדם וחי" = משה (!)].

ארבע בחינות בקבלה ממחשבות הרב

- אם כן, בעצם יש שלש בחינות "מי" ואפשר לומר אפילו ארבע בחינות "מי":
- ראית האחור של הרב, הקשר של תפילין, לא תוך כדי הדבור שלו.
  - ראית פני הרב לא תוך כדי הדבור.
  - ראית אחורי הרב תוך כדי הדבור, כפי שראה רבי את רבי מאיר.
  - ראית פני הרב תוך כדי הדבור, כפי שאמר רבי שאם היה זוכה היה מחודד עוד יותר.
- ארבע המדרגות הן כנגד י-ה-ו-ה מלמטה למעלה – בחינת אחור היא נוקבא ובחינת פנים היא דכורא, שתי ההיזין הן אחור וה-ו וה-י הן פנים.

ז. ההבדל בין העלאת מ"ן להמשכת

מ"ד

יחוד-ברכה-קדושה ב"חקל תפוחין קדישין"

קמו, א, שורה ד"ה והיא – לחקל תפוחין קדישין: חקל תפוחין קדישין הוא מל' [כמו "דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין", סעודת ליל שבת שכנגד המלכות, לכן גם בסוף הסעודה אוכלים קומפוט של תפוחים...]

שנקראת חק"ל מצד קומתה לנגד נה"י [שדה הוא לבר מגופא והנה"י הם לבר מגופא], תפוחין לנגד חג"ת [כמו "רפדוני בתפוחים", אהבה

שני פ"ה מ"א ומס' יום המישי פ"ג מ"ב ג), וביצירה הוא חג"ת בכלל [שוב, הכל נגד ההשקפה הראשונה שהתורה היתה צריכה להיות "קדישין", אבל כאן היא "תפוחין". סימן בדרך מליצה שטוב לאכול תפוח לפני שלומדים תורה, לחלק הרבה תפוחים לבחורים בישיבה...],

ועבודתו שהוא עבודת התפלה בכלל ["קדישין". שוב, בפשט היינו מחליפים, שעבודה שבלב ביצירה ותורה בבריאה. החילוף הזה מופיע הרבה בחסידות, שלפעמים תורה בבריאה ותפלה ביצירה ולעיתים הפוך. התפלה בבריאה, למעלה מתורה, היא בהתבוננות. התורה ביצירה היא בעיקר תורת הנגלה, על מנת לעשות (בעולם העשיה הסמוך לעולם היצירה), שהיא מוחין שנמשכים למדות], שוהו התבוננות באלקות ודו"ר שכליים [משמע ששכל התורה יותר נמוך מהם]. הוא בבריאה, ובבריאה הוא חב"ד כמ"ש בתניא פל"ט ע"ש.

הנה בהסתלקותו שעולה למקור חוצבו למל' [שהיא חקל תפוחין קדישין]. נעשה שם יחוד ע"י העלאת מ"ן שעולים מעשיו ותורתו ועבודתו שבעש"י יצירה בריאה, שבהם מלוכשים נה"י חג"ת חב"ד, למל' דאצ"י הנק' חקל תפוחין קדישין שקומתה לנגד נה"י חג"ת חב"ד דאצ"י [כבר חידוש. קודם היה משמע נה"י-חג"ת-חב"ד של המלכות, וכעת אומר שכאשר המלכות משלימה את קומתה היא כנגד כל האצילות. כאן נראה שמדבר על מדרגת "יונתני", פרצוף החב"ד של הנוקבא, בלי להיות שוין בקומתן לגמרי, כתר בכתר, בחינת "תמתי". כאשר כותב כאן אצילות כנראה הכוונה רק הז"א, כי אם היא כנגד כל האצילות, כולל הג"ר, זהו מצב שאחרי משיח].

המשכת מ"ד מתורתו ועבודתו (ללא

"מעשיו")

ונורעו אורות עליונים מאד לעומת תחתונים [מה שעולה הוא העלאת מ"נ, אורות תחתונים, והעליונים הם המשכת מ"ד]. אשר הם תורתו

ויראה. [קדישין לנגד חב"ד (המוחין של הנוקבא, של כנסת ישראל, חב"ד שנקראים קדש.

כמו בסוד יב"ק, יחוד-ברכה-קדושה, כמו שרבי הלל מסביר בשער היחוד, הם גם נה"י-חג"ת-חב"ד. יחוד הוא נה"י, כי היסוד הוא המייחד; ברכה היא התרחבות הגוף ביחס לראש, חג"ת; קדושה היא נבדלות, מה שהמוחין נבדלים מהמדות, מימי הבנין, שהרי "אלפים שנה קדמה תורה לעולם", זו הקדושה של תורתנו הקדושה. לפי זה "חקל" הוא יחוד, "תפוחין" ברכה – על הקומפוט אומרים ברכה, גם הנהגים לא לומר ברכה על מזונות בסוף הסעודה – ו"קדישין" כמובן קדושה. החידוש, גם בהסבר של רבי הלל וגם כאן, שיחוד הוא נה"י, חקל, שהוא "לבר מגופא". חקל תפוחין קדישין ועוד יחוד ברכה קדושה עולה ו"פ – ממוצע כל מלה – אשה, יהלום של טוב, "מצא אשה מצא טוב".] כמ"ש במאו"א [מובא מכתבי האריז"ל]. מע' חקל ע"ש.

העלאת מ"נ ממעשיו-תורתו-עבודתו

(עשיה-יצירה-בריאה) להשלמת קומת

המלכות דאצילות

הנה נעשה שם יחוד ע"י העלאת מ"ן מכל מעשיו [לשון התניא. כל מעשיו עולים עד "חקל תפוחין קדישין"]. הוא קיום המצות שבעש"י, ובעש"י הוא נה"י כי נה"י הם בחי' עש"י בידוע, ותורתו הוא תורה שביצירה [חידוש, הייתי חושב שתורה בבריאה, חב"ד, אך היא כאן ביצירה, "תפוחין"]. (כי תורה הוא ביצירה ששם מתלבש ז"א בחי' תורה בכלל "ז"א נקרא "עמודא דאמצעייתא" או "עץ חיים", כינוי של התורה.], ולכן קורין בתורה בבי' וה' שהימים הללו הם לנגד יצירה [שבת אצילות, ראשון בריאה, שני יצירה, שלישי-רביעי עשיה בירידה ועשיה בעליה, חמישי יצירה בעליה וששי בריאה בעליה. אם כן, שני וחמישי הם ימי היצירה – יצירה בירידה ויצירה בעליה]. כמ"ש בפע"ח. ועיין במ"ח מס' יום

אצילות העולם האמצעי ועולמות האין סוף מא"ק ומעלה הם העליון, אבל המק"מ מפרש על אצילות-בריאה-עשיה.], ועש"י אין חושבין [למה? כי היא בחינת אחר.]. ע"ש.

בתירוץ הראשון שלו יש מקור לעיוות של אנשים שבאים לארץ ישראל ומפסיקים לקיים מצוות, כי חו"ל היא עולם העשיה וא"י עולם היצירה, ובעולם היצירה לא צריך מצוות בכלל – כל המצוות הן בעשיה, לכסח את הקוצים. זו בדיוק המנטליות הלא-מודעת של אנשים שחושבים שלא צריכים מצוות בארץ.

תירוץ שני: היחוד למעלה דווקא על ידי רוח

ונשמה

גם י"ל היחוד נעשה מעליית רוחו ונשמתו [של הצדיק]. שרוחו הוא בחי' הנ"ת [אמונה, יראה ואהבה של הצדיק.]. (נכתב רמז מאד מתוחכם, שרק הוא יכול לומר: ר' דרוח שמימין הוא האות שלישי דאברהם, חסד, ה' דרוח שמשמאל הוא אות שלישי דיצחק, גבורה, ו' שבאמצע, הוא יעקב ת"ת הכוללם. ומה שר' וח' הם אותיות שלישיות דאברהם ויצחק, הוא כי זהו התכללותם דאברהם ויצחק חו"ג, בת"ת יעקב [השלישי באבות.], לכן לוקחים ברוח מאברהם ויצחק האותיות השלישים שלישיים רומזו על ת"ת [בחינת יעקב שבאברהם ויעקב שביצחק.], וכמובן. ונשמתו הוא בחי' חב"ד [נשמת שדי תבינס", בינה שכוללת את כל החב"ד.], משא"כ נפשו נשארת בקבר כמו שנקט לעיל [באגרת זו בפירושו].

לכן אם שעולים מעשיו ג"כ [כמו שכתב בהתחלה, שהכל עולה בסוד "חקל תפוחין קדישין". אכן, "חקל" הוא "לבר מגופא", אחרת מה"תפוחין קדישין" שהולכים יחד בתחביר. יש "תריץ תפוחין דנהירין תדירא, דחדאן תדירא", שם מקום מאד עליון – פנים דאריך – לכן אוכלים תפוח בדבש ברה"ה. בכל אופן, "תפוחין קדישין" הם יחד ו"חקל" הוא נפרד.], אך מאחר שהיחוד [עם המ"ד.]. נעשה ע"י עליית רוחו ונשמתו דווקא, הנה מה שנזרעו אורות

ועבודתו, כאן [כאשר מדבר על המשכת המ"ד "לעומת תחתונים", שהמ"ד נמשך אל המ"ג.]. נקט רק תורתו ועבודתו ולא מעשיו [כמו שנקט בהעלאת המ"ג. בכך עיקר האריכות בביאורו כאן, בארבעה תירוצים-מהלכים איך להסביר השמטת "מעשיו"].:

תירוץ ראשון: המעשה רק מתקן האחר

והיחוד פב"פ

כי מעשה המצות שבעש"י עצם ענינם הוא רק כיסוח וקיצוץ הקוצים הנאחזים באחוריים [חידוש, שכל מה שעושים מצוות הוא רק כדי לכסח את הקוצים. בדרך כלל דחית החיצונים היא דווקא במצוות לא תעשה, ואילו מצוות עשה ממשכות אורות, אבל כאן מתייחס לכל המצוות כדחית הרע.]. שהן בחי' עש"י [בדרך כלל מוסבר שכח מצוות עשה דרבנן הוא כמו מצוות לא-תעשה של התורה, סוגיא גדולה, אך כאן אומר שזהו כח כל המצוות כולל מצוות עשה דאורייתא, כי כל המצוות – מצוות מעשיות – הן בעשיה. לכן בעולם שלנו מתייחסים החרדים, וגם רוב החסידים, לכל העשיה כדחית החיצונים, לא להתערב ברע – הכי קיצוני בכך סאטמר, פרצוף העיבור כמו שהסברנו בשיעור בת"א.]. כמ"ש לקמן בקו"א ברה"ה עיין ע"ה שער הנקודות ע"ש

א"כ מעשה הוא רק התיקון דאחוריים [בעיקר "סור מרע". יש בו העלאת מ"ג, אבל לא בפנים אלא רק באחוריים.], והיחוד הרי הוא פב"פ, ולכן שייך לומר [על המשכת המ"ד להתייחד עם המ"ג.]. רק לעומת תורתו ועבודתו [שבבחינת פנים].

ועיין במק"מ פ' שלה דקנ"ט ע"א בהתלת עלמין [ד"אית ליה לקוב"ה". יש כמה פירושים, אבל הפירוש הפשוט הוא: שחושבין רק אצ"י בריאה ויצירה [הייתי חושב ש"תלת עלמין" היינו בריאה-יצירה-עשיה אך לא כך, כי כתוב שם שהעולם העליון הוא של ה'. הפירוש העיקרי, של הרמ"ז, שכל ב"ע הם העולם התחתון,

כי כתר הוא למעלה מבחי' דבר ונוקבא, כי דכר ונוקבא מתחיל מחכ' ולמטה [בכתר הם מיניה וביה, באריך ימין ושמאל ובעתיק פנים ואחור.], חו"ב או"א וז"א ומל' בן ובת זו"ן [בכתר אין שני פרצופים, רק שבכל פרצוף יש דכר ונוקבא כמו שנכללים בו. לכן אנחנו מסבירים בחלקי הדבור שבלשון הקדש אין לשון זכר ונקבה למלה "אני", אלא רק אתה-את והוא-היא מתחלקים לזכר ונקבה, אבל בגוף ראשון אין זכר ונקבה – כי 'אנכי' ו'אני' הם כתר, עתיק ואריך. ב'אנכי' יש פנים ואחור ו'אני' ימין ושמאל, אבל לא שני פרצופי זכר ונקבה ממש.], ועיין בע"ה שער עתיק פ"ב כמדומה ע"ש.

תירוץ רביעי: המעשה החומר-השליה

(מטפת המ"נ) והתורה-העבודה צורת הולד

(מטפת המ"ד)

[תירוץ רביעי:] עוי"ל מעשה המצות הוא ע"ד כמו השליא [לכאורה חוזר להגיון של התירוץ הראשון, שהמצוות הן משהו חיצוני. שלכן הלומד שלא לעשות נוח לו שנתהפכה שלייתו כו' וכמ"ש לעיל בפ"ב בד"ה איהו וחיוהי חד ע"ש, והשליא הוא מהמ"ן דנוקבא [כך כתוב. בשליה אין יחוד מ"ד ומ"נ ביחד. לכאורה התירוץ הזה טוב מכל התירוצים, שהעובר נעשה יחוד מ"ד ומ"נ, ואילו השליה נעשית רק מהמ"נ ולא מגיע אליה המ"ד.], שמחמ"ן דנוקבא נתהווה החומר [ועיין בלקו"ת בהביאור דעלי באר], והצורה דהולד הוא מטיפת הדכורא [יחד עם המ"נ, אבל פנימיות המ"נ. [כמשי"ש], אי"כ האורות עליונים שנורעו שהם בחי' טיפת הדכורא העושים צורה הוא דוקא בהמ"ן דתורתו ועבודתו שהם בחי' הולד כשיש לו צורה, משא"כ מעשה [לבד] הוא רק ע"ד כמו השליא, וכמובן.

יש כאן דוגמה יפה – ארבעה תירוצים איך מתבוננים בתניא פשוט, בכך שהוא החסיד מלה.

עליונים מאד הוא לעומת תורתו (שמרוחו) ועבודתו (שמנשמתו) דוקא.

תירוץ שלישי: מעלת המעשה על תורה

ועבודה

עוי"ל מה שלא נקט אח"כ מעשיו, אם שמעשיו עולים ג"כ בבחי' העלאת מ"ן, הוא למעליותא [תירוץ לגמרי אחר. בתירוץ הראשון ממש 'גינה' את המעשים, שהם רק כיסוח הקוצים באחור, בעשיה, וכאן עושה 'תשובת המשקל' ומרומם את המעשים למעלה מתורה ועבודה.]. מפני מעלת המעשה דמצות על תורה ועבודה, והוא כי המעשה שעולה בבחי' העלאת מ"ן למל' [לא נשאר שם, אלא:], הנה שרש מעשה המצות תקוע בכתר, שלכן יש תרי"ג מצות דאורייתא ו' דרבנן לנגד תר"ך עמודי אור דכתר, ועיין לקמן בפכ"ט בד"ה א"ח עמרת בעלה ע"ש,

ומצד עלייתו לכתר [שהמצוות עולות עד הכתר ממש.]. (כי שרש המל' הוא בכתר [קודם אמר שהמצוות הן נה"י וכאן אומר גם מלכות, אבל מוסבר בהרבה מקומות שגם לנה"י יש שרש בכתר יותר מהחג"ת והחב"ד, כמו שנלמד גם על אמונה ובטחון. בטחון הוא בנצח והוד וגם ביסוד [יוסף הצדיק] יש בטחון. אמונה היא בפנימיות הכתר ודווקא לנה"י יש שרש בכתר, וגם המלכות [בחינת אמונה, בסוד "אני ראשון ואני אחרון"]) שרשה בכתר [בפנימיות עתיק, רדל"א]. כל הנהי"ם, החקל, מקום המעשה, שרשם האמתי בכתר. הדבר מתבטא גם בכך שהנהי"ם הוא מוטבע שבנפש, אינסטינקט, ושרש כל המוטבע בכתר כי הוא עצמי. מורגש ומושכל הם מחודשים ואילו מוטבע הוא קדמון, לא מחודש, כמו פשיטות לעומת התחדשות – נה"י הוא פשיטות וחג"ת-חב"ד הם התחדשות. שרש הפשיטות הוא בכתר בכלל ובאמונה פשוטה שבכתר, ברדל"א, [בפרט.]. ל"ש לומר שנורעו אורות עליונים [שם אין המשכת מ"ד.], שהוא כמו בחי' יחוד איש ואשה [שאי אפשר לומר בכלל בכתר.],

ה' תמוז ע"ז - כפר חב"ד אגרת הקדש כז (2) ולקו"ת בהעלתך

יארציט ר' שמשון יעקב גינזבורג ע"ה

א. ה"שוב" לציור התורה | ב. קוב"ה אורייתא וישראל – טוב, אמת ואמונה | ג. יראת ה', אהבת ישראל ואמונה בתורה | ד. נשיאת ההפכים של ישראל אורייתא וקוב"ה לפני הצמצום | ה. מקשת כנסת ישראל

א. ה"שוב" לציור התורה

נגנן^א ניגון ר"ח כסלו וניגון פולטבה.

"רצוא ושוב" בפרשת חקת ובמעשה מרכבה

לחיים לחיים. יש שני דברים חשובים היום – פרשת חקת, "זאת חקת התורה" (ולא 'זאת חקת הפרה') שכוללת את כל התורה כולה. תורה בגימטריא "רצוא ושוב". כך מוסבר בחסידות, שיש "רצוא ושוב" שהוא רק אל האור הממלא כל עלמין, שהוא נמשך בגבול בקו דק (בסוד "אז יבקע כשחר אורך"), אבל עיקר הרצוא"ש שזוכים לו על ידי תורתנו הקדושה – "זאת חקת התורה" – הוא אל האור הסובב כל עלמין, ועד לעצמות ממש. ה"רצוא" הוא עד לעצמות וגם ה"שוב" הוא "שוב לאחד", לאחד האמת, לגלות את העצמות בעולם הזה התחתון (שאינן תחתון למטה ממנו) על ידי מצוות התורה, "וחי בהם".

יש עוד משהו מיוחד בתאריך הזה, ה' בתמוז, שהוא יום המרכבה – התחלת ספר יחזקאל הנביא, יחזקאל בן בוזי הכהן שעומד על נהר כבר והמים של נהר כבר מחברים אותו לארץ ישראל. שם הוא רואה כל מה שקורה כאן, ופשט נבואת המרכבה הוא הסתלקות השכינה מבית המקדש. אבל ריבוי הדימויים ועצם המושג מרכבה – על דרך "האבות הן הן המרכבה" – מראים שהוא כלי לגילוי אלקות

למטה. אם כן, גם בסוד המרכבה יש "רצוא ושוב", הסתלקות והתלבשות. יש הסתלקות ויש התלבשות, ההתלבשות היא כל הדימויים – חיות, אופנים, רקיע, אדם עליון שיושב על הכסא. אין מקום עם כל כך הרבה דימויים כמו מעשה מרכבה. דימוי, צורה, היינו התלבשות שהיא "שוב".

תורה – "תור [תואר] אדם המעלה"

על התורה בכלל, שכולה ציור – כתוב "אסתכל באורייתא וברא עלמא". למה ה' צריך להסתכל בתורה? כי ה' עצמו הוא מופשט לגמרי, אחדות פשוטה, הוא גם נושא הפכים אבל בהפשטה גמורה (עד שאצלו אינם הפכים כלל וכלל אלא הכל אחד יחיד פשוט ללא שום הרכבה ח"ו). כאשר הוא בורא את העולם הוא צריך לצייר מה הוא רוצה לעשות, לכן "אסתכל באורייתא" – כי התורה היא בעיקר ציור, בעיקר תיאור, בחינת "יפת תאר".

איך יודעים שתורה היא לשון תאר? פסוק מפורש, שקשור גם לפרשת חקת. בפרשת חקת כתוב "זאת התורה אדם" – "אדם כי ימות באהל", "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה" – אבל פסוק שעוד יותר מחבר את התורה לאדם הוא "וזאת תורת האדם", הפסוק שדוד ה' אומר אחרי שה' מבטיח לו בנין בית נצחי. כך כתוב בשמואל, אבל בפסוק המקביל בדברי הימים כתוב "וזה תור האדם המעלה". "תור" הוא שורה, כמו לעמוד בתור, אבל המפרשים אומרים

^א נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.

את צורת האותיות ולהתבונן בהן, זו כל התורה כולה, וצורת האותיות היא 'תואר האדם המעלה'.

זה כבר פתח למאמר שנלמד עכשיו על המנורה הטהורה, שהמנורה בעצם היא עיקר הציור, הכי משוכלל ויפהפה, עם חץ, שיש בכל התורה כולה. היא באה להצביע ולהראות שכל התורה כולה היא מנורה טהורה. הוא מסביר כאן שכנסת ישראל, כולנו יחד צריכים להיות מנורת זהב, מנורה טהורה, מקשה אחת.

ב. קוב"ה אורייתא וישראל – טוב, אמת ואמונה

עיקר אמונת ישראל – באמת התורה

לפני שנלמד את המאמר בפנים נאמר משהו שדברנו עליו אתמול בלילה. כתוב בזהר ש"איהו אמת ואיהי אמונה", וכאשר מדייקים בהקשר, באותו קטע בזהר, מובן שהזוג של אמת-אמונה הוא כולו בספירת התפארת. כלומר, הדכורא של התפארת "איהו אמת" והנוקבא של התפארת "איהי אמונה". האבא של הרבי כותב בפשטות, איך אני יודע שאמונה היא תפארת? כי מאמין באמת, והיות שאמת היא תפארת גם האמונה היא תפארת. אנו מאמינים, "תשורי מראש אמנה", באמת של התורה.

כמו שנסביר, עיקר האמונה שלנו הוא לאו דווקא בקוב"ה, כי הרמב"ם כותב ש"מצוה לידע שיש שם מצוי ראשון" – צריך להכיר את ה' ממש, אברהם אבינו הכיר את ה'. "והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה" אינו שמאמין במציאות ה' (את מציאות ה' הוא הכיר מכבר). אמונת אברהם היא בדבר ה', האמין למה שה' אמר לו – עיקר האמונה הוא בדבר ה', דהיינו בתורה. שוב, האמונה באה מאברהם, אנו מאמינים בני מאמינים, והוא האמין בדבר ה' ויחשבה לו צדקה. האמונה היא בתורה –

שמשמעות התורה כאן היא תואר, כאילו חסרה א. אז התורה היא בעצם תואר אדם המעלה, לו זכה דוד מלכא משיחא.

מכאן נלמד שגם מה שכתוב בפסוק הראשון, בספר שמואל, "זאת תורת האדם", הוא תואר – שכל התורה היא תואר, היא ציור (והוא סוד "תורת אמך" בחינת אמת שנותנת ציור לטפה ההיולית של אבא. הניקוד של אמת הוא צירה לשון ציור כנודע. ועוד, **אם = י-ה הוי'** – בי-ה הוי' צור [צייר] עולמים". יש שני פסוקים בספר משלי – פסוק אחד אומר **"שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמך"** ופסוק שני אומר **"נצר בני מצות אביך ואל תטש תורת אמך"**. לאב מיחסים מוסר ומצות ואילו לאם מיחסים תורה. הערך הממוצע של שני הפסוקים הוא בן ברבוע, ודוק).

צורת המנורה

הציור העיקרי, היפה, בכל כלי המקדש הוא ציור המנורה הטהורה. לכן כתובות בקבלה שתי גימטריאות פשוטות, ש-מנורה בגימטריא **אש** וש-מנורה בגימטריא **צורה**. התורה עצמה נתנה "אש שחורה על גבי אש לבנה"² – אש לבנה היא הפשטה, שהרי "אורייתא וקוב"ה כולא חד", אבל האש השחורה שעל גביה היא תואר, כמו שכותבים בדיו שחור על גבי קלף לבן, מציירים אותיות. כמו שלמדנו הרבה פעמים, עיקר הציורים בקדושה של עם ישראל הוא דווקא צורת האותיות, לכן צריך ללמוד הרבה

² "אש שחורה על גבי אש לבנה" = אמת אמת אמת – "הוי' אל אמת" ו"משה אמת ותורתו אמת". "משה אמת" הוא הסופר הרושם את ה"אש שחורה" (ותורתו אמת) על גבי ה"אש לבנה" ("והוי אל אמת", השם אל, "חסד אל כל היום", הוא ר"ת אור לבן וגם אש לבנה. הזיווג של אור לבן אש לבנה מוליד אור-מים-רקיע, תהליך ההתהוות של מעשה בראשית). הערך הממוצע של 3 אותיות משה = "אש שחורה" על גבי [אש לבנה]", ודוק.

גבורה דעתיק (מוחא סתימאה). אמון התלמיד ברב, אמונת חכמים, יותר גבוה משכל הרב. גם כאן, "מחשבתן של ישראל קדמה לכל תורה" היינו שישראל, שמאמינים בתורה, עולים במחשבת התורה למעלה מהתורה עצמה – עולים עד לכתר של התורה. על כן ראויים כל ישראל לזכות בכתר תורה. כל התלמידים כאן צריכים לזכות לכתר תורה. מה פירוש לזכות לכתר תורה? אפשר לחשוב על פי פשט שיש לי כתר על כך שאני לומד תורה – אני לומד תורה, שגבוהה ממני, והיא שמה לי כתר על הראש. אבל לא, לתורה יש כתר, זהו כתר תורה, והיהודי שמאמין לגמרי בתורה (ומתוך האמונה יגע בה כדבעי, אחרת אין אמונתו שלמה, וכמבואר בתניא שאמונה היא לשון להתאמן, להתמסר למה שהתורה מבקשת ממני – "הפך בה והפך בה דכולא בה וכו'", זה הביטוי של האמונה השלמה בתורה) זוכה לכתר תורה, והיינו "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", מה ש"ישראל עלו במחשבה".

גדר התורה – אמת

אם אמרנו זאת נמשיך: כתוב "אין אמת אלא תורה", ו"משה אמת ותורתו אמת", אז אם אני רוצה לתאר את התורה במלה אחת – בעצם התורה היא תיאור מציאות, זהו גדר התורה, התורה היא בעצם ה"צלם אלהים" שאדם נברא בו, באותו ציור קדוש – לתת גדר לתורה, מאד פשוט שגדר התורה הוא "אמת" (רמז לאמת הבנין של שמאי הזקן). אני מאמין באמת, כמו שאמרנו כעת שעיקר האמונה של היהודי הוא בתורה. בה' הוא לא צריך להאמין, הוא צריך להכיר אותו, אבל הוא מאמין באמת של התורה – כמו שכתב רבי לויק אביו של הרבי. בתפארת יש את התורה. עמודא דאמצעייתא, עץ חיים, הוא התפארת. אם הגדר של התורה הוא אמת, זאת אומרת שהמלה אמת, המושג אמת, השאיפה לאמת, "תתן אמת ליעקב" – אמת

אורייתא וקוב"ה כולא חד, התורה היא דבר ה' – והצדקה היא המצוות. במאמר שנלמד הוא כתוב שמנורה היא דבר ה' וכנסת ישראל היא דבר ה', אבל על פי פשט דבר ה' הוא התורה, "דבר הוי' זו הלכה" ו"דבר הוי' זו נבואה". אם כן, עיקר האמונה היא באמת של התורה.

קדימת אמונת ישראל על אמת התורה

יש מאמר מפורסם במדרש בו שואלים מה קדם למה – ישראל או התורה? מסקנת המדרש ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", גם לתורה הקדומה, ועל כך נאמר "ישראל עלו במחשבה", דהיינו שהם בדרגה הכי גבוהה של המחשבה. המחשבה של הקב"ה (ככל שהיא עמוקה – "מאד עמקו מחשבתין") היא אותיות של מחשבה, אז מהי "מחשבתן של ישראל"? למה לא לומר פשוט "ישראל קדמו לכל דבר"? מה פירוש "מחשבתן"? הפשט שה' צייר לעצמו את נשמות ישראל, איך שתרדנה ותתלבשנה בגופים גשמיים, וכמו צפור מדברת יעשו מצוות נגד הטבע האנושי לגמרי, מה שיגרום שעשוע ונחת רוח למלך העליון – לכן הוא החליט לברוא את העולמות, כמו שאומר הרב המגיד נ"ע באור תורה.

מחשבה היא גם בחינת תורה. ה' הוא לא מחשבה. לפני הצמצום הכל אחד, אבל כשאני אומר מחשבה המלה מתאימה לתורה ולא לקב"ה. ה' אומר "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי" – יש לו מחשבות, וכמו שהרמב"ם אומר "הוא ודעתו [שבעצם היינו הוא ותורתו] הכל אחד", ובכל אופן מחשבה היא בחינת תורה, היא אותיות, היא ציור. אם כן, "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר" אומר מה שדברנו אתמול כלילה – שלאמונה בתורה יש שרש יותר גבוה מלתורה עצמה. כמו שכתוב שאמונת התלמיד ברב יותר גבוהה משכל הרב בעצמו. אמונת התלמיד ברב נקראת אובנתא דליבא, בינה דרדלי"א, ומקור השכל של הרב הוא חכמה דאריך בו מלובשת

מתפלל", מומחשת בכך שה' הוא עצם הטוב. "טוב הוי' לכל ורחמיו על כל מעשיו" ו"טוב הוי' לקויו לנפש תדרשנו" (וראה בשיעורים שהיו על ספר אור ה' שחולק על הרמב"ם דווקא בנקודה זו).

יש שם שהוא בגימטריא טוב, השם של הבעל שם טוב, שהוא בעצם הקשר לקב"ה שהנחיל לנו מורנו הבעש"ט, לב לבה של תורת החסידות. שם הטוב הוא גם כח של קישור וחיבור, "את השמים ואת הארץ", ר"ת אהוה, בגימטריא טוב. "האמר לדבק טוב", טוב הוא כח של דבק, לחבר יחד שני הפכים. בעצמותו יתברך שני הפכים שהוא נושא אינם הפכים כלל וכלל (והוא סוד "הוי' הוא האלהים" אותיות הוי' אהוה אלהים כנודע, וד"ל). גם "ואתם הדבקים", אנחנו דבקים בקב"ה מכח היותו טוב, שהוא עצמו דבק, "ואתם הדבקים בהוי' אלהיכם חיים כלכם היום". בכל אופן, אם רוצים מלה אחת בשביל ה', המלה היחידה שאפשר לומר על ה' עצמו היא טוב.

נסביר עוד ווארט אחד בענין: כתוב "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם", הקב"ה לא מתחרט. לפני כמה ימים⁷ למדנו על חרטה לעומת חריצות, זוג מדות שמציין הרשב"ג. לקב"ה אין חרטה – שמנו את זוג התכונות האלה שלו בנצח, כמו שהפסוק אומר "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם". הוא חרוץ, הוא נצח. אבל מה פירוש שהוא "לא אדם"? פירוש "לא אדם" הוא שהוא יתברך לא ציור. אם אתה בעל תואר – היום שואלים איזה תואר יש לך – אתה אדם, ולפי התורה שאתה יודע יש לך תואר, ודווקא בגלל התורה שלך אתה עלול להתחרט. אבל על מי שהוא "לא אדם", משיח עליו כתוב "לא תאר לו", נאמר "אני הוי' לא שניתני". אם אומרים שאפשר לומר על ה' רק מלה אחת, 'טוב', היינו לומר שהוא טוב ויהי מה – מה

שייכת בפרט ליעקב אבינו, התפארת – היא תורה.

עצמות ה' – טוב בלתי-משתנה

ה' עצמו אינו מוגדר אמת, הגם שיש פסוק "והוי' אלהים אמת הוא אלהים חיים ומלך עולם" (וכן "הוי' אל אמת", וכן "ואמת הוי' לעולם" – הוא "אלהים אמת" והוא "אל אמת" ויש לו את מדת האמת, "ואמת הוי'", אבל לא שעצמותו ומהותו אמת, ודוק). אורייתא וקוב"ה כולא חד, ואם גדר התורה הוא אמת ממילא גם ה' אמת, אבל בתור מלה אחת זהו לא הגדר העצמי של ה'. כתוב "לית מחשבה תפיסא ביה כלל", אי אפשר לתת שום גדר, ואף על פי כן כתוב בחסידות, כפי שאנו מסבירים הרבה פעמים, שיש מלה אחת שאפשר לומר על עצמות ה' – "טוב", ה' הוא עצם הטוב. באמירת "אמת" על הקב"ה אין כל חידוש, פשיטא⁸. ודאי שאני מאמין בה' ויודע את ה' (בהיותו המציאות האמיתית הבלעדית), אבל מהו ה' בשבילי? עצמותו יתברך, מה שכל יהודי מאמין בה', "לדעת זה התינוק אני

⁷ ומה שכותב הרמב"ם בתחלת חיבורו – "וכל הנמצאים... לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו... שכל הנמצאים צריכין לו והוא ב"ה אינו צריך להם... לפיכך אין אמיתתו כאמיתת אחד מהם. הוא שהנביא אומר והוי' אלהים אמת, הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמתו. והוא שהתורה אומרת אין עוד מלבדו, כלומר אין שם מצוי אמת מלבדו כמותו" (לשים לב שהמלה "אמת" חוזרת כאן 8 פעמים, כמו במטבע הברכה שלאחר ק"ש שחרית, הגם שלא כולן על ה' אלא 6, כנגד ו"ק לפי הסדר ודוק היטב) – אליבא דאמת גם הוא פשיטא ויוצא בדרך ההיקש השכלי ממה ש"סוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון". כלומר, כאשר ברור שיש שם מצוי ראשון פשיטא שהוא לבד מחויב המציאות ו"אין אמיתתו כאמיתת אחד מהם וכו'". ומה עוד, שלדרך האמת לאמתו של מורנו הבעל שם טוב יש פירוש אחר לגמרי "אין עוד מלבדו", וד"ל.

⁸ סעודת ר"ח תמוז.

ג. יראת ה', אהבת ישראל ואמונה

בתורה

כמו שהזכרנו אתמול, הראו לי שיעור שלמדנו את אגרת הקדש כז, עם שלש מדות הרוח של הצדיק – אמונה, יראה, אהבה – לפני 27 שנה בשכם, בקבר יוסף, לפני שרוב החבר'ה כאן נולדו, אז כנראה ששמעו את השיעור למעלה. צריכים לנסות להזכר, אם אתם זוכרים את השיעור. שם היו שתי נקודות שמתקשרות:

אמונת אברהם בדבר ה'

נקודה אחת היא בעצם מה שאמרנו עכשיו, שעיקר האמונה במקום התפארת הוא האמונה בתורה – אותו ווארט שאמרנו עכשיו. לכן גוי שיאמר שהוא מאמין בה' – עוד לא עושה אותו יהודי (אלא אם כן זוכה לרוח הקדש מתוך אמונתו האיתנה, כאמונת אברהם אבינו, "איתן האזרחי", שמתוך אמונתו עבד את השי"ת לבדו והלך בדרכיו, בדרך התורה, דהיינו דבר ה' אליו, וכנ"ל בשם התנא דבי אליהו). הגם שהפשט הוא שאברהם אבינו הוא הראשון שהאמין בה', אבל כמו שאמרנו הכוונה היא שהוא האמין בדבר ה', האמין בתורה, בהלבשה מסוימת של הקב"ה באותיות של התורה, ב"שוב" של הקב"ה – זהו בעצם מה שה' בורא את העולם, "אסתכל באורייתא וברא עלמא". כעת נלך לשלש המדות של הצדיק – אמונה, יראה ואהבה. עוד משהו פשוט,

תכלית האהבה – אהבת ישראל

אם אמונה בעיקר שייכת לתורה, ויש שלשה דברים שמתקשרים ומתאחדים, תורה, ישראל וקוב"ה, יש לנו עוד שתי מדות של הצדיק. באמונה הוא מתקשר בעיקר לתורה, מה לגבי היראה והאהבה שלו? דייקנו מביאור האגרת, שבביאור הוא מביא לאהבה את הפסוק "רודף צדקה וחסד ימצא חיים", "וחסד הוא אהבה", מכאן הוא מוכיח שאהבה מביאה חיים. דייקנו

שלא אעשה לא בסדר, ה' אף פעם לא מתחרט לעשות אתי ואתנו טוב, הוא עצם הטוב, הוא "לא אדם להנחם" בטוב שלו (כלומר שהטוב העצמי שלו לא בא בצורך, שכל צורך מגביל ולכל צורך יש קצוות, עד כאן ותו לא), "טבע הטוב להיטיב". הוא אך ורק טוב, "אך טוב לישראל אלהים".

גדר ישראל – אמונה

אם ה' הוא טוב, לא מתחרט מהטוב שלו כי הוא העצם שלו, "לא שניתי", ואם התורה היא אמת – מהם ישראל? כתוב שיש שלשה דברים שאחר הצמצום מתקשרים אחד עם השני ולפני הצמצום "כולא חד" – קוב"ה, אורייתא וישראל. לגבי השאלה מה קדם למה, אחרי הצמצום התורה למעלה מישראל – לכן הם מתקשרים לה' דרך התורה, ממוצע המחבר – אבל לפני הצמצום ישראל קודמים לתורה, "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר". כעת נדבר בשרש כל השרשים, אם ה' הוא טוב והתורה היא אמת וישראל הם בכתר של האמת שנקרא אמונה – ישראל הם אמונה.

אם כן, יש לנו שלש מלים פשוטות בשביל "ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד". להגדיר יהודי, כמו השאלה בחז"ל "מיהו יהודי?" – חז"ל אומרים "הכופר בעבודה זרה", בדרך השלילה, ובדרך החיוב פשוט מאד שיהודי הוא מאמין. כמו שהבעש"ט אמר, הזכרנו אמש, שאחרי כל ההשגות אני עוזב את הכל ועובד את ה' באמונה פשוטה (כמו יהודי פשוט). עצם היהודי הוא אמונה, כמו שאמרנו שאמונה היא לאו מילתא זוטרתא. אמונה היא "אמונה אמין", האיתן שבנשמה, כח אדיר שאי אפשר לתאר אותו – אי אפשר אפילו לדעת מהי האמונה הזו, הכח המיוחד שיש לעם ישראל. ה' הוא טוב, יהודי הוא מאמין והתורה היא אמת – אלה שלשת היסודות שצריך לדעת.

"וצדיק באמונתו יחיה", אלא טפת אהבת ישראל, "ואהבת לרעך כמוך". התמצית, טפת המהות והעצם של היהודי, היא אהבת ישראל. קודם אמרנו שישראל היינו מה ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", אבל כאן עושים משהו אחר, לפי העקרון שאמת ואמונה כתפארת. יש שלש מדות, אמונה, יראה ואהבה. כאן אנו מחברים את האמונה והאמת יחד, כמו בתורת אבי הרבי – האמונה היא פן או ממד התורה של הצדיק, שמאמין בתורה וכך זוכה בכתר תורה. האהבה שלו, שהפסוק עליה בביאור (שהוא ה"שוב" של המאמר המקורי, כפי שדובר) הוא "רדף צדקה וחסד ימצא חיים".

מציאת החיים ע"י גיעה באהבת ישראל

לא עשינו אתמול גימטריא, "רדף צדקה וחסד ימצא חיים" שזה 770, פסוק טוב בשביל חב"דניקים, שהוא התכלית. מה התכלית? מבצעים. מה התכלית של לימוד תורה? מה התכלית שאתה יהודי, שאתה בעולם הזה? התכלית היא "רדף צדקה וחסד ימצא חיים". אמרנו שהמיוחד בפסוק הזה היא מציאת החיים – לא כמו "יראת הוי' לחיים" אלא "ימצא חיים". על כל מציאה כתוב "יגעתי ומצאתי תאמין" ו"לא יגעתי ומצאתי אל תאמין" – צריך בעמוד החסד יגיעה באהבת ישראל. יש "יגעתי ביראה", אבל כאן רואים שעיקר היגיעה למצוא חיים הוא היגיעה באהבת ישראל, ומתוכה לעשות כמה שיותר "ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה".

האם יש עוד פעם בתנ"ך מציאת חיים? "כי מצאי מצא חיים". מי אומר את הפסוק? התורה, פסוק במשלי בפרק שהתורה מדברת בעד עצמה. התורה אומרת "כי מצאי מצא חיים". ב"מצא חיים" יש כתיב וקרי – הכתיב של הפעל "מצא" הוא גם עם י בסוף, שאין לכך הסבר בפשט. כלומר, הכתיב הוא "כי מצאי מצא חיים", פעמיים אותן אותיות, רק שבקרי

דבר פשוט, שהפסוק לא מדבר באהבת ה' אלא באהבת ישראל. מכאן הסברנו שעיקר ה"רצוא ושוב" – "זאת חקת התורה" של פרשתנו, שכוללת את כל התורה כולה – הוא בפרט במדת האהבה. קודם הוא כתב שהאהבה היא "רשפי אש שלהבת יה" לה, ואחר כך בביאור הוא הופך את כיוון האהבה וכותב שהיא "רודף צדקה וחסד ימצא חיים". אמרנו שיש גם פסוק באמצע, שכתב בגרסה אחת, "כי טוב חסדך מחיים" שמחבר אותם, כמו שדובר אתמול בלילה.

בכל אופן, תכלית האהבה – כמו שאמר אדמו"ר הזקן – היא אהבת ישראל, כמו שכתוב בביאור "רודף צדקה וחסד", מדת אברהם אבינו. אכן אברהם נקרא "אברהם אהבי", אוהב את ה', אבל ה' בוחר בו בעיקר "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט" – אהבת הבריות וחסד (גם בהנחלת התורה לבניו). התכלית היא אהבת הבריות.

יש "רצוא ושוב", ולפי עצמת ה"רצוא" – "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", אפילו יותר מאשר "אפילו נוטל את נפשך", עם הפירושים השונים ב"בכל מאדך" – כך ה"שוב", התכלית היא לאהוב מה שהאהוב אוהב, "אהבתי אתכם אמר הוי'", מתוך חסדך כלפי שטוב מחיים. אם כן, אהבת הצדיק, מדת האהבה, היא הישראל שבו.

אמונת הצדיק בתורה ואהבת הצדיק לישראל

שוב, האמונה של הצדיק – מה שמאמין באמת, בתפארת – היא התורה שלו. התורה של הצדיק היא "כתר תורה", שהוא זוכה לכתר תורה, ל"אשת חיל עטרת בעלה". האמונה שלו היא בתורה, האהבה של הצדיק היא הישראל שלו. מה הווארט המפורסם בחסידות? אם תקח יהודי, ישראל, ותסחוט אותו כמו סמרטוט עד שתצא ממנו טפה אחת של תמצית – מה הטפה? לא "בא חבקוק והעמידן על אחת",

שמה שהוא פוחד זה ה'. יראת שמים היא בעצם הקב"ה שברך.

"ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד" – סדר שמלמטה למעלה, אבל במדות הסדר הוא מימין לשמאל, אהבה-אמונה-יראה. ישראל הם אהבה-ימין, התורה היא אמונה-אמצע ודווקא הקב"ה הוא שמאל, לכן לעתיד לבוא נאמר דווקא ליצחק "כי אתה אבינו", כי אז יהיה גילוי עצמותו ומהותו יתברך. ומה שהקב"ה הוא טוב בעצם, על זה נאמר "ופחדו את הוי' ואל טובו באחרית הימים" (היינו בקשת בית המקדש כמובאר בחז"ל), חווית הטוב של ה', המדה העצמית של ה', היא "פחד", ואותו פחד עתיד לצחוק בצחוק אחד גדול באחרית הימים, וד"ל. זו טפת הרחבה על נקודה שדברנו לפני 27 שנים...

ד. נשיאת הפכים של ישראל אורייתא וקוב"ה לפני הצמצום

בשרש כל מדרגה לפני הצמצום יש נשיאת

הפכים

הנקודה השניה: כל בחינה משלש הבחינות האלה נמצאת כפי שהן בשרש שלפני הצמצום, ישראל אורייתא וקוב"ה. מה מאפיין את לפני הצמצום? מה עושה הצמצום? הגיון. אחרי הצמצום לא יתכנו שני הפכים בנושא אחד, או זה או זה – זהו גדר הצמצום. לכן המתנגדים פחדו מהחסידיים, שהתחילו לצעוק "אין סוף" בכל מקום – חששו שיהרוס את הצמצום, חס ושלום. אם כן, הגדר של לפני הצמצום הוא נשיאת הפכים. גם בנשיאת הפכים יש כמה דרגות, כמו שכתוב בספר אשא עיני במאמר על "כל יכול, נושא הפכים, נמנע הנמנעות" – כנגד ג' רישין או כנגד ג"ר לפני הצמצום, מלמטה למעלה, כמו שמסביר רבי הלל לגבי "כל יכול" שהיינו אורות ד-סג שבבחינת יחיד ממש שלפני הצמצום, כלומר בינה דיחיד שלפני הצמצום.

משמיטים את ה-י מהפעל וקוראים "כי מצאי מצא חיים". המשך הפסוק הוא "ויפק רצון מהוי'", כמו בסיום הפסוק "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מהוי'" – ברור מאד שיש כאן השוואה בין הפסוקים, בחינת חן בין הפסוקים. התורה אומרת זאת וכמו כן על אשת חיל, האשה הטובה, נאמר כך.

כאן כתוב "מצא חיים" וכאן "מצא טוב", מה הקשר בין טוב לחיים? חיים בגימטריא ד"פ טוב, ממוצע כל אות. אשה בגימטריא חי פעמים טוב, היהלם של טוב. על שניהם כתוב "ויפק רצון מהוי'". היות שהכתיב הוא עם י נעשה את הגימטריא לפי הכתיב: "כי מצאי מצאי חיים" בגימטריא ליובאוויטש, עיר האהבה. שוב, זהו שעשוע בשביל חב"דניקים – וכולנו חב"דניקים, מותר להיות חב"דניק, לא נורא להיות חב"דניק... לפי הקרי "כי מצאי מצא חיים" שוה שע, שע נהורין, בגימטריא "דברי אלהים חיים" (תורת חב"ד).

ה' שבאדם – יראת ה'

שוב, מה המסקנה? בשלש המדות של הצדיק האהבה שלו היא הישראל שלו, מה שהוא ישראל. האמונה שלו היא התורה שלו. ממילא יוצא שהיראה שלו היא הקב"ה שלו. גם דבר שדברנו הרבה מאד פעמים – חוזרים רק כדי לקשר לשלש המדות שהוא מביא, על הצדיק שנמצא בעולם הזה אחרי ההסתלקות אפילו יותר מאשר לפני כן, נותן-מעזיב לנו, "שבק חיים לכל חי", את האמונה, היראה והאהבה שלו. רק צריך להתקשר אליו, וההתקשרות היא ב"רצוא ושוב" של חבלי עבותות אהבה רבה.

איך יודעים שיראה היא ה'? מי היראה בתורה? "פחד יצחק", שפירושו 'אלקי יצחק'. כלומר, פחד כאן הוא ה' – מי שיצחק פוחד ממנו. כתוב "אלהי אברהם ופחד יצחק", כלומר שה' הוא פחד יצחק, אבל בכל אופן יש משמעות פשוטה – שיצחק פוחד, זאת אומרת

זו שמעתי כי עז לאלהים", "חביון עז העצמות" שברדל"א. אנחנו בשנת עז, ת'הא ש'נת ע"ז. זו נשיאת ההפכים של התורה.

נדבר על מדות הצדיק, האמונה, היראה והאהבה שלו. נשיאת ההפכים של האמונה שלו – מה שהוא מאמין בתורה – היינו אמונתו ש"אלו ואלו דברי אלהים חיים", נגד השכל שלו לגמרי, נגד ההגיון לגמרי.

נשיאת ההפכים ביראת ה' – פחד וצחוק-

שעשוע

מה נשיאת ההפכים שיש במדת היראה? חידוש, שאנחנו חוזרים על משהו שנאמר – לא היינו זוכרים, אבל היות שכתוב (זו מעלת הכתב) – לפני הרבה זמן בקבר יוסף. מה נשיאת ההפכים של מדת היראה? שוב, חוזר לפסוק "פחד יצחק". [עקידת יצחק?] העקדה היא מעבר להתכללות האהבה והיראה, לא בתוך הפחד עצמו. אנחנו רוצים לזהות את נשיאת ההפכים בפחד עצמו, בכך שאתה פוחד, שאני פוחד. איזה דבר לא הגיוני יש בפחד, שהוא סימן ששרש הפחד הוא ה' ה' ודאי לפני הצמצום, שם הוא נושא הפכים.

שוב, הביטוי "פחד יצחק" כפי שאנו דורשים אותו בכל מקום – שהפחד צוחק. בתניא הוא מביא מהזהר שצריך להיות "בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא", צריכה להיות נשיאת הפכים יהודית – גדר של יהודי שבוכה וצוחק יחד. כאן יש משהו דומה, שנשיאת ההפכים היא של שני מצבי רוח מהקצה אל הקצה – אם אתה רואה אחד שקודם הוא רועד מפחד ופתאום הוא מתחיל לצחוק צחוק אחד גדול, מה אומרים עליו? [מניה-דיפרסיה]. משהו כזה. קוראים לאנשים הלבנים לטפל באותו אחד... בכל אופן, לא רק שהוא עובר – שיכול לעבור בן רגע ממצב הפכי למצב הפכי, דווקא במדה הזו של פחד – מפחד לצחוק.

מה הווארט השני לפי זה? הוא אומר שכל אחד מישראל, אורייתא וקוב"ה איך שהם בעצם ואיך שהם אחד – מה שבעצם מחבר אותם, המכנה המשותף שלהם, הצד השווה – שכולם בבחינת נשיאת הפכים. עד רום המעלות יש את שלש המדות האלה. אנחנו נפרש אפילו יותר ממה שכותב כאן בלקוטי לוי יצחק ונסביר ש"עד רום המעלות" היינו לפני הצמצום, שם ישראל ואורייתא וקוב"ה כולא חד, כפי הווארט הראשון שאמרנו.

נשיאת הפכים באמונת התורה – "אלו ואלו

דברי אלקים חיים"

נתחיל מהתורה, מה נשיאת ההפכים שבתורה? איך אני יודע שהתורה נושאת הפכים? "אלו ואלו דברי אלהים חיים". פסיקת הלכה למטה אחרי הצמצום לא יכולה להיות בעת ובעונה אחת כבית הלל וכבית שמאי, אבל באמת לאמתו – כפי שלפני הצמצום, בשעשועים העצמיים של הקב"ה (כפי שמסביר רבי הלל בכמה מקומות) – פשיטא ש"אלו ואלו" לגמרי, עד כדי כך שבאמת לאמתו אינם הפכים כלל (כנ"ל), ורק אצלנו נקרא נשיאת הפכים.

היו הרבה שיעורים בענין. מתי נתגלה ה"אלו ואלו"? השפת אמת כותב שעל כך היתה מלחמת יון, שבאו "להשכיחם תורתך", התורה שלך, ולחמו בעיקר נגד הממד הלא הגיוני של התורה, מה שנגד הלוגיקה ש"אלו ואלו דברי אלהים חיים". באמת עד הזוגות, באותה תקופה, לא היתה מחלוקת. בתקופת האשכולות שקדמה לזוגות – אשכולות היינו "איש שהכל בו" – לא היו מחלוקות, וממילא לא התגלתה התורה כפי שהיא לפני הצמצום הראשון. חנוכה היא המצוה ה-כתר, סוד כתר תורה, האחרונה שב-2 מצוות דרבנן שמשלימות כתר מצוות. באמת היא מגלה את הכתר, והכתר של התורה היא גם הבחינה הזו של "אלו ואלו דברי אלהים חיים", שבעצם "אחת דבר אלהים שתיים

שאמרנו קודם לגבי הקב"ה, שהוא רק טוב ולא משנה מה יש במציאות, "אני הוי' לא שנית", כך היא אהבת ישראל. כך מוסבר באריכות בדרך מצותיך לצי"צ במצות אהבת ישראל במדרגה הגבוהה של "ואהבת לרעך כמוך" (מבין השתים שהוא מסביר), "על כל פשעים תכסה אהבה", שאהבת ישראל היא אהבה עצמית ו"כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו" – הוא רואה, אך מתעלם מהם תוך כדי שהוא יודע מהם.

לגבי אהבת ישראל יש שיחה אחת שהרבי מסביר שגם אצל הצדיקים הגדולים, תלמידי המגיד, היו כמה מדרגות בזה. היתה מדרגה של רבי זושא, של רבי לוי יצחק ושל אדמו"ר הזקן⁷ – עד כמה ראו את מגרעות הזולת ובכל זאת אהבו. אצל אדמו"ר הזקן היתה זאת בשלמות, לגמרי רואה את הרע של החבר שלך ומודע אליו, אבל אדרכה דווקא התבוננות זו מושכת את עצמת האהבה, "וירא און ולא יתבונן". כך הסברנו את נשיאת ההפכים של מדת האהבה, מודעות לרע יחד עם אהבה עזה, כשראיית הרע שבחבר לא פוגמת באהבה אליו. הווארט כאן שהמודעות לרע היא חלק מהאהבה, צד אחד מהאהבה, כמו הוכחה לאהבה – כמעט כמו "הרע כסא לטוב", שבלי ממד המודעות לרע האהבה לא היתה שוה. אתה אוהב מישהו טוב? איזה חידוש יש בזה?! בכך שאתה אוהב מישהו רע יש חידוש, זה הווארט.

שלוש נשיאות הפכים – שלשה צירים של ו"ק

נוסיף לכל הדרוש הזה, מלפני שנים רבות, עוד משהו: כעת הגדרנו שלוש נשיאות הפכים – של התורה והאמונה בה, של האהבה ושל היראה. נשיאת הפכים היא כמו המושג עומק בספר יצירה, "עמק צפון", "עמק דרום" וכו'. הו"ק הם שלשה ממדים כאשר לכל ממד יש שתי נקודות אין סוף – כפי שנקרא בחכמת

מהם פחד וצחוק לפני הצמצום? הצחוק הוא השעשועים העצמיים, שעשועי המלך בעצמותו, שרבי הלל קורא לו "אור המאיר לעצמו". אחר כך, "כד סליק ברעותיה למברי עלמא", מתחיל "אור המאיר לזולתו", אבל שעשועי המלך בעצמותו הם "אור המאיר לעצמו" – גם גילוי, אבל לעצמו. מה היה לפני הגילוי? העלם עצמי של אור בעצמות המאור, בלשון הרבי הרש"ב. ההעלם העצמי הוא לפני האור המאיר לעצמו, שהוא השעשועים העצמיים. מי שזה מתגלה לו – ההעלם העצמי אינו גילוי, אבל מי שמתגלה לו העצם הזה, כלומר שהוא מרגיש וחווה את ההעלם העצמי – נמצא בפחד (אותו פחד של לעתיד לבוא עליו נאמר "ובאו במערות צרים ובמחלות עפר מפני פחד הוי' ומהדר גאווה"). הפחד האמתי מעצמות ה' היא תחושת ההעלם העצמי, ובן רגע ההעלם הזה הופך להיות גלוי ואז יש "צחוק אחד גדול", שעשועים עצמיים. כך חוזר חלילה מהעלם עצמי, מפחד, לצחוק. היכולת לעבור בן רגע ממצב למצב הפוך היא גם סימן שבאמת, למעלה מהזמן, הוא חווה את שניהם יחד, כמו שכתוב על בכיה וחדוה שהם ממש יחד. זו נשיאת ההפכים של היראה, שבעצם אמרנו שהיא ה' שבך, קוב"ה שבך.

נשיאת ההפכים באהבת ישראל – מודעות

לרע ואהבה עזה

מהי נשיאת ההפכים של אהבת הצדיק? איזו נשיאת הפכים יש באהבה. יש בחינה שכבר אמרנו, ה"רצוא ושוב". אמרנו שעיקר ה"רצוא ושוב", "זאת חקת התורה", הוא במדת האהבה – "בכל מאדך" ו"רודף צדקה וחסד", כלפי מעלה וכלפי מטה. זו בחינה אחת.

מה עוד? בשיעור לפני 27 שנה אמרנו משהו אחר על נשיאת ההפכים של מדת האהבה (שרש ישראל לפני הצמצום) – "וירא און ולא יתבונן", "בצדק תשפוט עמיתך", שאני מודע לרע ומתעלם ממנו ומתייחס רק לטוב. כמו

⁷ ראה גם כלל גדול בתורה ביאור ט.

אתה שב למטה לאהוב מה שהאהוב אוהב וה' אוהב ישראל כו'. נמצא שנשיאת ההפכים של ישראל, של האהבה, היא על הציר של מעלה-מטה.

מה נשאר בשביל הקב"ה, יראה? קדם-אחור. למה? כתוב דבר פשוט מאד בחסידות שטבע היראה הוא לגרום לסגת – כתוב "כל ירא בורח". זהו החידוש שמוסבר בחסידות על "וישב יעקב בארץ מגורי אביו", שיעקב היה מסוגל לשבת, לא לברוח, לא לסגת ממגורי אביו, "פחד יצחק", אלא לשבת שם, כפי שמסביר רבי הלל באריכות. שוב, הוא כותב שטבע היראה הוא בריחה אחורה, ואמרנו שהפחד לפני הצמצום הוא מתחושת ההעלם העצמי. יראה עילאה היא בטול במציאות, ה-י של שם הוי'. בכל מקום בתניא כתוב "להבטל ולהכלל", כלומר שמתוך בטול אתה נכלל. יש פרדוקס – נשיאת הפכים – של מדת היראה, שהמודעות העצמית שלי בורחת אחורה, אבל יש משהו בי, האמת שלי, שנשאב להכלל ממש במה או במי שאני ירא ממנו. מה שהירא נשאב ונכלל בתוך הדבר שהוא ירא ממנו, סימן שהוא-הוא הנורא – על כך אמרנו שהיראה היא-היא הקב"ה, כי מתוך בטול של היראה אדם נכלל, התכללות שנקראת "לאשתאבא בגופא דמלכא".

אם כן, זהו הסבר מאד יפה להבין את נשיאת ההפכים של היראה, שהיא אחור-קדם, הציר של "גופא [יעקב] ובריתא [יוסף] חשבינן חד" (יעקב נכלל, רץ לדבר מצוה, ויוסף נס ובורח מן העבירה, הכל מתוך יראת שמים טהורה), של אהבה מעלה ומטה, הציר של משה (עליו נאמר "מי עלה למרום" באהבה עזה שבבחינת "בכל מאדך" כדי שיוכל להחזיק בעז של תורה – "והוריד עז מבטחה") ואהרן ("אוהב שלום ורוף שלום אוהב את הבריות כו"), ושל התורה ימין ושמאל, הציר של אברהם ויצחק ("אלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק", בחינת הלל ושמאי, עליהם נאמר

החשובן – ה"עמק" של כל קצה של הממד האיך-סופי. יש ממד רוחב – ימין-שמאל. כעת מסבירים כמו בספר לחיות במרחב האלקי. יש קדם-אחור ויש מעלה-מטה. אלה שלשה ממדים, כשלכל ממד יש שתי נקודות עומק, נקודות אין סוף בכל כיוון.

באמת זו מחלוקת במתמטיקה – משהו שלכאורה לא יכול להיות, אבל כאן כן – שתלויה בשאלה אם מאמינים במציאות של אין סוף, האם יש בכלל כזה מושג במציאות. רק זו יכולה להיות מחלוקת. לפי אלה שמאמינים שיש באמת אין סוף, שתי הנקודות נפגשות שם – על כך אמרנו שיש כאן נשיאת הפכים. כדי להשלים יפה את הדרוש צריך להסביר בסוד הדעת, קשור לדרוש הדעת שאמרנו לפני כמה ימים¹, שהדעת נקראת "מפתחא דכליל שית", ואמרנו שבכללות יש בתוך הדעת גופא את כל ו הקצוות, עוד לפני שהיא מתפשטת למטה בו"ק של הלב. אותו רעיון הוא מה שכעת מדברים.

אמונה – ימין ושמאל (אברהם ויצחק); אהבה

– מעלה ומטה (משה ואהרן); יראה – קדם

ואחור (יעקב ויוסף)

נתחיל מהאמונה בתורה: נשיאת ההפכים של "אלו ואלו דברי אלהים חיים", שאני מאמין שבית הלל אמת וגם בית שמאי אמת, שניהם אמת לאמתו בעת ובעונה אחת. לאיזה ממד שייך? מעלה-מטה, קדם-אחור או ימין-שמאל? ימין-שמאל, כי בית הלל מימינים (מתירים) ובית שמאי משמאילים (אוסרים). לפי זה יוצא שנשיאת ההפכים של האמונה בתורה היא על הציר – ממד – של ימין-שמאל.

מה לגבי האהבה כפי שהסברנו בפירוש הראשון? היא מעלה-מטה, כי בעת ובעונה אחת "רץ לבך" למעלה, לה', לאהוב את ה' "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", ותכף

¹ שיעור ד' סיון.

ה. מקשת כנסת ישראל

כעת נלמד את ההתחלה והסוף של המאמר (ובהשלמות נוסיף גם את אמצע המאמר). שכל מי שעדיין אתנו יפתח את המאמר:

רמזי "עד ירכה עד פרחה" – שני עדי התורה

הדרוש הוא על הפסוק "וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה". המלה "מקשה" מופיעה פעמיים, "מקשה זהב... מקשה היא". היות שיש כאן שתי בחינות שיסביר, "ירכה" ו"פרחה", יהודים פשוטים ותלמידים חכמים, 'תכשיטים'. יש מי שמחפש ביישבות 'תכשיטים', אבל אני רואה שרוב התכשיטים כבר הלכו מכאן ומי שנשאר הוא רק ה"ירך" שהם באמת האנשים היציבים... על כל פנים, יש לומר שההבדל בין ה"מקשה" הראשונה לשניה הוא בין "ירכה" ל"פרחה". ב"מקשה" הראשון הדגש הוא "מקשה זהב" ובשני "מקשה היא". דווקא כנגד ה"ירכה", הפשוט, צריך להדגיש את ה"זהב", וביחס למה שסמוך ל"פרחה", התלמיד חכם, הצ'אצ'קע, התכשיט, צריך להדגיש ש"מקשה היא", הכל מקשה.

לפני שנתחיל לקרוא, יש כאן גימטריא יפהפיה, מהיפות בתורה. "עד ירכה עד פרחה" – ביטוי הקשר בעם ישראל בין היהודים הפשוטים לתלמידי החכמים – הוא הוי' ברבוע, וממילא ממוצע כל מלה הוא אחד ברבוע. זו גימטריא שמלמדת שהכל (כל סוגי הנשמות שבעם ישראל הם) אחד ממש. "עד... עד..." אפשר לקרוא גם כמו שני עדים, "על פי שני עדים יקום דבר". החידוש של נבואת זכריה הוא שדימוי המנורה הוא עצמו דבר ה'. כתוב "על פי שני עדים יקום דבר", כדי להקים את דבר ה' ולהאמין בתורה – להאמין באמת של התורה, כמו שאמרנו קודם – צריך לדעת ששני העדים הם שני ה"עד"ים כאן, "עד ירכה עד פרחה". גם ליהודי הפשוט יש עד, הוא עד, וגם לתלמיד

"את והב בסופה". נשיאת ההפכים של "אלו ואלו דברי אלהים חיים" מתגלה בתורה שבעל פה דווקא, תורת אברהם ויצחק שלפני מתן תורה שבכתב על ידי משה רבינו, נשמת יעקב אבינו, כמבואר במ"א).

עד כאן בזכות ששלחו לי את השיעור מלפני הרבה שנים. לחיים לחיים.

נגנו ניגון "יעלה".

גילוי העצמות 'בגובה העינים'

יש מאמר של רבי אייזיק בו הוא כותב שאת גילוי העצמות לא מרגישים כיווד מלמעלה למטה, אלא גילוי שפתאום מופיע לך מול העינים. היום אוהבים את הביטוי 'לדבר עם מישוהו בגובה העינים'. מקור הדבר הזה, גילוי בגובה העינים, הוא מאמר של רבי אייזיק. הוא אומר שסתם גילויים – סובב, ממלא – אתה מרגיש כמשהו מעליך שיוורד אליך, אבל עצם הוא לא מלמעלה למטה אלא רק מולך. כמו שאדם משתחוה בפישוט ידים ורגלים, ואז הכתר שלו באיזון מוחלט איתו, לכן האות כ – האות של הכתר – היא בצורת כתר של מישוהו שוכב, לא עומד אלא שוכב. יש מאמר של כתבי גורי האר"י שנקרא "רזא דאתון", ועל הנאמר שם לגבי האות כ מפרש רבי אייזיק ומסביר את ענין גילוי הכתר, גילוי העצם, איך ששייך לבטול מוחלט, השתחויה, ובא ומופיע דווקא 'בגובה העינים'.

זה מאד מחזק מה שאמרנו כעת לגבי ממד היראה, שהיא מן העצם. אהבה היא לגילויים אבל יראה היא מן העצם, והעצם נצב מולך, וכאילו משהו תוך כדי שהוא בורח נשאב ונכלל באותו גילוי 'בגובה העינים'. למה אנשים אוהבים היום לומר שצריך לדבר עם מישוהו בגובה העינים? כי אז אתה מדבר מהעצם שלך לעצם שלו. אם אתה מדבר מלמעלה למטה אין מפגש של עצם עם עצם, "עצם מעצמי", בכלל. מפגש של עצם עם עצם הוא רק בגובה העינים. הרווחנו עוד ווארט חשוב.

שיש סמל קדוש מאד אם הוא במקום הנכון ובהקשר הנכון, כמו הכרובים בבית המקדש שבהקשר הנכון ובמקום הנכון ובמתכת הנכונה הם קדש קדשים, ובמקום אחר הם עבודה זרה. הסמל של הקדושה הוא ציור, הוא תואר. בלי להסתכל על המנורה לא הייתי יכול להבין את כל הסודות שלה – ז קנים ו-כב גביעים ו-יא כפתורים ו-ט פרחים – אבל הסמל הוא מורכב ויפהפה, ואומר שכל מה שיש כאן הוא סמל של עם ישראל. שהיא קדושת כלל נשׂי כמבואר במנורת זכר׳ הלא ידעת מה המה וגו׳ ויען כו׳ זה דבר ה׳

נקרא בפנים: ״וישב המלאך הדבר בי ויעירני כאיש אשר יעור משנתו. ויאמר אלי מה אתה ראה ויאמר ראיתי והנה מנורת זהב כלה וגלה על ראשה ושבעה נרתיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה. ושנים זיתים עליה אחד מימין הגלה ואחד על שמאלה. ואען ואמר אל המלאך הדבר בי לאמר מה אלה אדני. ויען המלאך הדבר בי ויאמר אלי הלא ידעת מה המה אלה [בתמיהה] ואמר לא אדני. ויען ויאמר אלי לאמר זה דבר הוי׳ אל זרבלל...״. האם בהמשך מוסבר מהי המנורה? יש קצת, אבל כאן יש תשובה כללית שהמלאך אומר לנביא זכריה מהי המנורה שראית, ״זה דבר הוי׳״ – המנורה שראית ״זה דבר הוי׳״.

יש בתורה שמונה פעמים ״זה הדבר אשר צוה הוי׳״, הנבואה המיוחדת של משה רבינו, אבל הביטוי ״זה דבר הוי׳״ לא כתוב בשום מקום אחר בתנ״ך. יש הרבה ״דבר הוי׳״, אבל המשפט ״זה דבר הוי׳״ יש רק כאן. סימן שיש איזו התנוצצות מאד גדולה של נבואת משה רבינו בנבואה של זכריה כאן. המלאך אומר לו ״זה דבר הוי׳ אל זרבלל״. הוא מבית דוד, שהזכרנו קודם, והוא בא מהגולה שנזרעה בבבל, זרע-בבל. כעת נראה איך הוא מסביר מיהו זרובבל וכו׳. רק קראנו כדי לראות שמביא פשט, שמי שקורא את התנ״ך כמו שצריך רואה ש״זה דבר הוי׳״ היינו המנורה שאתה רואה –

חכם יש עד, הוא עד. כמו היום, אם רוצים שמשהו יעבור כאן במדינה, איזה חידוש דבר, אז ״על פי שני עדים יקום דבר״. לא מספיק שהתלמיד חכם יבוא ויאמר שכך כתוב בתורה וצריך לעשות כך וכך, וכמובן לא מספיק שיבוא עם הארץ ויאמר שכך צריך לעשות, אבל ״לא סגי הא בלא הא״ – כדי להקים את דבר ה׳ צריך שגם הירך יעיד וגם הפרח יעיד על אותו הדבר. זה בא מתוך אהבת ישראל ואחדות ישראל. הרבי תמיד חבר אהבת ישראל לאחדות ישראל. הביטוי הכי מיוחד כאן הוא ״עד ירכה עד פרתה״.

רצינו להסביר גם בראש חדש תמוז, לפני כמה ימים, שהשבט של החדש הוא ראובן, ראובן, תראו את הבן שלי, הוא משהו מיוחד. מה הממוצע בין ירך ל-פרח? ראובן, ז״פ לו (יחידה), וב״פ ראובן עולה ז״פ עד (בהכאה פרטית, ירך פרח = 40960 = ה פעמים ב בחזקת אחד, $15(2^{13})$). אם כן, יש כאן תשע פעמים עד – ״עד... עד...״ ועוד ירך-פרח, ונשאר עוד 10, שתי ההין בסוף ״ירכה״ ו״פרחה״. בלי ה-ההין ״עד ירך עד פרח״ עולה 666, המשולש של לו, שהוא עצמו המשולש של ח וגם הרבוע של ו. מספר מיוחד, שהמלה הכי חשובה בו היא יתרון, ״כיתרון האור מן החשך״. עד כאן רמזים על הפסוק.

זכריה הנביא: המנורה – ״זה דבר הוי׳״

נתחיל לקרוא את הדרוש. כדי להבין את ההתחלה כאן צריך לפתוח ספר זכריה, עיקר הדיוק כאן הוא מנבואת זכריה, ״מנרת זהב כלה״. למי שלא בקי קשה לקרוא אפילו את תחלת המאמר כאן.

וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרתה. הנה מנורה נקראת כנסי׳ [המנורה היא סמל. כל מה שדברנו בתחלת דבריו היום באה להסביר, שהיות שהמנורה היא סמל – כך קוראים היום, סמל יכול להיות גם במשמעות מאד שלילית, ע״ז, פסל, אך בכל אופן רואים

תודעת יעקב אבינו. כעת הוא לא מדבר על ישראל אלא חוזר לכנסת ישראל:]

כנס"י כ"אדם המבולבל"

והיא כוללת כל הנשמות מגדולי הצדיקים [הפרח]. ועד פחותי ערך [הירך]. וע"כ כתיב אל זרובבל [מהו זרובבל?] אדם המבולבל [ווארט חזק. בתחלה, כל זמן שאין אחדות בעם ישראל, האדם הזה – שיעור הקומה של עם ישראל – הוא מבולבל. מה הבלבול שלו? שיש בו דעות שונות ומשונות שמושכות לקצוות שונים לגמרי, אחד נגד השני, מפלגות-מפלגות בעם ישראל. אם באים למציאות, שיש הרבה מפלגות, כל אחד רב עם השני – כמו המציאות היום – עם ישראל, האדם, מבולבלים. כך היה בתחלת בית שני, היינו בבלבול. הבלבול הזה הוא תוצר של גלות בבל, כמו שאמרנו שהפשט של זרובבל הוא על שם בבל. בבל הוא לשון בלבול.

שוב, מיהו זרובבל? אדם המבולבל. ממה הוא מבולבל? טוב עם רע [שיש בתוך עם ישראל. עיקר הווארט כאן שהתיקון, המנורה הטהורה, "מקשה זהב... מקשה היא", "עד ירכה עד פרח", היא כאשר אין יותר ערבוביית ובלבול של טוב ורע בעם ישראל, כאשר הכל זהב נקי, מקשה אחת של זהב נקי וטהור. הוא יסביר איך מגיעים לכך. אבל בתחלה לא ככה, יש בלבול, כי יש בעם ישראל] זרע אדם [הצדיקים]. זרע בהמה [ההיפך, אנשים שהולכים אחר התאוות הבהמיות שלהם:] שמשים עצמו כבהמה שמהלך אחר שיחה נאה [זו דוגמה של אחד פחות הערך, שמענינת אותו איזו חדשה בעיתון או ברדיו, שיחה נאה, כפי שדברנו לאחרונה¹ – זה הסימן שהוא בכי רע. חזיון למה שדברנו לפני כמה ימים. אדם שזה מה שמענין אותו, כל שעה הוא חייב לפתוח חדשות – לא רק שהוא מבולבל, אלא מוסיף

הוא ראה מנורה, ציור, והציור הזה הוא "דבר הוי".

מה דבר הוי? אל זרובבל (מה 'אומרת' המנורה לזרובבל)? "זה דבר הוי" אל זרובבל לאמר לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר הוי צבאות" ("לא בחיל ולא בכח" = עד עד, רמז ל"עד ירכה עד פרח". "זה דבר הוי" אל זרובבל לאמר לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר הוי צבאות" = זך פעמים עד, ודוק). אתמול דברנו על רוח הצדיק, שכוללת אהבה יראה ואמונה. יש אצל אליהו עוד רוח שלא הזכרנו, רק אמרנו שכל רוח שייכת לאליהו הנביא. כתוב שה' לוקח את אליהו ברוח ממקום למקום – עובדיה שואל איך יאמר שהוא כאן, הרי הרוח ישא אותו בן רגע למקום אחר. הרוח שייכת לאליהו מבשר הגאולה. כאן יש אחת הרוחות החשובות בתנ"ך, "כי אם ברוחי אמר הוי צבאות". לפי מה שאמרנו "רוחי" היינו גילוי אליהו. לא חיל ולא כח – שכנראה גם רומזים לשרש נשמה כל שהוא – "כי אם ברוחי", שרש נשמת אליהו הנביא, והיא מה שיש לכל צדיק אמת שמנחיל לנו בהסתלקות שלו. או שהוא חי או שמת, כפי שהסברנו אתמול בלילה, איך שלא יהיה הוא מנחיל לנו את הרוח שלו – האמונה, היראה והאהבה שלו.

המנורה היא דבר ה' [זו היא התשובה לשאלה מה היא המנורה. איזה "דבר הוי"? אנתנו תמיד מביאים מאחז"ל "דבר הוי" זו הנבואה, 'דבר הוי' זו הלכה, 'דבר הוי' זה הקץ", אבל כאן אומר משהו אחר – ש"דבר הוי" הוא כנסת ישראל, מלכות ישראל, והיא-היא המנורה:] הוא אשר בדבר ה' שמים נעשו המחיה כל העולמות שהיא כנס"י על שם שמכנסת בתוכה בחי' אלהות הנק' ישראל [המלה ישראל היא גילוי אלקות, ודווקא] טובב כל עלמין [שלמעלה מיכולת כלי העולמות להכיל בפנימיות, ישראל אותיות לי-ראש]. כמ"ש ויקרא לו אל אלהי ישראל [מפרש כאן שישראל הוא גילוי אלקות, "אל אלהי ישראל", כך הוא המשיך לתוך

¹ שיעור שבת פרשת נשא.

הזהב ומתבטל מצורתה הראשון [הייתי חושב שהמקשה היא עדיין צורה גלמית, אך אומר ש"מקשה" היא אחרי שקבלה את צורת המנורה, והחידוש שהיא "מקשה", הכל מעשת אחת. הצורה הראשונה התבטלה. ורמז נאה לכך ש"מקשה" כולל את כל מעשה המנורה: **מנורה** במ"ס = 58 = **חן** – המנורה היא עיקר החן של בית המקדש. וכן **מקשה** במ"ס = **חן**! כלשון סיום נבואת המנורה של זכריה (הפטרת שבת פרשת בהעלתך ושבת חנוכה) – "תשאות **חן חן** לה".].

כן יעשה האדם בעצמו לשבר המדות שיתבטלו מצורתם [הגלמית, מהטבע הראשון שלהם, העשת שלהם. הוא אומר שהטבע הראשון של האדם הוא העשת, ושם יש רצונות – יש רצונות של השכל שלו, יש רצונות בטן שלו, יש כל מיני רצונות לאדם. כל הרצונות האלה שיש לו מבולבלים, לא מתוקנים. צריך לקחת קורנס ולהקיש, לשעבד את כל הרצונות – אם הם באים מהשכל, מהבטן, מהלב, שהכל יהיה משועבד לרצון ה', לרצון התורה].

כמאמר בטל רצונך מפני רצונו ומה שלמעלה יהיה למטה [קודם רצית משהו חזק בשכל, וכעת התורה אומרת שלא צריך לרצות זאת. הרב מלמד את התלמיד שמה שרצית בשכל הוא טעות חמורה ביותר, תוריד אותו – לפחות צריך לדכא את הרצון הזה. לא כל אחד יכול להפוך או לבטל לחלוטין את הרצון השלילי, אבל לפחות צריך להדחיק אותו, כמו שדברנו הרבה פעמים בתורה הנפש שיש הדחקה מכוונת. הדחקה לא טובה היא כאשר היא לא מכוונת, לא מודרכת על ידי השכל של הקדושה, על ידי המודע – כשהדבר לא מודע כלל. אבל הדחקה מודרכת ומכוונת על פי השכל של התורה היא רצויה מאד, עליה כתוב "בטל רצונך". כך הוא מוריד רצונות ומעלה רצונות, שרצונות שהיו למטה עולים, כלומר מתחשבים כדברים חשובים באמת, ורצונות שהיו למעלה יורדים, כשהוא מבין ומבטל את עצמו שהרצון הזה לא

בלבול לעם ישראל, זה הדבר שמבלבל את כולם, הוא נמשך אחר שיחה נאה שאין בה שום ערך ולהיפך, רק מקלקלת את הערכים האמתיים של הנפש. כל זמן שיש זרע אדם וזרע בהמה בערבוביא עם ישראל נקרא זרובבל, אדם מבולבל, וצריך לצאת מכך.].

"מעשה המנורה מקשה" – תיקון הבלבול

בשבירת המדות ובטול הרצון

ועל זה אמר הכתוב וזה מעשה המנורה [אם אתה רוצה לתקן את המנורה, מעשה לשון תיקון, שתהיה מנורה יפה של עם ישראל.]. מי שרוצה לצאת מבחי" רע [גם לעצמו, ובעיקר לתקן את הכלל.]. ולעשות עצמו מנורה [מה הוא צריך לעשות? הפסוק מלמד את הסדר:]. יעשה כסדר הזה מקשה [צריך לקחת קורנס ולהכות, לעשות מכל העסק מקשה מתוך עשת של ככר זהב.]. שמתחלה היה ככר עגול [מענין, הייתי יכול לחשוב שמקשה היא המצב הראשוני. הפירוש של "מקשה" הוא לא לעשות מגופים נפרדים ואחר כך לחבר, אך הייתי יכול לחשוב ש"מקשה" והמצב הראשוני הם היינו הך, ומסביר שלא כך. עיגול אחד של זהב אינו מקשה – המקשה היא על שם הקשת הקורנס, רק אחרי שמכים הרבה בחומר הגלם של זהב מקבלים מקשה. חומר גלם אינו מקשה, ורק אחרי שמרביצים לו והוא נעשה רך ואפשר לעצב אותו בציור הרצוי הוא מקשה. במצב הראשוני יש פסולת שמרוכזת בכל מיני מקומות, הזהב לא אחיד. כשעושים אותו מקשה, לאט לאט עם ריבוי הכאה, משוים אותו וגם מוציאים ממנו את הפסולת. אם כן, הדבר הראשון הוא מקשה, לעשות את חומר הגלם שלך מקשה].

ופרשי' עשת של ככר זהב היתה [גוש זהב, שעדיין אינו מקשה.]. ומקיש בקורנס וכו' לפשט אבריה [מקיש כדי להוציא את הקנים ואת כל קישוטי המנורה.]. ועי' הכאת הקורנס יורד זהב עליון למטה ותחתון עולה למעלה עד שנתערב כל

ראשון שלא היו מתפללין [כמו שאנחנו מתפללים מתוך סידור]. לפי שהיה שכלם בהיר בשחקים כל היום לראות ולהבין פלאות א"ם ב"ה. אבל אנשי כנסת הגדולה בתחלת בית שני ראו שנתמעט[ו] השכליים ונתקרבנו הלבבות אל החומר [כתוב ש"רוח האדם העלה היא למעלה" ו"רוח הבהמה הירדת היא למטה בארץ", ובתחלת בית שני ראו שזרע בהמה מתחיל להשתלט על עם ישראל, יש משיכה כלפי החומר, כלפי מטה]. לראות הגשם לבר [כמו שדברנו הרבה פעמים, שנפש האלקית רואה את האין האלקי המהווה את הגשם, אבל היא נעלמת, בגלות, העין שלי לא רואה את האין האלקי אלא את החיצוניות, הקליפה הכי חיצונית, שהיא החומר. היות שאני רואה רק את החומר צריך לעשות לי איזה תרגיל, ש"כולי האי ואולי" אזכה לטעום משהו מאלקות, והתרגיל הזה הוא להתפלל שלש פעמים בכל יום מתוך התבוננות על דרך החסידות:] ע"כ תקנו להם התפלה וברכותיה שכולה ספורי שבחי אלהים פעמים הרבה שיגיע למדת יראה [הכל הוא יראה. הגם שבמקום אחר כתוב "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא", שתכלית העבודה היא אהבה, אבל בגדול הכל הוא כדי שתגיע ליראת ה', שתזכה לזהב בחיים שלך].

[מכאן השלמה]

התבוננויות היראה והאהבה

עד כאן דבר על יראת ה' שבשבילה צריך התבוננות בגדולת א"ם ב"ה, ממכ"ע וכולא קמיה כלא חשיב, בדילוג על סוכ"ע (כנ"ל). הרי גם אהבה צריכה התבוננות בגדולת ה', אז מאי נפק"מ?

בתניא כתוב שיש התבוננות בדברים המעוררים את האהבה והתבוננות בדברים המעוררים את היראה. מכך אפשר לדייק שההתבוננות בממכ"ע – נוכחות ה' כאן, שאני יכול לחוש אותו ("והנה הוי' עומד עליו ומלא כל הארץ כבודו ומביט עליו וכו'") – תניא

חשוב ויתכן שהוא גם שלילי. ויתערב וד"ל [עד כאן פרש רק את המלה "מקשה"].

ו. זהב היראה

התבוננות לשם יראה

ואח"ז אמר הכתוב זהב [מתקנים את המנורה שלך עם המלה "זה", "זה דבר הוי'"] ("זה דבר הוי'" נוטריקון זהב. שאר האותיות של "זה דבר הוי'" = ירך, נמצא ש"זה דבר הוי'" הוא ירך זהב, "מקשה זהב עד ירכה" כנ"ל), "וזה מעשה המנרה מקשה זהב". הסביר מהי "מקשה" וכעת מסביר מהו "זהב". [על ידי שעושה עצמו "מקשה"] יבוא לבחינת זהב שהוא יראה [בתניא מסביר שזהב, "כמעלת הזהב על הכסף", הוא עוד מדרגה עליונה של אהבה, כלות הנפש ממש, אבל ככלל סתם אהבה היא כסף וסתם יראה היא זהב, ויש "מעלת הזהב על הכסף"]. כי כסף הוא אהבה מלשון נכספה שכוסף לדבק בשרשו לאור באור החיים וזהו נק' אהבה מסותרת שיש תמיד בלב כל איש ישראל כמ"ש במ"א [בתניא. לא צריך הרבה יגיעה, כי כבר נמצא בלב, ורק צריך דרך להדליק-לגלות אותה. האהבה המסותרת של כל יהודי היא הכסף שלו, הכיסופין שלו]. וזהו נק' יראה [הוא לא משהו זמין לך, מוסתר בלב, אלא צריך לקנות אותו – "יגעת ביראה". מצפון זהב יאתה [צפון הוא מה הבינה, התבוננות:]

ולזה צריך התבוננות בגדולת א"ם ב"ה איך הוא ממלא כל עלמין [מדלג כאן על סוכ"ע]. וכולא קמיה כלא חשיב [ובזכות ההתבוננות] יירא ויתבושש מגדולת א"ם ב"ה [מדבר כאן על יראה עילאה, ירא-בשת, אותיות בראשית. הזהב אצלו הוא יראה עילאה.], וע"כ תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה התפלה עם פסוקי דזמרה ומדאורייתא אין צריך כ"א ק"ש [מצות עשה דאורייתא]. ומעט תפלה [להתפלל פעם ביום, לומר משפט אחד של בקשה לה']. כמו במקדש

שמביא "מצפון זהב יאתה" – שרש הצפון הוא בינה, עבודת ההתבוננות, ודוק.

התכללות היראה והאהבה במנורת הזהב

עוד דבר: בפרק נ' בתניא מעלת הזהב על הכסף נאמרה דווקא על אהבה ולא על יראה. כאן הזהב הוא יראה כי הוא גבורה – מחלק כאן בין כסף וזהב, חסד וגבורה בכל מקום, כמו הצבעים לבן ואדום. ודאי שאין סתירה לגבי הזהב – שני הענינים הולכים יחד (האהבה של פרק נ' בתניא היא אהבה כרשפי אש, בחינת גבורה, צבע אדום. נמצא ששתי הבחינות – יראה ואהבה כאש – הן בסוד "אש אוכלת אש", וד"ל).

הכל כאן בא להסביר את ענין המנורה, ו"מנורה בדרום" – "הרוצה להחכים ידרים" – ודרום בכל מקום הוא אהבה רבה, כמו "ויסע אברם הלוחך ונסוע הנגבה". שוב מתעוררת השאלה למה הוא אומר שהמנורה שעשויה זהב היא יראה. במאמר מוסגר, לפי הלכה אם אין לצבור זהב אפשר לעשות את המנורה מכסף בדיעבד. מובן שאם אי אפשר להגיע לאהבה רבה בכלות הנפש ממש (של פרק נ' בתניא, "מעלת הזהב על הכסף") מסתפקים באהבת עולם, אך פחות מובן אם נסביר שזהב הוא יראה.

אכן, יש תופעה כללית של התכללות בבית המקדש – הכהן נכנס לבית ממזרח למערב, ולכן השלחן מימינו והמנורה משמאלו. כלומר, מצד הגברא של הכהן הוא צריך לעורר יראה – לפנות שמאלה – כדי להגיע ל"חפצא" של הדרום.

"מנורה" (אהבה) ו"מנרה" (יראה)

אפשר לצרף לכך משהו שלא כתוב כאן – "זה מעשה המנרה" כתוב חסר בתורה (בלקו"ת כמובן מצוטט מלא), כמו ברוב המקומות בתורה. רק לפעמים כתוב מלא, כמו ב"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" (בציווי על

פמ"א, התבוננות של יראת ה') – היא סגולה ליראה תתאה (יראת המלכות, המלך הגדול עומד עלי ורואה את כל מעשיי כו') ו"כולא קמיה כלא חשיב", "אין עוד מלבדו", היא סגולה ליראה עילאה (בטול במציאות, היינו דכולא קמיה כלא ממש). שתי היראות הן ה"ירא ויתבושש" שמזכיר – ירא מנוכחות הממכ"ע ויתבושש מכך ש"כולא קמיה כלא חשיב". ואילו ההתבוננות בסוכ"ע יותר קשור למדת האהבה – שאני נמשך לאור אין סוף הסובב (סוד "זאת חקת התורה", רצוא ושוב כאשר הרצוא הוא לאור אין סוף הסובב כל עלמין). לסובב יש התייחסות לעולמות ומשיכת האהבה היא לדבר שמתייחס אליו, לאור ששייך לעולמות, הגם שאינו מתלבש בפנימיות.

נמצא שיש שלש מדרגות, זו למעלה מזו – יראה, אהבה, יראה. יראה אהבה יראה = מקשה, נמצא שהכל כלול כאחד במעשה המנורה "מקשה זהב... מקשה היא". והנה, מבואר בדא"ח שגם לאחר יראה עילאה, בטול במציאות, יש עוד דרגה של אהבה, אהבה רבה בתענוגים – יראה עילאה היא בחכמה-בטול ואילו אהבה רבה בתענוגים בכתר, וכמו שיתבאר עוד לקמן. יראה עילאה היא ממה ש"כולא קמיה כלא חשיב" ואילו אהבה רבה בתענוגים היא בחינת "אנא נסיב מלכא" ממש, "מי לי בשמים וגו'", מתוך הגילוי ש"לית אתר פנוי מיניה", מעצמותו יתברך ממש, והוא ענין הריקוד עם קוב"ה בקדש הקדשים שמזכיר הרבי, ראה בסוד ה' ליראיו שער אור אין סוף. נמצא שישנן ארבע מדרגות זו למעלה מזו – יראה, אהבה, יראה, אהבה, והוא סוד עבד שנעשה בן שנעשה עבד שנעשה בן, בחינת משיח, ודוק היטב.

כאן משמע שעיקר עבודת ההתבוננות היא בשביל יראה, אך לא כך כתוב בכל מקום, וצריך להבהיר. בפשטות מה שכותב שעיקר עבודת ההתבוננות שייך ליראה, היינו מפני הפסוק

ברבוע = 49 במשולש, סוד "זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר" כנודע. "המנורה" = אשה, היהלם של טוב – "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מהוי" הטוב. ג פעמים "המנורה" בתורה = בריאה-יצירה-עשיה, ללמד ש"לא לאורה הוא צריך" אלא שמטרת המנורה היא להאיר את אור אחדות הוי' למטה מטה כבי"ע לתקן את שלשת העולמות התחתונים – "בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" – שיהיו דירה לו יתברך.]

חומרי המטה-האפריון

המשך הדרוש הוא על הביטוי "רפידתו זהב". כתוב בשה"ש "עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים". הפסוק "עמודיו וגו'" כולו קשור למטה, הוא בא לפרט את מרכיבי ה"אפריון" שמוזכר בפסוק הקודם, "אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון", ובמהמשך הוא יסביר שמטה היא תפלה. מטה כמובן רומז לזיווג, ורומז לחדר המטות – לא מקום המנורה בקדש אלא בית קדש הקדשים. ידוע שבקדש החפץ שהכי קשור לקדש הקדשים הוא המנורה – מאותו שער של הארון, נר-ן, ובשניהם יש סימן שהשכינה שורה בישראל. ה"ושכנתי בתוכם" של קדש הקדשים ו"ארון העדות" הוא "עדות שהשכינה שורה בישראל", ובמנורה נר המערבי הוא סימן שהשכינה שורה בישראל. הפסוק אומר שעמודי המטה הם כסף, מצעי המטה הם זהב ו"מרכבו" היינו כילה שפורסים על המטה היא ארגמן ובתוך המטה "תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים". הביטוי "בנות ירושלים" חוזר בשיר השירים שבע פעמים, "כל השביעין חביבין" – שייך לסוד השבועות של שיר השירים, ארבע פעמים "השבועתי אתכם בנות ירושלים" (4 פעמים = 7 במשולש, כח-יחי), המדובר בסיום מסכת כתובות. יש בשה"ש פעם אחת "בנות ציון" ושבע פעמים "בנות ירושלים". "בנות ירושלים" עולה חן פעמים חי, מספר הגימטריא של בנות צלפחד – מחלה נעה

עשית המנורה בפרשת תרומה כתיב: "ועשית מנרת [חסר] זהב, מקשה תיעשה המנורה [מלא]". הכתיב המדויק של "תיעשה" הוא מלא י, לא כמו שכתוב בכמה חומשים. "מקשה תיעשה המנורה" = 1536 = 6 פעמים אהרן, 16 ברבוע וכו'. פרשתנו פותחת "דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרת [חסר] אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות [מלא]". לפי כללי חסר ומלא – שחסר הוא העלאה, שחסר גילוי, ומלא הוא המשכה וגילוי (כמו שמוסבר לגבי "הקל קול יעקב") – אפשר לומר ש"המנרה" חסר היא יראה ו"המנורה" מלא אהבה, והיות שכאן כתוב חסר רומז למדת היראה.

[וראה בהיכל הברכה שמנרה חסר היא רחל, כנסת ישראל, "אשה יראת הוי'", ואילו מנורה מלא היא אמא, אהבה רבה, והוא עולה בקנה אחד עם הנ"ל, ודוק. ושם: מנורה = ז פעמים טוב הוי', סוד הטבת שבעת הנרות. והוא רומז ל"ופחדו אל הוי' ואל טובו באחרית הימים", בקשת בית המקדש, שהזהב, זהב המנורה בפרט, נברא עבורו, כמבואר בחז"ל, והיינו פחד ש"תוכו רצוף אהבה" רבה, וד"ל.

יש ג פעמים מנורה מלא בתורה, כולן "המנורה" – "מקשה תיעשה המנורה" "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" "אל מול פני המנורה העלה נרתיה", הראשונה בציווי מעשה המנורה כנ"ל ושתי האחרונות בתחלת פרשתנו. י"ל שהן כנגד הג"ר – הרי בנ"ך יש עוד ז פעמים מנורה מלא כנגד הז"ת. לפי זה, ה-י של "תיעשה המנורה" רומזת לחכמה סתימאה דאריך המתקנת ע"י הגבורה דעתיק, בוצינא דקרדוניתא, כח המשכיל בנפש, שרש אור אבא דיסד ברתא, ושני "אל מול פני המנורה" הסמוכים זל"ז בפרשתנו רומזים לחו"ב, "תרין ריעין דלא מתפרשין", שני המוחין שהם "אל מול" הפנים, וד"ל. במספר קדמי,

"טוב הוי'" = 175 = 7 פעמים 25, חיי אברהם שהתחיל להאיר, ו-7 פעמים 175 = 1225 = 35

יראה). הסתברות מאד קטנה ששני ביטויי רפד יהיו כפולות זהב – כל ביטוי עם שתי מלים, וכל מלה היא כפולת זהב, והיחס בין שתי המלים משרש רפד הוא "שלם וחצי". "רפדוני בתפוחים" עולה דין (אדם-חזה) פעמים זהב, בניגמטריא תמימות, ויחד עם "רפידתו זהב" עולה 1610, זהב פעמים חזק, י"פ קסא.

המדקדקים אומרים ששרש רפד שייך לעוד שרש נדיר בתנ"ך – לפי הכלל ש-פ ו-ב מתחלפים באותיות בומפ – שרש רבד, "מרבדים עשתה לה שש וארגמן לבושה" (ב"אשת חיל", גם כאן יש ארגמן). מענין שקשור ליוסף הצדיק, בו כתוב "וישם רבד הזהב על צוארו" – רואים שקשור לזהב, "רפידתו זהב" ו"רבד הזהב". רפד-רבד עולה 490, לה פעמים זהב. רפד-רבד בהכאה פרטית עולה 40176, אנכי (ט ברבוע) פעמים מלכות (משולש א-ל), בצלם פעמים אברהם (שעולה "בצלם אלהים"), א-ל (השרש הראשוני) פעמים 1296 (לו ברבוע), לו פעמים "בראשית ברא" (כתור מלכות).

עד כאן לגבי המלה המיוחדת "רפידתו". הוא בחר בפסוק זה כדי להגיע בסוף ל"רצוף אהבה" – כפי שרואים בסוף המאמר – כי התכלית היא אהבה. ועוד רמז יפהפה: "רפידתו זהב" מתפרש כאן על מעשה המנורה שבה שבעה קנים ושבעה נרות כנגד שבעה שרשי נשמות עם ישראל, כפי שמבואר בלקו"ת במ"א. "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות". שבעת הקנים והנרות הם כנגד ז"ת – חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. והנה ידוע ששתי המדות העיקריות של הנפש, אהבה ויראה, כוללות את כל הז"ת. והוא עד"ז: חסד הוא אהבה וגבורה יראה. תפארת היא אהבה (רחמי התפארת הן בחינת אהבה, כידוע בסוד "ארחמך הוי' חזקי", ותרגום אהבה בכ"מ הוא רחמיו). "איהו בנצח ואיהי בהוד" היינו אהבה ויראה. יסוד הוא אהבה (אבר התענוג, אהבה בתענוגים, ו"גופא ובריתא חשבינן חד". הערך

תרצה חגלה מלכה – רמז ש"בנות ירושלם" הן בנות צלפחד שחבכו את הארץ ביותר. בפשט "בנות ירושלם" היינו העיירות והפרברים שסביב ירושלים. היו כמה שיעורים על "תוכו רצוף אהבה" (כאשר ה-א של אהבה = 1000, "האלף לך שלמה", אזי "תוכו רצוף אהבה" = 1820, "סוד [פעמים] הוי' ליראיו [היינו יחוד של אהבה ויראה]).

אם כן, הפסוק מתחיל בכסף-אהבה ומסיים ב"רצוף אהבה", ואת ה"רפידתו זהב" שבאמצע הוא מפרש על יראה. צריך לומר שעד כאן יש אהבה שפחותה מזהב – פחותה מיראה, בפרט מיראה עילאה, יראת בשת – ויש את התכלית של שיר השירים, "מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים", שלמעלה מהיראה (כנ"ל, המדרגה הרביעית של יראה, אהבה, יראה, אהבה). מה ההבדל ביניהן? יראה עילאה היא חכמה ואהבה בתענוגים היא כבר כתר, ובתוך הכתר גופא יראה עילאה היא גבורה דעתיק כמו"ס דארין ואילו אהבה רבה בתענוגים היא חסד דעתיק שבגלגלתא דארין.

רמזי "רפידתו" ושרש רפד

רמז יפה: רפידה היא כפולה של אהבה – חיה פעמים אהבה – אבל "רפידתו" שוה בדיוק 700, נ פעמים זהב, כמו פרק נ' בתניא, שער ה-נ. "רפידתו זהב" עולה נא (טוב טוב טוב) פעמים זהב. והוא עולה מנורה במילוי: מס נון וו ריש הא!

היום רפד הוא שרש יחסית נפוץ, אבל בתנ"ך הוא מופיע רק ארבע פעמים, מתוכן פעמיים בשיר השירים – "רפדוני בתפוחים" ו"רפידתו זהב". כנראה שרש שמאד קשור לשיר השירים. יש ברפוד משמעות של חיזוק – "רפדוני בתפוחים" כמו "סמכוני באשישות" – או הצעת מצע, שגם היא מחזקת. "רפדוני" עולה חצי "רפידתו" – כה פעמים זהב. "בתפוחים" עולה 546, כפולת 13 וגם כפולת 14 – טל פעמים זהב, אהבה-אהבה-אהבה פעמים זהב (שהוא

מקום]. נותן מקום לכל דבר ה' שברא לכבודו למצוא גדולתו [לכאורה מתאים להתבוננות בפרטי הממלא כל עלמין להוליד יראה תתאה, כנ"ל].

ויש שבעה מיני דהבא בדיקנא [בזקנו של דוד המלך, שענינו מלכות אליה שייכת יראה תתאה, הבאה מהתבוננות בממכ"ע דווקא, כנ"ל]. דהנה דוד הוא רגל רביעי למרכבה [מרכבה"ה רומזת להמשך הפסוק, "מרכבו ארגמן"^נ]. בחי' אלהות הנק' מלכותך מלכות כל עולמים [או ש"מלכותך" היא מלכות דאצילות ו"מלכות כל עולמים" השתלשלותה וירידתה בכי"ע, או ש"מלכותך" היא מלכות דאין סוף. שם יש לדוד דיקנא עם שבעה מיני זהב, שהוא בעצם המנורה – משה בין דוד למנורה. קודם היה פשוט אצלנו שהמנורה היא כנסת ישראל (מנורה ועוד דוד = ז פעמים מה, סוד ז מיני דהבא שבדיקנא דוד שנגד ז קני המנורה. והוא עולה ה פעמים סג, סוד ה הנקודות שיצאו מעיני א"ק שהמנורה באה לתקן, וד"ל).

נחזור לשאלה הראשונה ששאלנו: הזהב הוא יראה או אהבה? הדבר הכי פשוט, שצריך

^נ ארגמן רומז למרכבת המלאכים – אוריאל רפאל גבריאל מיכאל נוריאל – והוא גוון המלכות. גם ב"מרבדים עשתה לה" המשך הפסוק הוא "שש וארגמן לבושה" (כנ"ל). יש כאן תופעה של "שלם וחצי" – "שש" = 600, פעמיים "וארגמן" שעולה 300. יחד "שש וארגמן" עולה 900, ל ברבוע, שלשים מעלות המלכות, סוד הלב היהודי כנודע). ארגמן שוה "אין מלך בלא עם" וגם הוא כפולת זהב – כא פעמים זהב, אהיה פעמים דוד. נחזור לפסוק "עמודיו עשה וגו'", שיש בו שלשה חמרים – כסף, זהב וארגמן. זהב-ארגמן שניהם כפולת זהב, וביחד עם כסף יוצא 468, כפולת אהבה, יג פעמים לו, חי פעמים הוי'. ממוצע שלשת החמרים הוא יוסף, ציון הנזכר בפסוק הבא, "צאינה וראינה בנות ציון וגו'". כסף-זהב-ארגמן-אהבה עולה לז (אהבה הבה בה ה) פעמים אהבה, מספר השראה.

הממוצע של "אלה תלדות] יעקב יוסף" הוא אהבה (ברבוע). מלכות היא יראה (יראת המלך, "אשה יראה הוי" היא תתהלל"). נמצא שהז"ת הם: אהבה יראה אהבה אהבה יראה אהבה יראה = 700 = רפידתו! הערך הממוצע של כל "נר" הוא 100, שלמות של יפ"י – המנורה היא הלעומת-זה של "שקר החן והבל היפ"י", חן אמת ויפ"י של ממש.

ועוד רמז: "עמודיו עשה כסף רפידתו זהב..." – ה-ר של "רפידתו", ראש התבה, היא האות ה-אהבה בפסוק. כמה רישין יש בפסוק? "עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו וצוף אהבה מבנות ירושלם" – יש ה רישין בפסוק, בגימטריא 1000 אורות של מתן תורה, "האלף ה"פ ר] לך שלמה ומאתים ר, ה-ר של רפידתו בפרט] לנטרים את פריו". מיקומי ה הרישין: 13 (אהבה) 23 (ע"כ 36, יראה במ"ס) 28 (7 במשולש, 36 = 8 במשולש, ע"כ 64, 8 ברבוע) 36 (יראה במ"ס כנ"ל, ע"כ 100, יפ"י ממוצע אהבה-יראה-אהבה-אהבה-יראה-אהבה-יראה כנ"ל, סוד "רפידתו") 50 (שער ה-נ, חצי 100, "שלם וחצי"). 50 = יראה זהב במ"ס). סכום ה המיקומים = 150 וביחד עם האות ר = 350 = 25 פעמים זהב = "רפדוני" כנ"ל. והנה, "רפידתו זהב" ר"ת רז, סוד אור אין סוף המאיר בנשמות ישראל, סוד המנורה הטהורה. האות ז היא האות ה-19 בפסוק, וביחד עם 150 = 169 = 13, אהבה, ברבוע!

כנסת ישראל – "אשה יראת הוי" בעצם

והו רפידתו זהב כמו המסדר המטה מסדר ומניה כל דבר ודבר בפ"ע על מקומו [ווארט מענין בפני עצמו, שדווקא מי שמציע מטה כל דבר מונח במקום – המטה (הרומזת לזיווג כנ"ל) היא איזה פאזל שצריך לשים כל חלק במקום המתאים לו.]. כן המסדר שבחי אלהים [החלק הראשון של התפלה – כמו שיסביר בהמשך, שהמטה היא התפלה – הוא סדור שבחו של

יוצאי ירך יעקב. **זהב-יראה** עולה ירך – סוד
 "יוצאי ירך יעקב" ו"עד ירכה" כאן בפסוק
 (לעיל הוסבר ש"מקשה זהב" מתיחס בעיקר
 ל"עד ירכה"). מסביר כאן שירך היינו היהודים
 הפשוטים ופרח תלמידי חכמים. הוא רוצה
 לחדש, כבתורת הבעש"ט, שדווקא בירך יש
 זהב-יראה, בעוד הפרח הוא כנראה יותר אהבה,
 כסף. [ויש שבעים שרשים בנשמות ישראל וכל
 אחד מישראל אחוז באחד מהע' שרשים הכלולים
 מו' ויכול לבוא לבחי' זהב ע"י אחד מו' בחי' להיות
 רפידתו זהב] **"רפידתו זהב"** עולה גם ז פעמים
אמונה. "איהי אמת איהי אמונה", האשה היא
 אמונה והיא זהב כנ"ל. **אמונה זהב = חן חן**
 לה, **מנורה במ"ס = חן כנ"ל**

ויתלהב בהתגלות לבו רשפי אש [כאן כבר
 מתחיל לעבור לאהבה כאש, כרמוז בביטוי
 "יתלהב בהתגלות לבו רשפי אש", אך עדיין
 אומר שמדובר ביראה – חידוש כאן
 שהתלהבות בהתגלות לבו רשפי אש עדיין
 מדבר ביראה]. שהוא חם ויבש [שתי תכונות
 האש, חם בעצם ויבש במקרה. **חם-יבש** עולה
שכס, עיר האש]. אבל אהבה הנ"ל [כסף, שהוא
 פחות מזהב]. אינו מושג בלי בחי' מים
 [שתכונותיהם הפוכות מיבש]: קר [בעצם] ולח
 [במקרה]. **אש חם יבש מים קר לח** עולה גל
 ברבוע. עצם הכנסת המושגים כאן הוא חידוש,
 לכאורה מראה שהוא מאמר קדום.].

ז. טהרת הזהב – "סור מרע" בעזרת ה'

זהב טהור מסיגי רע

עד ירכה עד פרח. ירכה היא רגל התחתון
 ופרחה הם הפרחי' עליונים כולה כאחת נק' מנורה
 בין גדולי צדיקים הנק' פרח על שם שתורת'
 ותפלתם פרח לעילא ע"י דחילו ורחימו [כותב
 בפירושו שהצדיקים אינם רק יראה, אלא יש
 להם יראה ואהבה]. שהם גרפין לפרחה כמבואר
 בזה"ק,

להתחיל בו, הוא שכנסת ישראל היא מלכות
 שהיא "אשה יראת הוי' היא תתהלל" – זה
 הפשט במה שמסביר אדה"ז במאמר שהמנורה
 היא יראה. היות שהמנורה היא כנסת ישראל,
 וכנסת ישראל היא "אשה יראת הוי'", אז
 עבודתה העצמית היא יראה. אבל כאשר אהרן
 מדליק אותה, "עד שתהא שלהבת עולה
 מאליה", היא כבר חווה תשוקה אדירה ואהבה
 רבה להשי"ת, בסוד "רוחא דשביק בה בעלה"
 – הרוח שמעלה מ"ג, "ואל אישך תשוקתך".
 בפשטות כמו בחורה, שלפני שמתחתנת היא
 בעצם יראה, זו מהותה, ועיקר אהבתה הוא
 דווקא אחרי הנישואין. היא בחורה-זהב על שם
 היראה שלה. בדמיון הכי פשוט, אם רוצים
 להקביל איש ואשה למתכות פשיטא שאשה
 היא זהב ואיש הוא כסף – לכן אנשים רוצים
 כסף, אבל "אין אשה אלא לתכשיטי אשה",
 דווקא תכשיטי זהב. **אשה = המנורה כנ"ל**.
אשה-זהב שוה שך – נעץ חסר כתיב – שצריך
 להמתיקה, וכשממתיקים ונעשה נערה מלא היא
 כבר כפולת אהבה.].

שבע דרכים להתלהבות נשמות ישראל

ביראה

ודיקנא [זקן דוד, בו יש שבעה מיני זהב,
 כנ"ל-]. נק' המשכה מהשכל [הזקן הוא המשכה
 מהמוחין]. ויש שבעה מיני שכליים בבחינת דוד
 הנ"ל [שבע בחינות התבוננות] [על ידן] יכול
 לבא לבחי' זהב שהיא יראה. וזהו שבעה קנים
 היוצאים מן המנורה [הוא אומר שכל קנה הוא
 בחינת שכל וחכמה – אפשר לרמוז מהפסוק
 "קנה חכמה קנה בינה" – שמוליד יראה]. והם ז'
 ימי הבנין [כל שכל שייך למדה אחרת. אם כן,
 צריך לומר שיש כאן התכללות של הגבורות –
 היראה בתוך כל אחד ממדות הלב, החל מיראה
 שבאהבה. וכל אחד כלול מיו"ד הם שבעים נפש
 של יעקב [העולה אהבה פעמים זהב. **יעקב-דוד**
 כבר עולה זהב ברבוע. יעקב הוא זהב כאשר
 הוא כנסת ישראל, התכללות כל שבעים נפש

הראשון [יציר כפיו של הקב"ה. מי שמרגיש שכעת נוצר מחדש יש לו כח לעשות אתכפיא – "כפיו" – ולהיות סוד מרע בתכלית. "אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה" – אחור הוא האשה-היראה וקדם האישי-האהבה וכאשר מרגיש ש"צרתני" יש לו כח לעשות אתכפיא, "כפכה".] בוודאי יירא ויבוש מלמרות עיני כבודו ולא ירצה בעולם האין [בטיי יחודי, שלעולם התחתון קורא "עולם האין", עולם של גארנישט.].

גם בחוש הראות [החוש של תמוז, החדש הזה.]. אנו רואים בכל יום מעשה בראשית בתחלה חשך הלילה ואח"כ יהי אור השמש ליום [אור הוא יש וחשך הוא אין – העולם הזה הוא עלמא דשקרא, עולם של חשך כפול ומכופל.]. וזהו בכל יום אברכך במה שאני רואה שגולל אור וכו' [ובעיקר: וחשך מפני אור היום] "ברישא חשוכא והדר נהורא".] בזה אני מכיר לברכך.

"סוד מרע" – הוצאת ה' את ישראל ממצרים

ואל יאמר האדם שנמנע אצלו לפרד מהרע והתאוות שנשתרש באיסור [שהוא כבר מורגל, ובעיקר בדברים שהאדם דש בעקביו – זהו תיקון עקבתא דמשיחא. בעקבתא דמשיחא יש נטיה ליאוש שאי אפשר להפרד מהרע – קלקול הזהב הטהור, "יראת הוי' טהורה".] ע"ז אנו אומרים בתפלה אמת [אמת = מאין ליש, כנ"ל.]. ממצרים גאלתנו ה' אלהינו

מצרים נק' ערות הארץ היינו הדיבוק בתאוות במחשבתו [שחושב על תאוות, אפילו שלא מבצע אותן] – "קשין הרהורי עבירה מעבירה עצמה".] והרע מקיפו [במחשבה יוצר אויר שמקיף אותו, כמו אויר ג"ע ואויר גיהנם שמקיפים האדם, כמבואר בתניא בשם הרמ"ע בעשרה מאמרות. אם חושב תאוות הרע מקיף אותו. אם הוא יעשה את העבירה הרע כבר יכנס בפנימיות. יש כאן פירוש ב"קשין הרהורי עבירה מעבירה" – מקיף יותר חמור מפנימי.]. שאינו יכול לצאת ולהסיח דעתו [הסח הדעת הוא

ואפילו הירך הוא באמת מגורה רק שיהיו זהב טהור [כמו שכתוב בפסוק אחר "מקשה אחת זהב טהור".] טהור = אהבה רבה ו"זהב טהור" עולה חי פעמים אהבה, אך כאן רומז לפסוק "יראת הוי' טהורה עומדת לעד". "עומדת לעד" רומז לירך, המעמיד את המגורה. היות ש"זהב" שייך בפרט ל"ירך" כנ"ל מובן למה זהב הוא יראה, שייך ליראת שמים טהורה של יהודים פשוטים] בלי סיג כמ"ש בפסוק אחר מקשה אחת זהב טהור

כי הזהב אם יש בו סיג ממין אחר נשתנה מראיתה לירקון [צבע של חולי, שיתכן שרומז ל"כי חולת אהבה אני". אם הזהב אינו טהור יש בו תערובת רעה, וכשמדובר בזהב-יראה הרע המעורב בו הוא יראה חיצונית. יתכן שרומז כאן לצוואת אבי הבעש"ט לא לפחד משום דבר אלא רק מה' – הזהב טהור כאשר לא פוחדים משום דבר אחר, שום דבר תחתון (רע הוא גם לשון תחתון). אם פוחדים ממהו חיצוני יש כבר תערובת וחולי.], כן ע"י הרע נשתנה וסימן לעבירה הדרוקן [חולי. הפשט שהרע הוא עבירה, אבל הסברנו שרומז ליראה חיצונית. מי שיש לו דעת פוחד רק מה', ומי שאין בו דעת ופחד מדברים אחרים הוא "אין עני אלא בדעת" ו"העניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו" – מביאה לעבירה.].

"סוד מרע" על ידי אמונת חידוש העולם

יצריך להיות סוד מרע לגמרי ["יראת חטאו קודמת לחכמתו" שאז "חכמתו מתקיימת" – "אם אין יראה אין חכמה".] והיינו להאמין [סוד "רפידתו זהב" העולה ז"פ אמונה, כנ"ל.]. בבוקר חדשים לבקרים שהיום נתחדש העולם מחדש כמאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית שממש נברא מאין ליש [מאין ליש = אמת, האמת לאמתה שברגע הזה העולם נברא מאין ליש.]. והוא ג"כ היום נוצר ["ואל יוציא האדם עצמו מן הכלל", כמו שכתוב בתניא.]. כמו אדם

התקשרות, והוא גם אותיות קרש שהוא שטות דקדושה, כנגד השטות דלעו"ז שגם היא בעיקר בתאוות פגם הברית כפי שלומדים מאשה שוטה ש"אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות". לכן, אף שהוא קורא כאן שרוק לניקוד הקבוץ, שכנגד ההוד, יש גם כאן קשר ליסוד – כפשוט מההמשך על "זרע אמת", ומקשר של שר-קשר-קרש – ויש לומר שהמלה "כלה", הכתובה כאן באופן יחודי, עם ה בסופה, בבחינת "איהי בהוד", היא המחברת כאן בין ההוד ליסוד (שהרי "כל" הוא כינוי של היסוד, ותוספת ה-ה משייכת אותו כאן ל"איהי בהוד"). אעפ"כ [היהודי עם כל התאוות, שכולן באות מה', בכל מצב] כולה זרע אמת

ויכול להשתנות ויכול לעשות מזה סגול [יכול לקחת את שלש נקודות השרוק-הקבוץ ולעשות מהן שלש נקודות סגול, המסודרות ימין-שמאל-אמצע]. סגולה מכל העמים [צריך לומר שמפרש שזו גופא הסגולה שלנו, שיכולים לעשות מהשרוק-הקבוץ סגול. לכן שם הוי' בחותם ברכת "קבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו" – שיש שם שם חבו, "חיל בלע ויקיאנו", הוצאת כל הניצוצות – מנוקד קבוץ, שרש קבץ של ברכה זו. "ברוך אתה הוי' מקבץ נדחי עמו ישראל" ר"ת נעמי שקבצה לתוך עם ישראל את נשמת רות המואביה אם המלכות, בסוד אמא עליה נאמר ש"בינה עד הוד אתפשטת", מקום אחיזת רות כנודע (רות = שורק – "ואנכי נטעתין שורק כלה [כלה נאה וחסודה] זרע אמת". "ואנכי נטעתין שורק כלה זרע אמת" = 2025 = מה-אדם ברבוע, "כלה זרע אמת" היינו "זרע אדם", "ועמך כלם צדיקים" כנ"ל. [זרע] אמת = אהיה ברבוע, סוד "אהיה אשר אהיה", השם של יציאת מצרים שנתגלה למשה רבינו, "הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון", בסנה. "אנכי" = ט ברבוע, "אנכי מי שאנכי" – "אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" כנ"ל).

סוד האמונה, כמבואר במאמר אמונה ובטחון. מהם [אם הוא חושב תאוות הרע מקיף אותו והוא נמצא במצרים, שעבד לא יכול לברוח משם:] זהו בחינת מצרים שאינו יכול לברוח משם כי אם ברצון ה' [רק אם ה' ירצה ותהיה אתעדל"ע]. וזהו נשים משלו בנו נשים לשון רבים בין בהיתר בין באיסור [שהן עיקר מחשבות התאוות. שוב, הוא נוטה להתיימש מהיכולת שלו להפרד מהרע, כמו עבד במצרים שירדע שאי אפשר לברוח משם. כמו שהיה במצרים צריך להיות רגע שהוא צועק לה' מתוך סבל, שלא יכול לסבול יותר את "סבלותם" של מצרים]. אז הקב"ה מוציא ממצרים

כי מאין יבוא איש הישראלי לבחי' מצרים [איך בכלל הגענו למצרים, ערות הארץ?] שנקראו בנים למקום שטבעם לעשות רצון אביהם שבשמים אבל הוא מאתו ית' "מאת הוי' היתה זאת היא נפלאות בעינינו". שנתן היצה"ר (כמאמר אשר הרעותי וגו' [שה' מתחרט על כך בכל יום, וחרטת ה' היא נתינת הכת, האתעדל"ע, שה' יוציאנו ממצרים.]) כמו שהיה גלות מצרים ע"י גלגל שגלגל הקב"ה עם אבותינו (כמו שנאת אחי יוסף וכל מה שה' גלגל] עד שהביאם וכו',

סגולת ישראל – להפוך את השורוק לסגול

[כעת מתחיל דבר חדש ומופלא:] וע"כ כתיב ואנכי נטעתין שורק [הוא מפרש שורק כשרוק. שרוק, כסדר הנקודות שמופיע בסידור, הוא הניקוד של ספירת היסוד – חיות מענין הברית, או בקדושה או חלילה בקליפה. אם בקדושה, אז כפשוטו:] כולה זרע אמת אפילו כשהאדם נופל למטה ח"ו לתאוות בחי' שור"ק בעקמימות [אדמו"ר הזקן כאן קורא שרוק למה שבסידור מופיע כקבוץ, כדרכו בלקו"ת ללכת בשיטת המדקדקים שקוראים לניקוד שרוק ולניקוד ו מלאפוס. כלומר, השרוק המדובר כאן הוא שלש נקודות שיוורדות עקום, באלכסון, ולצורה זו הוא מתייחס. בסידור קבוץ הוא ניקוד ההוד ושרוק ניקוד היסוד – שרוק אותיות קשר, לשון

הו' לאלהינו [כמו "ובקשתם משם... ושבת עד הו' אלהיך", עד ששם הו' – הסובב, העל טבעי – יהיה "אלהיך", אור הממלא, כחנו וחיותנו]. מבית עבדים המשוועבד לתאוות פדיתנו

הפלת רצונות השכל והתבוננות בתפלה

ואיך היתה הנאולה כל בכוריהם הרגת [עוד כשהיו במצרים]. כי בעולם נק' פטר כל רחם הראשון וכן בנפש הוא השכל [שהוא] ראשית חכמה. והו' כל בכוריהם הם שכליים של מצרים [המחשבות הזרות, ההרהורים הרעים שדברנו עליהם קודם – דבוק בתאוות במחשבתו והרע מקיפו. ה' הורג אותם עוד במצרים]. שכל אחד רוצה להעמיד רצונו ע"י שכלו [כל פעם מחדש ווארט חדש. קודם דבר רק על תאוות, וכעת אומר שהבכור – שהוא כח מיוחד, "ראשית אונ" – הוא הרצון להעמיד רצונו על ידי שכלו. השכל מוליד רצון והוא מאד חזק כי הוא בכור. או, הפשט האמתי, שהכוונה להיפך, שקודם יש לו רצון שלמעלה מהשכל והוא משתמש בשכל כדי להעמיד את התאוה שלו, את הרצון שלו]. הרגת שיפול ממדרגתו [רומז ללשון הזהר "מאן דנפיל מדרגיה איקרי מית"]. ורצונו שנק' מיתה [הרצון מתבטל וממילא גם המחשבה מתבטלת, השכל מתבטל].

ובכורך ישראל שכלו אלהות להתבונן גדולה א"ם ב"ה בתפלה הנק' מטה בזהר הקדוש [דווקא ראשית התפלה נקראת מטה, כמו שאמר קודם שצריך להתבונן "חדשים לבקרים", דבר ראשון בבקר, "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" ואל יוציא אדם את עצמו מן הכלל". לכן אבא בנימין אמר שתהא תפילתי סמוכה למטתי].

שיש בתפלה מטה כסא מנורה ושולחן [מענין שמשנה את הסדר, מטה-שלחן-כסא-מנורה שהוא סדר עלית העולמות – מטה תפלת העשיה, שלחן תפלת היצירה (עד "ברכו"), כסא תפלת הבריאה (ק"ש וברכותיה) ומנורה תפלת האצילות (שמו"ע). כאן מתחיל ממטה,

שוב, ההוד כאן קשור ליסוד, קבוץ ושרוק, שמבטאים אותו דבר בביטוי, רק שקבוץ הוא תנועה קטנה ושרוק תנועה גדולה. מי שיכול להבחין בין קבוץ לשרוק יאריך את התנועה של שרוק ויקצר את התנועה של קבוץ. בכל אופן, יש כאן קשר בין הוד ליסוד (סוד הנאמר בנח "צדיק תמים", כמבואר במ"א), כנ"ל. עיקר הסגולה שלנו הוא היכולת לעשות מהעקמימות סגול, כי בעצם "כולה זרע אמת" והרע הוא רק ממה שה' נתן בנו יצר הרע].

"אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם

עלה"

וכן היה במצרים שאמר הקב"ה אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה אנכי מי שאנכי אותו "אנכי" שהתגלה בעשרת הדברות, "אנכי הו' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", לא להיות עבדים לפרעה, אף שעבד לא יכול לברוח משם – מי שבעצם "כולה זרע אמת" ה' מוציאו משם "ביד חזקה ובזרוע נטויה". ארד וגו' ואנכי אעלך שהקב"ה עוזרו ["אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו", ליצר הרע שה' נתן בו, אבל ה' עוזרו]. גם עלה שבהי' גם [שמה (כך בנוסח הישן)] יהיה לו ג"כ עלייה [בדרך כלל בביטוי כמו "אעלך גם עלה" ה"גם עלה" אחרי ה"אעלך", אבל כאן הפוך, שיש עליה "גם שמה" (כמודגש בנוסח הישן)]. (ועמ"ש בד"ה ויעש משה נחש נחשת בענין פ"י גם זו לטובה [שגם במצרים אנחנו בעליה, כמו "ובקשתם משם". "גם עלה" שוה עד-עד, רומז ל"עד ירכה עד פרחה". "גם עלה" היינו שגם מה שהיה למטה עלה ומה שהיה למעלה ירד למטה, והעיקר שהטוב מחברו, שמה שהיה בירך עלה לפרח, כדלקמן].

והו' אמת ממצרים גאלתנו כי כולה זרע אמת כנ"ל [מדגיש שאמת הוא 'גם שמה', גם במצרים יש גאולה שהיא בחינת אמת, "כלה זרע אמת"]. ע"כ ממצרים גאלתנו ה' אלהינו [ומה עיקר הגאולה, שהיה כבר במצרים?] שהגאולה שיהי

שלא היה לו ראש ללמוד וכאשר ישאלו למה לא התפלל יאמר שלא היה לו כח הריכוז וכשישאלו אותו למה לא עשה צדקה, מצוות ומעשים טובים, יאמר שהיה עני, לא היה לו כסף, אבל כאשר ישאלו אותי אם כן למה התנהגת ברבנות לא יהיה לי מה לענות...

מהווארט הזה לומדים שעיקר התפלה הוא יכולת ריכוז. איך מתאים להמבואר תמיד בדא"ח בענין התפלה? יכולת ריכוז היא דעת ודעת היא מח האחור, ואכן מבואר שהתפלה היא עבודת-תיקון האחור, ח"י ברכות שמו"ע כנגד ח"י חוליות חוט השדרה שמתחיל מהדעת. סתם שכל הוא פנים, חכמה ובינה (פעמיים "אל מול פני המנורה" כנ"ל), ששייך ללימוד תורה. אין לי שכל (חכמה ובינה) ללמוד תורה ואין לי דעת – כח הריכוז – להתפלל. כאן אומר אדה"ז שבלי תפלה אי אפשר להיות "סור מרע". כמו שאנו לומדים לגבי "אמונה ובטחון", ה"סור מרע" הוא כמו אמונה, פינוי מח"ז, והבטחון הוא קו. בדרך כלל אומרים שהאמונה קודמת לבטחון, אבל ראשית הקו קודם לעיגול הגדול – בתפארת הנעלם שלפני הצמצום – בלי תפלה אי אפשר לעשות צמצום של "סור מרע".

ולכן תיקנו וידויים בכל יום בתפלה שקודם התפלה [מדגיג שהשפלות לפני התפלה, ואז יש גם שפלות וגם גדולת ה'..] כשיתבונן שפלתו שהוא במצרים ויתבונן בגדולת א"ם ב"ה יתחרט בודאי מן הרע ובתפלה יהיה וידוי דברים [אף שלא מתבוננים ומעמיקים אז בשפלות, יש ודאי ביטוי למה שהיה קודם – בוידוי דברים. אז זוכה להיות "סור מרע" במשך כל היום. וידוי דברים הוא קיום מצות התשובה מדאורייתא, לפי הרמב"ם שעיקר קיום המצוה הוא הוידוי. אז יש לו גם סיעתא דשמיא שה' מוציאו ממצרים והוא נהפך ל"סור מרע"]. ואז יהיה מנורה אחת זהב טהור [הכל היה הסבר איך האדם הופך עצמו למנורה..] שהיא ירכה ופרחה מנורה אחת.

"אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש", "הכנעה ושפלות", מטה גם לשון למטה. המטה כוללת את ההכנעה לתפלה, כמו שלמדנו ברמ"ח אותיות שהתבוננות בשפלות האדם, איך אני נמצא בשפל המדרגה, היא בעיקר הכנה לתפלה (סוד תרומת הדשן, כמבואר בסידור עם דא"ח). כסא הוא קריאת שמע ומנורה היא שמו"ע. כל הבעיה כאן שמדלג על שלחן, שם אותו בסוף. קודם הוא אמר שאנשי כנסת הגדולה הוסיפו דווקא את פסוקי דזמרה – השלחן – אז אפשר לומר שבתחלה היה מטה-כסא-מנורה, הכל עבודה מדאורייתא, ובאו אנשי כנסת הגדולה והוסיפו שלחן. "הכל הולך אחר הפתיחה", המטה היא העיקר. כידוע שהרבי הרש"ב הקפיד שדווקא בתנועה הראשונה, הנמוכה, של ניגון חסידי, יש להאריך... [בוה"ב מ"ד א' קל"ג א'] רפידתו זהב [המטה כאן היא "רפידתו זהב"].

[וצריך להתקיים בהתבוננות בתפלה מה שכתוב: ובכורך ישראל] גאלת שלא יהיה רך מקרה מחמת מניעת [אולי צ"ל מניעות]. שזו גלות עדיין [אם עבודת הקדש היא בדרך מקרה האדם עדיין בגלות – צריך עבודה בקביעות]. אבל תהיה הגאולה וחירות משעבוד הפרנסה [עוד משהו: קודם היו תאוות, היו רצונות וכעת מדבר על עול הפרנסה. אדמו"ר האמצעי כותב שעיקר מה שמעביר את האדם על דעתו ועל דעת קונו הוא שעבוד הפרנסה]. שלא יהיה דבר מונע מתפלה [בשביל תפלה צריך קודם לפנות את המחשבה מכל דבר..],

"סור מרע" ע"י רכוז בתפלה

כי בלא תפלה א"א להיות סור מרע [גם במובן שאמרנו קודם, שלא תהיינה שום מחשבות זרות. העבודה הזו גופא מתחילה מהתפלה..], "נתיבות רפאל" – הספר שקבלנו השבוע – נקרא על שם רבי רפאל מבארשיד. ראיתי ווארט יפה ממנו, שאמר בסוף ימיו שכאשר ישאלו אותו בבית דין של מעלה למה לא למד יאמר

ת. אחדות ישראל

[עד כאן השלמה] נמשיך את הסוף:

הרע של חברי ממני והטוב שלי ממנו

אך העיקר [של תיקון המנורה]. צריך להיות אחדות גמור זה עם זה [הירך עם הפרח, היהודי הפשוט עם התלמיד חכם. לכן המאמר הזה הוא אחד החשובים בכל החסידות. איך שמסביר כאן יתכן שלא מוסבר בשום מקום אחר, וזהו יסוד היסודות של מה שרוצים ממנו בעבודתנו את השי"ת]. שלא יביט ברעת חברו [רמוז בתניא, באגרת הקדש, "ואיש את רעת רעהו אל תחשבו בלבבכם" – פסוק שלא ימיש מפין ומזכרונו. בדיוק מה שאמרנו קודם, על נשיאת ההפכים של האהבה – לא שאיני מודע לרעה שלך, אבל "וירא און ולא יתבונן". למה אומר "יביט"? למדנו גם בסעודת ראש חדש שהבטה היא שימת לב. ראייה היא בלי תשומת לב, "וירא און", אבל "ולא יתבונן", וכאן כותב "לא יביט". (כמו "לא הביט און ביעקב"). וכו'.

והיינו שידע שיש למעלה מנורה מקשה שהעליון ירד למטה והתחתון עולה למעלה שהרע יורד לפעמים למטה ונכנס באדם רע [אם הייתי למעלה, איזה תלמיד חכם, אני צריך להיות מודע כל הזמן שיתכן מאד – עלי לחשוב שמסתמא כך – שההקשה של כללות המקשה הוריד את הרע שהיה בי והוא התלבש בתוך אדם פחות ערך בכללות, אבל בעצם העבירה שלו היא היצר הרע שלי שהגיע אליו]. ולהיפך עשיית איזה מצוה מאדם רע [שבכל אופן "מלאים מצוות כרמון". יש איזה מעשה טוב שעשה מישהו לא טוב, אבל הטוב הזה מפעפע ועולה ומגיע אלי, וגורם לי לעשות טוב:] לפעמים עולה למעלה ונוטל אחר [עשיתי איזה מעשה טוב, יתכן שהוא בהשפעת מישהו אחר. הוא מתאר מהי אחדות, שכל דבר טוב שאני עושה – ומודה לה' – יתכן שהגיע אלי מאיזה רשע, מי שאני מחשיב כרשע. דווקא הטוב שלי

ממנו והרע שלו ממני. זהו תכנות חשיבה, ואם אני מצליח כך לתכנת את עצמי – תכנות אמת – שהטוב שלי מהחבר שלי, ובדרך כלל זהו חבר נחות ופחות, והרע שלו הוא מהרע שלי, נעשה "עד ירכה עד פרחתה מקשה היא", כך נעשית אחדות ישראל, וכל קדושת המנורה תלויה בה.].

וכל אדם צריך לתלות החסרון בו [חסרון לא צריך לתת למישהו אחר, לקחת לעצמו, היסוד של "פרק בעבודת ה'"]. והטוב שלו שמא הוא מאחר שעלה למעלה ורעת אחרים שמא הוא שירד למטה [חוץ ממה שכל אדם צריך לתלות את החסרונות שמוצא בעצמו בו, מוסיף עוד שני דברים, שהזכרנו בסעודת ראש חדש – שהטוב שלי ממנו, מחברי, והרע שלו ממני.]

אחדות הירך והפרחים – הדרך להדלקת

המנורה

ואו יהיה באמת אחד הירך עם הפרחים [התכלית של מעשה המנורה, "עד ירכה עד פרחתה", קשר בין היהודים הפשוטים לפרחים, גם בין היהודים שאינם שומרי תומ"צ ליהודים שכן שומרים תומ"צ. התכנות הוא] שכל אחד יחזיק עצמו לבחי' ירך ולחבירו בחי' פרח וחבירו להיפך [אני בעצם ירך, ואם זכיתי לאיזה פרח קבלתי אותו ממישהו אחר, כמו שהבעל מביא הביתה זר פרחים – כל פעם שאני זוכה לעשות דבר טוב מישהו העניק לי פרח. על החבר צריך לחשוב על עצמו שהוא ירך ואני פרח.]

ואו [אם מתאחדים כך באמת]. יכול אהרן הכהן להדליק אש בכל הוי' נרות [עד שתהא שלהבת עולה מאליה. קודם הוא הסביר ש-ז נרות הם ז מיני זהב, שבעת גווני הזהב שיש בזקן דוד המלך, שגם הוא כנסת ישראל, שכולם מיני יראה]. שהוא כהן גדול רב חסד שכל החסדים בו יוכל להמשיך מאהבה רבה [שלן] לאהבת עולם [שלנו] ואו ממילא יהיה תוכו רצוף אהבה [סיום הפסוק הנ"ל, "רפידתו זהב... תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלם", שכולנו אהבה ב"רצוא

גשמי, וזהו כח התורה. כל מה שדברנו בהתחלה על התאר והצורה, האש שחורה שעל גבי אש לבנה, הוא בעצם המנורה. **אש, צורה**, בגימטריא **מנורה**. אם כן, בשלישיה זו אומרים ש"דבר הוי" הוא אלקות, כנסת ישראל היא ישראל והמנורה היא התורה.

היות שכל תוכן המאמר כאן הוא שמתוך התבוננות במנורה, בעשית המנורה, אפשר להבין מהי אחדות ישראל – סימן שעל ידי ההתבוננות בתורה בכלל מגיעים לאחדות, שהתורה נתנה לנו כדי שנגיע לאחדות אמתית, החל מהדבר הכי פשוט בשיבה, שצריך כל הזמן להדגיש כאשר מחנכים, שיש דבר שהתלמיד החלש מבין והתלמיד הפקח לא מבין (לפחות בהשקפה ראשונה), וכן להיפך. באגרת הקדש בה מביא "איש את רעת רעהו אל תחשבו בלבבכם" הוא כותב את הכלל הגדול "שכל אחד מתוקן מחברו". התכליס של המנורה היא "שכל אחד מתוקן מחברו" – מקבל את התיקון שלו מהחבר שלו. עד כאן. שיר המעלות.

ישוב".] בהתגלות לבו כרשפי אש וכו' [עד שתהא שלהבת עולה מאליה", ו-**שלהבת** עולה "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", שלהבת אהבה רבה שאהרן מדליק.]. וזהו בהעלותך את הנרות שאהרן יעלה אותם.

מנורה-כנס"י-דבר ה' – עולמות-נשמות-

אלקות – אורייתא-ישראל-קוב"ה

רק נחזור רגע להתחלה: הוא מקיש שלשה דברים – המנורה, כנסת ישראל, דבר ה' (ו"בדבר הוי' שמים נעשו"). איך נבין את היחס בין שלשת הדברים שהוא משווה? הרי כל אחד נשמע לי אחרת לגמרי. היות שיש כאן שלישיה חשובה, צריך להקביל למשהו שאנחנו מכירים. הדבר הראשון שבא לומר הוא שהם כנגד מונחי הבעש"ט עולמות-נשמות-אלקות: המנורה היא סמל במציאות, זהב, גשמיות – לקחת משהו רוחני ולתת לו איזה בסיס, איזה כן גשמי, שישרה ויתלבש בו. מעשה המנורה הוא תיקון מציאות הגשם, בעולמות. כנסת ישראל היא אותו דבר בדרגת נשמות. דבר הוי' הוא אלקות, כמו שאמרנו ש"והאמן בהוי" של אברהם היינו האמונה בדבר ה'. הגם שהוא אומר שמדובר במלכות דאצילות – היא אלקות. זו דרך אחת להבין כאן, שמנורה-כנס"י-דבר הוי' היינו עולמות-נשמות-אלקות, שבשרש הכל אחד – מלכות דאצילות.

יש עוד דרך שאפשר להסביר: אם אמרנו שדבר הוי' הוא אלקות וכנסת ישראל היא ישראל, יש לנו שנים מתוך השלשה שדברנו עליהם קודם – ישראל וקוב"ה, כנס"י ודבר הוי'. נשים לב, לא להתבלבל כמו זרובבל, שקודם אמרנו שדבר הוי' הוא בעצם התורה. בכל אופן, כאן רוצים לומר שההבדל בין דבר ה' לבין סמל המנורה הוא בין האלקות לתורה. הכל קשור למה שדברנו בהתחלה, שכל צורה מוחשית היא תכלית התורה, שאפשר להלביש דברים רוחניים ואפילו אלקיים בצורה – המשכן הוא הכח להלביש אלקות במשהו

שבת קדש פרשת נשא, ט' סיון ע"ז - כפ"ח רמ"ח אותיות (סה-עג)

א. פרצוף המטורפים | ב. ערב ובקר | ג. ענינו של אדמו"ר הזקן ומטרת שני מאסריו (אות סח) | ד. מוסר, חסידות, קבלה וקבלה מעשית (אות טט) | ה. להתפלל לפני התפלה (אות ע) | ה. "נגילה ונשמחה" (אות עא)

תאוות הגוף בהתגברות אצל צעירים, אצל מי שדמם עדיין חם ורותח. בכל זאת, למרות רצונות הנפש הבהמית, תלמיד חכם רוצה תמיד שהיצר יפסיק לבלבל אותו. לכן בגיל מבוגר יותר, כאשר רתיחת התאוה מצטננת, הוא יכול סוף-סוף להתמקד בעבודתו, עבודת ה' יתברך, בלי הפרעות, כפי שתמיד רצה.

לעומתו, עם הארץ שקוע כל חייו בתאוות גשמיות, רודף אחרי הגשמיות ותאוותיה. אצלו כאשר התאוה חולפת הוא מגיע לטירוף הדעת – הגוף (מה שהרגל נעשה טבע אצלו) שלו מחפש תאוה אך רתיחת "הדם הוא הנפש" הבהמית שלו כבר מצוננת ואינו מקבל הנאה גשמית מהתאוות כמו פעם (נמצאנו למדים שרתיחת הדם, הקאך-זיך לקראת התאוה, היא סבת קבלת ההנאה כאשר ממלא תאוות הבהמית והרתיחת נרגעת לשעה קלה). הניגוד ביחס לתאוות – מעין "רצוא ושוב" שלילי – גורם לטירוף הדעת, "דעתן מטרת עליהן". יתכן שגם קודם לכן היהודי שהיה שקוע בתאוות באמת הקפיד על תורה ומצוות (הרי בפסוק – "מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח" – מדובר ב"נאמנים" ו"זקנים", ראה רש"י שם), ובכל זאת הכי שמחה אותו ארוחה טובה, וכאשר הוא לא יכול יותר להנות מהארוחה הטובה הוא בצער גדול.

לא כתוב כאן בפירושו, אבל כמובן הדברים הכי נוגעים ונכונים לגבי תאוות נשים. כאשר עם הארץ כבר לא יכול להנות מתאוה זו הוא בטירוף (לפי המבואר לעיל, חוסר הכח-גברא

[אחרי^א הדלקת נרות]

נגנו ידיד נפש, מה ידידות (נדבורנא), יעלה תחנונינו.

א. פרצוף המטורפים

ישוב תלמידי חכמים וטירוף עמי ארצות

בנטילת התאוה (אות סה)

האות הבאה מסבירה את מאמר חז"ל בסיום מסכת קינים – "זקני עם הארץ כל זמן שהם מזקינים דעתן מיטרפת עליהם, שנאמר 'מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח', אבל זקני תורה אינן כן, אלא כל זמן שהם מזקינים דעתם מתיישבת עליהם, שנאמר 'בישישים חכמה וארך ימים תבונה'":

סה. זקני ת"ח כ"ז שמוקינים דעתם מתיישבת עליהם – שכל הפצע רק להיות בטלים לאלקות, רק שטבע הגוף ונה"ב מטירדים לרצות באכו"ש, וכשמוקינים ונסתלק רתיחת דמיהם שמחים בחלקם ונתיישבה דעתם. וע"ה שמוקינים ומרגישים העדר תאוותם הם בצער וזה טירוף ובלבול.

הוא מסביר פה שתלמיד חכם הוא מי שרוצה לעסוק בתפלה ובלמוד תורה מתוך בטול לאלקות, רק שבצעירותו, קשה לו כי הנפש הבהמית מפריעה, החשק לאכילה ושתייה ושאר

^א נרשם (מהזכרון) על ידי אליעזר שלמה שי' מזרחי. לא מוגה.

ישראל" (בחינת "הטריפני [= יוסף יצחק = יד פעמים הוי'] לחם חקי [= יד ברבוע]). ידוע שסוד "טרף" הוא רפח ע"ה, סוד בירור רפח נצו"ק על ידי הצדיק יסוד עולם (כידוע בסוד חכמת החשבון שצדיק מברר רפח – צדיק ברבוע = רפח במשולש. רפח הוא הרבוע הכפול של זה – "זה אל זה" – בחינת הצדיק שעולה זה פעמים טוב, זה צירופי שם אהוה, שם הטוב, "אמרו צדיק כי טוב"). וז"ל בעל האמרי אמת: "כתיב ויפשיטו את יוסף את כתנתו את כתנת הפסים אשר עליו, זה היה לבוש של שמירה המסייע ליהדות, ויכירה ויאמר כתנת בני חיה רעה אכלתהו טרוף טורף יוסף ואיתא נצנצה בו רוח"ק סופו שתתגרה בו אשת פוטיפר, הלא יוסף עמד בנסיון ומהו חיה רעה אכלתהו אולם הכוונה להכתנת שהיא הלבוש, טרוף טורף יוסף הוא כענין שכתוב טרף נתן ליראיו ואיתא טירוף נתן ליראיו, גם בשעת טירוף נשארת הפנימיות שהיא הנקודה של יר"ש, יוסף הצדיק עמד על עומדו בכל הנפילות".

ועוד, ועיקר, דווקא בלשון טירוף (ולא בשאר לשונות השגעון שיתבאר לקמן) נאמר לשון דעת – "דעתן מיטרפת עליהם" (לעומת "דעתן מתיישבת עליהם") – טרוף דעת (= שוטה כסיל מטרף, ראה לקמן שהם כנגד ג ספירות בדילוג, גבורה-נצה-יסוד). והיינו פגם היסוד העולה עד הדעת להמשיך משם את הטפה הזרעית (ו"אין קישוי אלא לדעת"). דעת היא לשון התקשרות והתחברות (כמבואר בתניא), וכמו שבמוחין דעת היא ענין ההתקשרות כך במדות היסוד הוא ענין ההתקשרות (התקשרות הלב לפעולה מסוימת). וידוע שעיקר טרוף הדעת באה מפגם הברית, כמבואר בספה"ק.

טירוף שגעון ושטות

יש טירוף ויש שגעון. אמרנו שטירוף הוא ביסוד – כפי שלומדים מ"טרף טרוף יוסף" – ומתאים לומר ששגעון הוא במלכות. על מי

הוא לא רק מפני חלישות הגוף מפאת הזקנה אלא גם קשור לשקיטת רתיחת הדמים של הנפש הבהמית לקראת התאוה. הרי קבעו חז"ל ש"אין קישוי אלא לדעת", תופעה נפשית כמ"ש "גם בלא דעת נפש לא טוב" – והדבר נוגע לדיני נפשות – לא שזו תופעה פיזית גרידא, ודוק. ככל אופן ברור שהגוף ונפש הבהמית צמודים יחד, כמו שמופיע תמיד הצמד של "גוף ונה"ב" בדא"ח, וחלישות באחד היא חלישות בשני, לא כמו ביחס לנפש השכלית האלקית עליה נאמר ש"תוקפא דנשמתא חולשא דגופא" ולהיפך, ודוק). שער טרף מופיע בתורה באופן בולט לגבי יוסף הצדיק, עליו אומר יעקב "טָרַף יוֹסֵף" (זהו אחד מסוגי הטירוף בתורה, וכנראה המרכזי שבהם, כדלקמן). מדתו של יוסף היא היסוד, מדת הברית, ומכאן שטירוף הדעת קשור לפגם הברית.

ועוד, נאמר "ובשר בשדה טרפה וגו'" ונדרש על פגם הברית-בשר. "ובשר בשדה" "כי בשדה מצאה" 'בשדה-בשדה' לגזרה שוה ("ובשר בשדה" "כי בשדה מצאה" = 1296 = 36 ברבוע = 6 בחזקת 4, הלעומת-זה של דרגת ה-6, ספירת היסוד, שבה 36 צדיקים. ה"חיה רעה [אכלתהו טרף טרוף יוסף]" טורפת את הנערה המאורשה בשדה ואין מושיע לה). "לכלב תשלכון אתו" (ע"ה = 1296 כנ"ל!) היינו קליפת הכלב – "והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה" ("משביעו רעב") – היונקת מפגם הברית. "ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה וגו'" – "כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה שם אתה מוצא קדושה". ובגמרא נדרש "ובשר בשדה טרפה" על אבר מן החי, פגם בספירת היסוד (האבר-חי), כמבואר באריכות במ"א (בענין אימפולסיביות).

על יוסף הצדיק, בזכות עמידתו בנסיון פגם הברית, נאמר "טרף נתן ליראיו [את האלהים אני ירא'] יזכר לעולם בריתו [ברית יוסף, שמירת הברית שלון]". הוא זכה להיות המשביר והמכלכל לכל עם הארץ ו"משם רעה אבן

יהוא ברבוע, והוא = "יהוא בן יהושפט [בן נמשי]"²!

איזו עוד לשון של טירוף/שגעון יש בתורה? שוטה. לשון שטות קשורה לפרשת השבוע, בה דורשים חז"ל על "איש איש כי תשטה אשתו" (האמור בסוטה) ש"אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות". איך אדמו"ר הזקן מסביר זאת בתניא? [שהאדם טועה לחשוב שאינו נפרד מה' על ידי העבירה]. אדמו"ר הזקן מסביר בתניא, מפרק י"ח עד פרק כ"ה, שיהודי מוכן למסור את נפשו על עבירות חמורות – שלא להיות נפרד מה' – אך אינו מתגבר על יצרו בעבירות קלות, משום שהוא חושב שעודנו ביהדותו בשעת העבירה.

בעצם, השטות היא לומר שהצמצום כפשוטו, שה' צמצם וסילק מכאן את אורו הא"ס (וידוע שיש כמה שיטות בזה, או שהצמצום נוגע לעצמותו ית' ממש או רק לאורו הא"ס, אבל בין כך ובין כך אם סוברים שהצמצום כפשוטו יש כאן כפירה בעיקר האמונה שה' "אינו גוף [היינו שהעצמות אינו גוף] ולא כח בגוף [היינו שגם אורו הא"ס, שהוא גילוי כח עצמותו ית', אינו גוף]"³), כמו שאדמו"ר הזקן כותב בשער היחוד והאמונה אודות "שגגת מקצת חכמים בעיניהם ה' יכפר בעדם ששגו וטעו בעיונם בכתבי האריז"ל והבינו ענין הצמצום המוזכר שם כפשוטו שהקב"ה סילק עצמו ומהותו [י"ל שמהותו קאי על האור העצמי שלן ח"ו מעוה"ז רק שמשגיח מלמעלה... אף גם זאת לא בדעת ידברו...". סוד הצמצום שייך לספירת

נאמר שהוא משוגע? [דוד]. היינו מלכות. בכל זאת על דוד נאמר שהתנהג כמו משוגע ("הנה תראו איש משתגע וגו'". הערך הממוצע של שתי תבות "איש משתגע" הוא 562, עולם התהו, "וימלך... וימת" וכו') – הוא התחזה למשוגע לשם הצלתו (עליו נדרש הפסוק "יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט", "מעט" דווקא, וגם זה בידי מי שמצד עצמו הוא חכם ומכובד), אך הוא לא היה משוגע בעצם (מי שקרא אותו "איש משתגע" היה אכיש מלך גת, גוי רשע, וקרא לו כך מתוך היקש לאשתו ובתו – "חסר משוגעים אני" – שהיו באמת משוגעות, הכל בחינת מלכות, ודוק). מי נקרא משוגע? [יהוא]. אכן עבדי יהוא, שרי החיל, כינו את הנביא (יונה בן אמתי לפי חז"ל) שבא בסתר למשוח את יהוא למלך על ישראל בשם "המשגע" דרך בזיון לנביאי ה' שהיו מתפשטים מגשמיותם (וגם מלבושיהם) בשעת הנבואה. ואכן הנביא נסך את רוח השגעון ביהוא עצמו, שגם מקדמא דנא היה נוהג בשגעון (כתוב "יהיב חכמה לחכימין" ועד"ז "יהיב שגעון למשוגעים") שבהמשך נאמר עליו "כי בשגעון ינהג" (בגימטריא **תענוג**, **חדוה** ברבוע, זה התענוג שלו בחיים – יש בביטוי "כי בשגעון ינהג" אותיות **ענוג** ושאר האותיות, "כי בשגעון ינהג" = ת, ודוק), הוא נהג בשגעון (קשור למי שרוצה לעשות רשיון, שקודם עליו לתקן את נשמת יהוא שבו...). הכל קשור למלכות, גם יונה הנביא שהמליך את יהוא (ואח"כ נעשה נביא לגוים. הוא ברח לתרשיש ובעל כרחו נבא לנינוה. **נינוה**, **יונה** נ, לשון דג ובגימטריא **דג גדול** = 121 = 11 ברבוע. **תרשיש** = 1210 = 10 פעמים **נינוה**! יחד = 1331 = 11 בחזקת 3 = **משיח** במספר קדמי. נמצא רמוז שיונה הוא ניצוץ של מלך המשיח, כמבואר בספה"ק) קשור למלכות כמובן. ורמז: **יונה** ועוד **משגע** =

² "יהוא בן יהושפט בן נמשי" = 936 = 36 (לאה) פעמים 26, הוי" ב"ה = **אהבה** פעמים **חסד** = **יב** פעמים **לחם**, **יב** **הלחמים** של שבת קדש. הערך הממוצע של כל אות (יש חי אותיות) = **בן**. והוא עולה **רחל** במספר קדמי, סוד המלכות. **יהוא יהושפט נמשי** (ד-ו-ד אותיות, רמז **לדוד** מלך ישראל חי וקים), ר"ת יין "נכנס יין כו", "הרבה יין עושה" = 832 = 32 פעמים הוי" = **ארץ ישראל**.

הגבורה כנודע (ששם שך דינין בגימטריא שוטה), כחו של השי"ת להסתיר מעיני הנבראים את נוכחות הבורא, כמבואר בתניא שם. בעבודת הנפש, מדת הגבורה היא יראת חטא (השוטה הוא מי שאין לו יראת חטא, יש לו רק יראה ופחד טבעיים, פחד מות וכיוצא בזה, אך לא יראה הנולדה מהבנה שכלית מה תהיה התוצאה הרוחנית ממעשיו), היראה מעצם החטא, חטא לשון חסרון וחלל, תוצאת הצמצום המדומה. על ידי החטא אני גורם לניתוק חבל ההתקשרות שלי לה' ח"ו. ה'שטות' לומר שהצמצום כפשוטו היינו לחשוב שלכתחילה אין כאן נוכחות אמיתית של השי"ת (רק מה שהוא משגיח מלמעלה) וממילא אין רגישות לחומרת התוצאה של החטא, פגיעה בחבל ההתקשרות שלי להכיר תמיד שהשי"ת, עצמותו ומהותו, נמצא אתי, פה ועכשו, ממש (מה שנדמה לחוטא שהוא נשאר ביהדותו, כאילו לא קרה שום דבר, היינו באמת טמטום וטשטוש החוש והרגש הפנימי והעצמי של היהודי להכיר ש"לית אתר פנוי מיניה" ממש. החוטא חושב שאמנם ה' ודאי ראה את מעשיו, מלמעלה, אך ה' הוא טוב וממילא, לגבי עבירה קלה על כל פנים, "וירא און ולא יתבונן". אינו מרגיש כלל שבעברו על רצון ה' – הוא ורצונו אחד – הוא אבד את הקשר המודע שלו לה' בעצמו, מה ש"ה' הוא הכל והכל הוא ה'" ו"לית אתר פנוי מיניה").

פרצוף המטורפים

אם כבר אמרנו את שלשת אלה – שוטה בגבורה, טירוף ביסוד ומשוגע במלכות – נשלים את הפרצוף: איזו עוד לשון שגעון יש בתנ"ך? יש בספר משלי כמה לשונות. כל הספר מדבר על חכמים לעומת טפשים, הנקראים בכינויים שונים – אויל, כסיל (אותיות סכל) ופתי.

אויל הוא בחסד. כתוב בספר יצירה "תמורת חכמה אולת" וזו התמורה שכנגד החסד בשבע

בתפארת יש את הפתי. כתוב "פתי יאמין לכל דבר" ורבי לוי"ק, האבא של הרבי, מסביר (על דברי אדמו"ר הזקן באגרת כז שחיי הצדיק הם אהבה יראה ואמונה) שאמונה הוא התפארת³. **פתי** = **תמים**, מתאים ל"יעקב איש תם יושב אהלים".⁴ נראה תכף לגבי התמימות שהיא פנימיות ספירת ההוד. יש את הפתי גם בקדושה, כמו שהבעל שם טוב אמר שאחרי כל ההשגות הוא עובד את ה' באמונה פשוטה. כך כותב אדמו"ר הזקן בתניא פרק יח שלגבי ה' כולם כפתאים, ומביא את הפסוק "פתי יאמין לכל דבר". היינו אמונה פשוטה ששייכת לפנימיות ועצמיות התפארת, סוד הבריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, משרש האמונה שברדל"א ועד לסוף ותכלית האמונה שבמלכות. הצמח צדק בביאורו לתניא שם שואל שלכאורה בפסוק הפתי מופיע בהקשר שלילי – "פתי יאמין לכל דבר והערום יבין לאשורו" – והוא עונה באריכות⁵. את אותו דבר שואל הבעל שם טוב לפי המסורת, ועונה במשפט אחד, הלשון היא כך: איי "פתי יאמין לכל דבר"? שטייט דאך "שומר פתאים הוי"!⁶ – פסוק מהפרק החדש של הרבי, שהקב"ה שומר את הפתאים⁷. הרחבנו כדי להגיד שיש גם פתי טוב. [אומרים שמי שמאמין שכל סיפורי הבעש"ט היו הוא פתי ומי שלא מאמין

³ נתבאר באורך בשיעור ה' תמוז ש"ז (ובכ"ד).

⁴ ראה דבריו וביאורם באריכות בהתוועדות ל"ג בעמר ש"ז.

⁵ וראה גם בשיעור ז' סיון ש"ז.

התפארת (בסוד הצירוף, התפארת וההוד הם אור ישר ואור חוזר, ו-י-ה וה-י-ו, והיינו מה ששניהם לשון יפי, מ-ח לשונות היפי שבתורה, כמבואר במ"א) ולכן בהוד נשים את הטפש. כשהתלמוד הירושלמי מונה את ארבעת הבנים של ההגדה הוא כותב "אחד חכם אחד רשע אחד טפש ואחד שאינו יודע לשאול" – הטפש הוא במקום התם (והתמימות היא פנימיות ההוד, כנ"ל). כמו שהפתי הוא לשון פתיא (ינוקא) כך הטפש הוא לשון טף ("אנשים נשים וטף") – שניהם מתנהגים כילדים קטנים.

לשרש **טפש** יש עוד ארבעה צירופים בעלי משמעות (כולם שרשים בלשה"ק): **שפט, שטף, פטש** (פטיש), **פטש** (רק הצירוף טשף אינו שרש בלשון המקרא). בעצם, השרש טפש מופיע רק פעם אחת בתנ"ך, בתהלים קי"ט, "טפש כחלב לבם אני תורתך שעשעתי", ופירש המצודות "טפש". ענין שומן כי השמן לב העם הזה תרגומו טפש לבא ומזה קראו לכסיל טפש". היינו שכסיל וטפש הם זוג, מתאים לנו"ה (סוד "איהו בנצח איהו בהוד", לשון מקרא ולשון תרגום, ודוק). ופרש החיד"א: "טפש כחלב לבם וכו'". אפשר דהאומר שאין בתורה אלא פשט הוא טפש שהוא אותיות פשט. ונתעבה שכלו ונסתם כחלב המכסה ואינו ניכר מה שתחתיו". הנה הוא משוה בין השרשים טפש ופשט. מי שאומר שאין בתורה אלא פשט אינו מודה ברבדים העמוקים יותר של התורה ובזה פוגם בספירת ההוד. י"ל שהטפש הוא 'שטוף מח' מכל מיני שטויות המשודרות בתקשורת כו' (לפי המתבאר כאן, טפש-הוד הוא ענף השוטה-גבורה). הוא זקוק לפטיש בראש, כולי האי ואולי להכניס בו קצת תבונה, להחזיר לו את חוש השיפוט השקול.

ביסוד ובמלכות שמנו את המטורף והמשוגע, כנ"ל.

ולסיום גימטריא לבעלי הגימטריות שלנו: **אויל שוטה פתי כסיל טפש מטרף משגע** – המכוונים כנגד שבע המדות, כנ"ל – עולים

שיכלו להיות הוא כופר]. אם מעמידים את הפתי מול הכופר ברור שפתי עדיף. הבעל שם טוב עבד את ה' בבחינת פתי וצריך להאמין בפתיות לכל הסיפורים שמספרים עליו. הבעל שם טוב מסביר שעבודת השי"ת במדת התפארת היא קיום התורה והמצוות בכוונה לעשות נחת רוח לו יתברך, שיתקיים הפסוק "ישראל [רמז לישראל בעל שם טוב] אשר כך אתפאר". היינו עבודת הפתי של הקדושה, הבן-קטן (פתיא – "שומר פתאים ה" – שכן קורין בכרכי הים לינוקא פתיא") שכל מה שהוא עושה אינו אלא לעשות נחת רוח לאביו ושאבא יוכל להתפאר בו. גדר הפתי הוא מי שמניח את עצמו ואת שכלו הצדה... האות העיקרית של השרש פתה היא פ, גם האות העיקרית של השרש פאר, ודוק. פתי גם קשור ל"פתיל תכלת" ול"פתיגיל" (חגורה רחבה בספר ישעיהו) – בסוד שנגל"ה לבוש הוא בתפארת, "לכבוד ולתפארת".

הכסיל שייך לספירת הנצח. אחד המובנים של שרש **כסל** הוא בטחון – כמו בפסוק "כי הוי יהיה בכסלך" – והבטחון היא פנימיות ספירת הנצח. השרש כסל הוא לשון כסלים (מתנים), שני צדדי הגוף, וכידוע שנו"ה הם "תרין פלגי גופא". והוא סוד חדש כסלו, שהחג שבו, חג החנוכה, הוא חג הנצח, נצחון המעטים והחלשים על הרבים והגבורים (וכן נס המנורה – ח ימים – רומז לנצחיות). היות שיש שתי בחינות של בטחון, בטחון פעיל מצד הנצח ובטחון סביל מצד ההוד, וכן כסלים (מתנים) הם זוג כנגד נו"ה, נמצא שלכסיל יש גם קשר להוד (בגימטריא, **כסיל** הוא המשולש של הוד). וכן חג החנוכה בחדש כסלו הוא "להודות ולהלל" (וספירת ההוד היא השמינית מלמעלה למטה), וכידוע שלגבי חנוכה ופורים יש שתי דעות איזה חג בנצח ואיזה חג בהוד.

בהוד נשים את הטפש. פנימיות ההוד הוא תמימות – פתי הוא תמים (חושבנא דדין כחושבנא דדין), אך כבר שמנו אותו בספירת

מבין ארבעה שנכנסו לפרדס על רבי עקיבא כתוב ש"נכנס בשלום ויצא בשלום", ומבואר בחסידות שכיון ש"נכנס בשלום" – היינו שבכניסתו ל"רצוא" היתה אצלו החלטה חזקה שכרצון ה' הוא יחזור ל"שוב" – לכן "ויצא בשלום", לא כמו נדב ואביהוא שהיו ב"רצוא" ללא "שוב". אפשר לומר גם כאן, שלפני ה"רצוא" יש החלטה חזקה כזו הפועלת שבסיום ה"רצוא" עושים אחרת-פנה ל"שוב". ההחלטה היא לפני ה"רצוא", אבל בעת ה"רצוא" נמצאים בו לגמרי, בלי שום מחשבה על ה"שוב".

ההחלטה על ה"שוב", שהופכת ללא-מודעת בזמן ה"רצוא", מזכירה את הדרגה הגבוהה של בעל סוד שמסביר הצמח צדק. הצמח צדק אומר – לגבי גבאי של רבי – שיש שלש דרגות בבעל סוד: דרגה ראשונה היא בעל סוד שכולם יודעים שיש לו סוד – הוא לא מגלה את הסוד, אבל על פניו רואים שהוא מסתיר משהו; דרגה שניה היא בעל סוד שלא רואים עליו שיש לו סוד, אבל הוא עצמו מודע לסוד שלו, וממילא אם יענו אותו בחקירת שב"כ הוא יחשוף את הסוד הידוע לו; בעל סוד בדרגה השלישית אינו מודע בעצמו לסוד הטמון אצלו – ולכן גם אם יחקרו אותו לא יוכלו להוציא ממנו את הסוד – ורק בשעת הצורך, כאשר הרבי יבקש ממנו, הוא ישלוף את הסוד מהלא-מודע למודע. בדומה לכך, לפני שנכנסים לחיות ה"רצוא" מקבלים החלטה חזקה שלא להסתלק ב"רצוא" אלא לעבור לתנועת "שוב" ברגע הנכון, אך ההחלטה הזו נגזרת בלא-מודע כדי לא לפגום בעצמת ה"רצוא" המלאה, ונשלפת למודע רק כאשר יש בה צורך ובאמת זקוקים לפנות אל ה"שוב".

מה פועל את המעבר הקבוע מהערב לבקר ומהבקר לערב, מה"רצוא" ל"שוב" ומה"שוב" ל"רצוא"? מפחד הקב"ה [פחד יצחק], היראה פועלת את התנועה בשני הכיוונים. על כך כתוב "אשרי אדם מפחד תמיד", ר"ת אמת.

כדיוק חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות!

ב. ערב ובקר

סדר נצחי של "רצוא ושוב" (אות סו)

סו. בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב [תאמר מי יתן בקר] כו' מפחד לבבך [זהו פסוק מהקללות שבפרשת כי תבוא, אך אדמו"ר הזקן אומר כלל שכל הקללות הן בעצם ברכות סמויות, ברכות במדרגת "עלמא דאתכסיא". למדנו פעם את הביאור שמופיע בעבודת הלוי על הברכה הטמונה בפסוק הזה¹, וכאן יש ביאור אחר של עבודת ה' נעלית אליה רומז הפסוק:]. פי' מי יתן ערב הקדום [יש גרסאות שמתקנות "הקודם"]. שהיה טוב יותר [זהו פשט הפסוק, כפי שמפרש רש"י, שבבקר תאמר מי יתן את הערב שהיה אמש ובערב תאמר מי יתן את הבקר הקודם – אתה יודע שקודם היה טוב יותר. לעומת זאת, מסביר רש"י, אי אפשר לפרש שאתה מקוה לערב או לבקר הבאים, משום שאינך יודע האם יהיו טובים יותר]. וזהו"ע הרצוא והשוב של הנשמה [הערב הוא ה"רצוא" – העליה למצב חשוך, כמו שדברנו בשבת שעברה על "יוצר אור ובורא חשך" – והבקר הוא ה"שוב", הגילוי כלפי מטה. בעבודת הלוי הערב והבקר הם דעת תחתון ודעת עליון וכאן הם "רצוא ושוב"]. כשבא להרצוא להסתלק מהגוף, אז דוקא בע"כ אתה חי ובאה להשוב ואח"כ רוצה עוד בהרצוא דוקא, כו' וכן לעולם [כאן ההסבר הוא שבסוף ה"רצוא" עושים 'אחורה-פנה' ל"שוב" – מערב פונים לבקר – ובסוף ה"שוב" שוב שואפים ל"רצוא", בבקר שואפים לערב.

¹ שיעור י"ד אלול ע"ג ושיעור שבת כי תבוא ע"ו.

איפה דופק הלב? בצד שמאל, בחינת הגבורה. כתוב בספר יצירה "אם רץ לבך שוב לאחור" – בסוף ה"רצוא" ("רץ לבך") בא "שוב" ("שוב לאחור"). יש שלש נוסחאות למשפט – "אם רץ לבך שוב לאחור" "אם רץ לבך שוב למקום" ו"אם רץ לבך שוב לאחד" – המכוונות כנגד הכנעה-הבדלה-המתקה, כמבואר במ"א. ובתמצית: שיבה לאחור היא הכנעה; שיבה למקום היא הבדלה – "איזהו חכם? המכיר את מקומו" המיוחד והנבדל; שיבה לאחד היא המתקה, כשהאחדות תתגלה בכל. אדמו"ר הזקן בתניא כותב את הנוסחא של "שוב לאחד", שלא מופיעה בנוסחי ספר יצירה שלפנינו, אך כך מופיע בתקוני הזהר בצטוט המשפט מס"י.

ההעלאה מערב וההמשכה מבקר עד ערב

(אות סז)

אמרנו כבר פעם שהאותיות כאן קשורות אחת לשניה, גם האות הבאה קשורה לערב ובקר: סז. יעלה תחנונינו מערב [פיוט שאומרים בליל יום כיפור, עם הנגון שנגנו קודם]. – עלי" מהבירורים מלמטה למעלה [יעלה תחנונונו" היינו עבודתנו מלמטה למעלה, בירור והעלאת הניצוצות]. ערב הוא הושך דקלי" [והפתיחה של כל בית ב"יעלה... מערב" מלמדת על הניצוצות שמעלים מחשך הקליפות]. ואחר העלי" נמשך גילוי אלקות מלמעלה"ט, ובבקר כו' עד ערב [החלק השני בכל בית הוא "יבוא... מבקר", הגילוי מלמעלה שנמשך בעקבות ההעלאה, והגילוי נמשך עד למטה, למקום הקליפות, כחלק השלישי-המסיים של כל בית "ויראה... עד ערב"]. – שגילוי אלקות יומשך למטה מטה בחלק הקלי' להאיר בהם באור הוי". יש בכתבי האריז"ל סוד של אנ"ך – אורות-ניצוצות-כלים. בשבירת הכלים האורות הסתלקו למעלה, הכלים נשברו ונפלו למטה, ובתוך הכלים נשאר ניצוצות כבויים. עבודתנו

(היראה היא בשני הכיוונים?) כן, הייתי חושב שתנועה מה"שוב" ל"רצוא" היא אהבה, אבל את עצם הפניה והפיכת הכיוון עושה היראה (לכן כתוב "לבבך"?), כן, בשני הכיוונים – "בכל לבבך" בשני יצריך", יצר העליה (יצר טוב, "אין בטובה למעלה מענג", יצר העליה לענג העליון), הרצוא, "רוח האדם העולה היא למעלה", ויצר הירידה (יצר הרע לשון מטה כנודע), "רוח הבהמה הירודת היא למטה לארץ" (ובשרש, שם בן בגימטריא בהמה, גבוה יותר משם מה בגימטריא אדם, סוד הבהמה-רבה שלפני האצילות, כמבואר בתניא). הנה כתיב "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך וגו'" – "את" בא לרבות יראה כנודע, והיא נצרכת על מנת לקיים "בכל לבבך", שהיא הכח לווסת נכון את שתי התנועות ההפכיות של שני היצרים, ודוק. כל פעולת "רצוא ושוב" היא דופק החיים של הלב. לכן המלה חיים היא בלשון רבים, "רצוא ושוב", חי בשני הכיוונים. זהו גם פירוש הביטוי "חי וקים" – "חי" הוא דופק החיים ב"רצוא ושוב", ו"קים" הוא הקיום של התנועה הזו, כמו מקיף השומר שפעולת החיות תמשיך (נמצא ש"חי" הוא אהבה ו"קים" הוא יראה, תרין גדפיין, שבסוד "שש כנפים שש כנפים לאחר בשתים... ובשתים... ובשתים...")¹ היינו גם לצורך העליה וגם לצורך הירידה, כמבואר במ"א).

¹ "שש... שש... בשתים... ובשתים... ובשתים" (חמשה מספרים) – **בשתים ובשתים ובשתים** = 6 (2 2 2) פעמים **חשמל (זך במשולש)**, סוד הרשפים בעולם הבריאה (קודם חש ואח"כ מל – "קדוש קדוש קדוש"). ויחד עם **שש שש** = 368 = 3 פעמים 34 (**טוב טוב**, השם הקדוש **בוכו**) ברבוע = **"ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור"** **בית יעקב לכו ונלכה באור הוי"** **"אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה"** (שלשת הפסוקים העיקריים של אור בתורה-נביאים-כתובים שבכל אחד 6 תבות ו-23 אותיות).

אסתרמן, המפשיע הראשי של ישיבת תומכי תמימים, ממה ששמע מהמשיפיע שלו, ר' אברהם לנדא, בשם רבי הלל מפאריטש ועוד גדולי החסידים, והם כוללים מסורות מהרביים ומהחסידים לדורותיהם. כאן יש מסורת חסידים בענין שני המאסרים של אדמו"ר הזקן:

מאסר ושחרור – עיבור ולידה

סח. ב' הפעמים שהי' אדמוה"ז בפ"ב [במאסר בפטרבורג]. הי' בודאי בכונה מלמע' [כל דבר שקורה הוא בהשגחה פרטית מלמעלה, בודאי דבר שקורה עם צדיק^ל, ובפרט דבר כל כך כללי שקרה עם הצדיק]. שעי"ז הי' גילוי החסידות וכל פרט ופרט הי' בהשגחה, ומבואר בקבלה שבכל מקום שצ"ל גילוי (הו"ע לידה) צ"ל עיבור מקודם [כעת הוא אומר שכל מאסר הוא עיבור והשחרור ממנו הוא לידה מחדש. ככה גם עם מי שהיום זוכה להתפס על דבר תורה ולהיות בכלא – זמן המאסר הוא עיבור והשחרור הוא לידה מחדש. בקבלה מבואר שיש עיבור ראשון ועיבור שני – עיבור לקבל מוחין דאמא ועיבור לקבל מוחין דאבא]. (כביצ"מ הי' עיבור ז"א [בזמן העבדות]. ואח"כ לידת ז"א [ביציאת מצרים]. כידוע) ויש ב' בחי' עיבור כמו שיש ב' בחי' לידה, והו"ע ב' בחי' גדלות – [גדלות] אימא – [וגדלות] אבא –

היא לברר את הניצוצות מתוך הכלים ולהעלותם ואחר כך להמשיך בחזרה את האורות שהסתלקו אל תוך הכלים. כך הוא מסביר שאחרי העלאת הניצוצות ("יעלה... מערב") ישנה עבודה של המשכת האורות ("ויבוא... מבקר") חזרה אל הכלים שנשברו ("ויראה... עד ערב"). [אפשר לומר שזהו פירוש נוסף ל"נסתיימה עבודת הבירורים" שאמר הרבי? שעם העלאת הניצוצות סיימנו וכעת עיקר העבודה הוא ההמשכה של האורות אל תוך הכלים?], כן, זהו פירוש טוב. הבקר הוא הגאולה ו"עד ערב" היינו עד לגילוי העריבות ("נעיונות עריבות ידידות מתיקות") של לע"ל (ועד לגילוי ה"רכב בערבות" – סל"ו לרכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו), והוא על ידי עבודתנו היום לעשותם "בשם כל ישראל", "כל ישראל ערבים בזה בזה [וזה לזה]", עבודת היחודים. גילוי העריבות הוא דווקא כאשר ממשיכים את האור עד למקום הערב הראשון, ה"חשך יכסה ארץ", מאירים את החשך ואף הופכים את החשך לאור גדול ("העם ההלכים בחשך ראו [פתאום] אור גדול"), וכמבואר בתניא שטעם ערב (שלא כטעם מתוק שהוא מתוק מלכתחילה) הוא דווקא מדבר מר שהפך למתוק, "ומתוק האור". ורמזו יפה לסיום: "מערב... מבקר... עד ערב" = 1000 (י בחזקת ג. יש כאן יג אותיות, ק-100 באמצע ו-900 מסביב, י ברבוע ו-ל ברבוע, סוד לי – "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"), גילוי אלף אורות שנתנו למשה ("האלף לך שלמה") רבינו במתן תורה (ונלקחו ממנו בחטא העגל וחוזרים אליו בכל שבת בסוד "ישמח [משיח] משה במתנת חלקו").

ג. ענינו של אדמו"ר הזקן ומטרת שני

מאסריו (אות סח)

נלמד עוד אות. רמ"ח אותיות הם דברים שהתקבלו במסורת מרבי שמואל גרונם

^ל וראה גם במה שהובא ונתבאר בהתוועדות י"ב תמוז ש"ז משיחת הרבי על מאסר הרבי הקודם.

הבינה [היא] המדות אם הבנים, וכשמתבוננים באים לאהוי"ר [אם כן, המאסר הראשון הוא עיבור דאמא כדי להוליד מדות, אהבה ויראה. דומה למה שראינו בשבת שעברה שמהספר תורה אור מקבלים בעיקר אהבה ויראה.]. אבל תכלית ועיקר החכ' הוא הביטול מראיית (מראי') במהות [החכמה היא בטול, שהוא עיקר החסידות, מוחין דאבא].

וכן אצל אדמוה"ז שגילה: אהוי"ר וחסידות (ריחוק ערך גדול בין אהוי"ר דספרי מוסר וכו' שקודם החסידות לאהוי"ר שנתגלה ע"י אור החסידות [כאן הוא מבחיר – וחשוב לו להגיש – שיש הבדל גדול בין המדות של המוסר למדות של החסידות. אפשר לחשוב שבמדות הנולדות ממוחין דאמא החסידות לא חדשה – יש אותן מלים, אהבת ה' ויראת ה', כמו שכתב הרמב"ם שצריך להתבונן כדי להגיע לאהבה וליראה – והחידוש הוא רק במוחין דאבא, בראית המהות. הוא מדגיש שגם ההתבוננות והאהבה והיראה הנולדות ממנה שונות לגמרי בחסידות מספרי המוסר. ידועים סיפורים על חסידים שכאשר למדו תניא והיה נראה להם שמה שכתוב שם זהה למשהו שכתוב בספרי המוסר הם לא ישנו בלילה, כי היה ברור להם שבחסידות הדברים מחודשים ואחרים לגמרי וממילא ברור שהם לא הבינו את הפירוש בתניא...] שנקרא פרומע חסידות [יש מאמרי חסידות שנקראים "פרומע חסידות" – כמו המאמר "דער פרומער וארא", שלמדנו לאחרונה^ט – מאמרים המסוגלים לעורר רגש אהבה ויראה לה.]. והשכלת דא"ח – רוממות עצמותו, שכולא קמי' כלא, לית אחר פנוי מיני', ההבנה בהסבר גדול להבין על בוריו בראי' חושית ממש שמוזה באים לביטול כנ"ל. ולזה הי' ב' עיבורים – א' לגדלות

הוא הבינה ואדמו"ר הזקן התעצם עם תורת החסידות (דעת עליון) והוריד אותה לדעת (תחתון), הגשר בין המח ללב, בין ה"אור המאיר לעצמו" ל"אור המאיר לזולתו", כך שהדברים נוגעים לאדם, "אתה הראת לדעת", וחדורים למציאות, כמו שכתוב "ובדעת חדרים ימלאו".

הרבי הרי"צ מביא ומסביר בלקוטי דבורים מסורת אחרת – שהבעל שם טוב הוא עתיק, המגיד הוא אריך, אדמו"ר הזקן הוא חכמה, אדמו"ר האמצעי בינה ואדמו"ר הצמח-צדק דעת – וכותב ש'עד כאן שמענו, מכאן ואילך לא שמענו'. היו לנו הרבה שיעורים על האפשרויות השונות איך להקביל את הרביים לספירות – בדרך כלל רוצים להקביל את הרבי הרי"צ ליסוד ואת הרבי למלכות, אבל באמצע הסדר לא ברור לגמרי.

על כל פנים, מה ההבדל אם אומרים שהבעל שם טוב והמגיד הם כתר או שהם חו"ב (שני המוחין שבפנים) של החכ"ד? ההבדל הוא אם מסתכלים עליהם בתור מקיף מעל הראש – אך לא דווקא לומדים את התורות שלהם לעומק – או שאומרים שהם בתוך החב"ד, אור פנימי, וממילא צריך ללמוד את התורות שלהם ולהתעמק בהן.], שעי' דוקא נתפשט ונתגלה החסידות בעולם, והתפיסה בפ"ב הו"ע העיבור.

שני המאסרים – לגילוי מדות חסידיות

והשכלה חסידית

ההפרש בין חכ' לבינה כמו מחו"ב למדות [לכאורה יותר מתאים לומר מבינה למדות, אך בבינה, התבוננות, צ"ל נקודת החכמה, הבטול לאלקות. הרי חו"ב הם "תרין ריעין דלא מתפרשין לעולם" ועל ידי יחודם ה' מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, היינו התהוות המדות – "ששת ימים עשה הוי' גו'" – מהמוחין. והוא בכח הד"ע המיוחד חו"ב והד"ת המוליד את המדות בלב. שתכלית

^ט שיעורי כ"ג וכ"ח טבת ושיעורי ז', כ"ב וכ"ט שבט ש"ז.

נפלא (למה חוגגים בעיקר י"ט כסלו, הגאולה מהמאסר הראשון, ולא כל כך את הגאולה מהמאסר השני?) כי ענין הגאולה מהמאסר השני הוא בטול במציאות, גדלות אבא, שאינו מורגש ו'נחגג', וכידוע שכל חגיגה, כל החגים, בבינה, "אם הבנים שמחה".... קבלת שבת וערכית.

[אחרי תפלת מוסף]

נגנו ניגון התועדות (שנוהגים לשיר על "תשכון תתגדל"), ונגון 120 (האחרון ב"ניגונים חסידיים" 6) של הרב (שמתחיל דומה).

שני המאסרים – הלשנה על הגברא ועל

החפצא ("היום יום" כ"ז כסלו)

אתמול למדנו, באות סח, על ההבדל בין שני מאסרי אדמו"ר הזקן, שהם עיבור להוליד מוחין דאמא ועיבור להוליד מוחין דאבא. הגאולה מהמאסר הראשון היתה בי"ט כסלו, אותו כולם חוגגים, והגאולה מהמאסר השני היתה בנר שלישי דחנוכה, כמו שמוכא מהרבי הרי"צ ב"היום יום" של כ"ז כסלו. כזו הוא התאריך שהרבי הכי אהב בחודש – כי הוא שלש בחזקת שלש, 'חזקה' של שלש (בחינת אוריין תליתאי כו'), חוץ מהפירוש הפשוט שזך הוא לשון זכות וזכות, כמו "שמן זית זך".

נקרא מתוך "היום יום" על ההבדל בין שני המאסרים:

במאסר השני של רבינו הזקן – בשנת תקס"א – לא ישב בתפיסא ומאסר כבד כבראשונה [התנאים שלו בכלא היו טובים יותר]. אבל המלשינות היתה כבדה יותר, כי עיקר ההלשנה היתה על תורת החסידות וההתנגדות היתה גדולה במאוד [כפעם הראשונה המתנגדים הלשינו על אדמו"ר הזקן בפני עצמו, שהוא מעביר כספים לטורקיה. כשראו שלא הלך להם הלכו והלשינו על עצם הענין – מה שהפריע להם באמת – על גילוי תורת החסידות. הם אמרו לשלטונות

אימא הי' גילוי אהוי"ר דחסידות, וב' לגדלות אבא הי' גילוי הביטול בראיית המהות ברוממות עצמותו. וענין העיבור – הקטנות שצריכים לבוא לבחי' הקטנות והאינן כגורעין שצריך לרקוב ולבוא לבחי' אין טרם יצמח הימנו ויש קטנות א' וגדלות א' וקטנות ב' וגדלות ב'].

וזה ש' אחר ביאתו מפ"ב קטונתי מכל החסדים ומכל האמת [אגרת קטנתי. הוא מדייק כאן את הכפל בביטוי "מכל החסדים ומכל האמת", הרומזים לשני העיבורים ותכליתם], זה שהזקקתי לבחי' הקטנות מכל החסדים לגילוי אהוי"ר כו' כנ"ל. ומכל האמת הוא אופן הב' כנ"ל וכל החסדים וכל האמת שיש כמה בחי' באהוי"ר [ולכן כתוב הריבוי של "מכל [החסדים]"], ביטול [היינו ביטול היש לאין, מדרגת הביטול השייך למדות. והוא בחינת יראת תתאה שאחריה באות שתי המדרגות של אהבה, אהבת עולם ואהבה רבה.], אה"ע, ואה"ר. ובאמת יש ג"כ [כמה בחינות, ולכן כתוב הריבוי של "ומכל [האמת]":] אמת ואמת לאמיתו כו' [מענין שאדמו"ר הזקן כתב את אגרת הקדש "קטנתי" אחרי המאסר הראשון, ואכן הוא לא צטט שם את הפסוק במלואו אלא כתב "קטנתי מכל החסדים ומכל וכו'", בלי לומר בפירוש את המלה "האמת" – מתאים למה שכתוב כאן, שאחרי המאסר הראשון הוא עוד לא הגיע לגילוי של גדלות אבא, "מכל האמת", אלא רק לגדלות אמא, "מכל החסדים". אך ברוח קדשו הוא רמז שעתיד להיות עוד מאסר ועוד גאולה, עוד עיבור ועוד לידה, עליה בקדש בעילוי אחר עילוי (עיבור לידה ר"ת על, לשון עילוי, סוד "ונאם הגבר הקם על משיח אלהי יעקב", וכידוע שאדה"ז הזדהה עם דוד המלך ובשעת לידתו – הרומזת לגאולתו – מורנו הבעש"ט קרא עליו "גאון יעקב" דהיינו "משיח אלהי יעקב"), במה שכתב "ומכל וכו'", והוא רמז

"ישא הוי' פניו אליך וישם לך שלום", וכנודע, ומבואר בסוד הוי' ליראיו בשער אהרן הכהן ש"שלום" הוא ח"פ בטול, עיי"ש). גם 78 הוא משולש, של 12.

אהבה יראה במספר קדמי = 900 = ל ברבוע, סוד הלב היהודי, עמידת שתי המדות העיקריות של הלב, אהבה ויראה (שהן בסוד חתן וכלה) אחת מול השנייה, במבט של אהבה והשתוקקות לשם יחוד. **בטול** במספר קדמי = 174 = 3 פעמים חן. ביחד, **אהבה יראה בטול** במספר קדמי = 1074 = **משיח משיח משיח** (הממוצע הוא **משיח**. המשיח הראשון שנולד לאחר העיבור של המאסר הראשון הוא המשיח שמצד מוחין דאמא, לידת אהבה ויראה בלב, שהוא משיח בן יוסף, כמבואר במאמר "הרכבת אנוש לראשנו", והמשיח השני שנולד לאחר העיבור של המאסר השני הוא המשיח שמצד מוחין דאבא, בטול במציאות, שהוא משיח בן דוד). ראשי התיבות של אהבה-יראה-בטול הם **איב**, בנימטריא **אהבה**. הכל בא מתוך אהבה, כידוע שגם שרש היראה הוא אהבה, שהרי היראה (שבכללה גם הבטול במציאות, דהיינו יראה עילאה מצד אבא, ירא בשת) היא מצות עשה ושרש כל מצוות עשה הוא האהבה, כמבואר בתניא.

ד. מוסר, חסידות, קבלה וקבלה

מעשית (אות ט)

סט. ארמוה"ז אמר לר"ז מקורניץ עין חיים איז א מוסר ספר. זהר – חסידות, גמ' – קבלה, עין יעקב – קבלה מעשית ... ר"א [ר' אברהם לנדא, המשפיע של ר' גרונום, אמר] שיודע פ"י ע"ז.

במקום אחר המאמר מובא בשם אדמו"ר המהר"ש, שאמר שבשבילי עין חיים הוא ספר מוסר וכו' – וכאן הוא בשם אדמו"ר הזקן

שאדמו"ר הזקן סוטה מדרך היהדות והדבר יכול לערער את היציבות החברתית של היהודים, ולכן צריך לאסור אותו. באותם זמנים השלטון התערב בעניני דת וראה בפגיעה ביציבות הדת פגיעה בסדר החברתי. כלומר, ההשלשה הראשונה היתה על הגברא והשנייה על החפצא – מאד מתאים להסבר שהמאסר הראשון נועד להוליד מאמא מדות אהבה ויראה, תקון מדות האדם, הגברא, והמאסר השני נועד לגלות מוחין בעצם ולהוליד בטול, עצם החסידות, ה'חפצא' של החסידות, ולכן ההשלשה היתה על עצם החסידות. (אפשר להקביל לכך שקודם מניחים תפילין דרש"י, מוחין דאמא, ואחר כך תפילין דר"ת, מוחין דאבא?) כן. כמו מי הרמב"ם פוסק? כמו רש"י, מוחין דאמא, והוא כתב על ענין האהבה והיראה שקיום שתי מצות אלו הוא על ידי התבוננות. בכלל, הרמב"ם הוא מוחין דאמא.]. היה תפוס "בטיינע סאָוועט". יום שיצא לאחרות: גר' רחנובה.

רמזי אהבה, יראה ובטול

נעשה כמה רמזים: אמרנו שהמאסר הראשון נועד להוליד אהבה ויראה והשני לגלות בטול. **אהבה יראה בטול** בנימטריא 276, המשולש של חיה. הממוצע של שלש המלים הוא **פחד** – הכל קשור לתיקון הפחד, "פחד יצחק". [לכן המשולש הוא של **חדוה**] כן, **פחד** נוטריקון פה **חדוה**. כמה אותיות יש כאן? [12]. אם כן, ממוצע כל אות הוא 23, **חיה-חדוה**, כמו הכלל במשולשים – משולש של מספר אי-זוגי הוא המספר כפול הנקודה האמצעית שלו.

אהבה יראה בטול במספר סדורי (מספר האות באלף-בית) עולה 78, ג"פ הוי' (גם במספר סדורי) – סוד השם של **יב** אותיות, הרמוז בשלשת שמות הוי' של ברכת כהנים שקראנו השבת (נמצא רמוז שאהבה ויראה הן כנגד שני השמות של "יברכך הוי' וישמרך. יאר הוי' פניו אליך ויחנך", ואילו בטול הוא כנגד השם של

עוד דבר: פעם (כך מובא בראשית חכמה בשם האר"י) ר"ת תשובה היו תענית שק ואפר בכי הספד וכיום החסידות – כמצוטט בחב"ד בשם הרבי ר' זושא מאניפולי – הפכה את ראשי התיבות ל"תמים תהים עם הוי' אלהיך", "שויתי הוי' לנגדי תמיד", "ואהבת לרעך כמוך", "בכל דרכיך דעהו", "הצנע לכת עם הוי' אלהיך".

למה ספר הזהר הוא חסידות? בזהר – בקריאה פשוטה – יש סיפורים וענינים המעוררים את הלב, ענין החסידות (הענין הראשון של החסידות, התעוררות אהבה ויראה בלב). והעיקר, אצל מי שקורא בספר הזהר הקדוש מאיר אלקות, אור אלקי (כשמו של ספר הזהר, לשון אור וזהר, על שם "והמשכלים יזהירו כזהר הרקיע"), ובא לידי הרגשת ביטול בפני השי"ת (הענין השני של החסידות, מוחין דאבא, שהוא עיקר ענינו של תורת החסידות).

למה הגמרא היא קבלה עבור אדמו"ר הזקן? קבלה בלשון התורה היא מלשון הקבלה, כידוע אצלנו, והענין בגמרא – כמו שאנחנו לומדים – הוא להקביל כל דבר, כל דעה, לקבלה ולראות את פנימיות הדברים. אנחנו גם מסבירים ששרש קבל בלשון תרגום הוא חשך ("קבל לילה"), מתאים ל"במחשכים הושיבני כמתי עולם" שנאמר על "תלמודה של בבל".

עין יעקב הוא חלק האגדתא של הגמרא, שאדמו"ר הזקן אמר ללמוד בין מנחה לערבית – בין השמשות. כתוב שכמה דברים מיוחדים נבראו בערב שבת בין השמשות – זהו זמן מיוחד שאפשר לפעול בו דברים על-טבעיים. כתוב (לדעה אחת בגמרא) שבין-השמשות הוא "הרף עין" – קבלה מעשית פועל במציאות דברים שנעשים בהרף עין. בעין יעקב יש סיפורים מופלאים – אפילו יותר מזהר – שמי שמאמין בהם (למרות הקושי להאמין בעל-טבעי לגמרי) יכול לפעול דברים מופלאים. הבעל שם טוב אמר שאת כל המופתים אפשר לעשות אם מגיעים לאיין. כך הבעל שם טוב הדליק נר מקרח, בדוגמת "מי שאמר לשמן

ובצורה כללית. הסברנו אותו כמה פעמים. מה ההסבר?

בעץ חיים כתוב על שבירת הכלים של עולם התהו והתקון שלהם בעולם התיקון. איפה היתה השבירה? במדות. כלומר, עץ חיים הוא ספר של תקון המדות, הענין של המוסר. במוסר יש משמעות של יסורים, "שבט מוסר", מתאים לשבירת הכלים, מיתת ז' מלכין קדמאין דתהו. כפי שאנו מזכירים הרבה פעמים, הרש"ש כותב שהימים המכוונים כנגד המלכין דתהו – המדות של עולם הנקודים – הם מ"ח עד כ"ד אלול, השבוע שלפני כ"ה אלול, יום בריאת העולם, בו החל השבוע של בריאת עולם התיקון. הוא כתב זאת בלי לדעת על המשמעות המיוחדת של חי אלול, יום פטירת המהר"ל מפראג ולידת שני המאורות הגדולים, הבעש"ט ואדה"ז. חי אלול, יום תחלת השבירה של עולם התהו, הוא היום הכי מסוגל לתקן את עולם התהו (בפרט בדרא דעקבתא דמשיחא, על ידי גילוי אורו של משיח). המלך הראשון של עולם התהו, המלך שכנגד ספירת הדעת דתהו (עיקר המודעות של עולם התהו, מודעות של "אנא אמלוך", מודעות שסופה להשבר ולמות – "וימלך... וימת" = עולם התהו וכו' כנודע), הוא בלע בן בעור ומורנו הבעל שם טוב בא לתקן אותו. תכלית התיקון של בלע הוא כאשר יקום "בלע המות [של המלכין קדמאין דתהו] לנצח [תמורת חיים מות' נצח כנודע]". תיקון זה התחיל על ידי מורנו הבעל שם טוב (שהחיה את היהדות ונסך בנש"י רוח חיה, חיות פנימית בעבודת השי"ת, חיות הקיימת לעד, חיים נצחיים. והסימן: "בלע המות לנצח" ועוד בעל שם טוב = "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד", חמש העליות של מלך המשיח עד שזוכה ומזכה את הרבים בחיים נצחיים). אם כן, שבירת הכלים ותיקונם שייכים לתקון המדות, ענין המוסר.

¹ ראה חסדי דוד הנאמנים ח"ד עמ' 3 ואילך (ובכ"ד).

אתרוג תנענע מקל? ! כך רבי הלל אמר לאותו חסיד, שילך לשאול את הרבי.
א"ל ומו"מ **אבקש** שתייעצני אתה [הוא התעקש. כנראה הדבר נגע בנפשו, לא כמו שקראנו לפני כמה אותיות על החסיד שבקש דא"ח מרבי אייזיק וכאשר הוא דחה אותו הוא ויתר.]. **וא"ל** ר"ה **וואס ארט דיר אז דו דאוואונסט פארן דאוונען** [מה אכפת לך שאתה מתפלל לפני התפלה?].
 יש כאן כמה לימודים:

דבר ראשון, רואים את היחס של שאלת משפיע מול שאלה לרבי. יש "עשה לך רב" (דהיינו משפיע שידריך אותך באופן אישי בעבודת ה'), אבל לפעמים המשפיע מתחמק ושולח לרבי. דווקא בשאלה זו רבי הלל התחמק ולא רצה לענות, כנראה כי כך קורה גם לו, שהוא מתפלל קודם התפלה – לכן הוא לא רצה לקחת אחריות ושלה לרבי. לא בטוח שהרבי היה עונה אותה תשובה – זה בסדר שאתה מרגיש חיות קודם התפלה ולא בתפלה עצמה.

עיקר ענין העבודה הוא חיות והרגשת אלקות, לשם כך נועדו כל מאמרי דא"ח. נוסח הסדור הוא ישן יחסית עבורנו, לכן הוא פחות מעורר התלהבות והתפעלות אלקות, ועל כך אמר רבי הלל – לכן אם אתה מרגיש את הקב"ה לפני התפלה אתה בעצם מתפלל לפני התפלה, וזה בסדר.

רבי הלל ענה רק אחרי שהחסיד התעקש. ידוע שרבי הלל היה 'חצי חסיד' ו'חצי רבי'. כנראה בהתחלה רבי הלל חשב שהשואל פונה ל'חצי חסיד' שלו, וכשהוא התעקש הוא פנה ל'חצי רבי' שבו ואז הוא עונה. מכאן נלמד כלל גדול, שעל ידי ההתעקשות מגלים במשפיע את ניצוץ הרבי שבו (כלומר שבפנימיות, באיזה מקום-ממד עמוק בנפש, כל חסיד הוא "חצי חסיד וחצי רבי"). והוא סוד 147 שנות חיי יעקב אבינו, הבחיר שבאבות שכולל בעצמו את כל נשמות עם ישראל – 147 = חצי חסיד ועוד חצי

וידלק יאמר לחומץ וידלק". הבעל שם טוב אמר שצריך להפוך צרה ל-צהר – אפשר לשנות את צירופי האותיות על ידי שמגיעים לאין. על ידי האגדתא של עין יעקב אפשר להגיע למדת אין עם יכולת לשנות את הצירוף...

[אפשר לומר ש"עין יעקב" שייך ליעקב אבינו, שפעל בקבלה מעשית עם המקלות?] כן, ואז נאמר שהגמרא שייכת ליצחק – היא בינה, מוחין דאמא, שרש קו שמאל אליו שייך יצחק – והזהר לאברהם אבינו, חסידות. אם כך, את עץ חיים נקביל לאדם הראשון, תחלת התיקון של שבירת הכלים. גם השם עץ חיים לקוח מגן עדן, בו הושם אדם הראשון (עד שחטא).

ה. להתפלל לפני התפלה (אות ע)

ע. אחיו של ר"ה [יש נוסחאות שפתחו רבי הענדל]. התאונן תמיד מפני מה בשלומד דא"ח קודם התפילה יש לו חיות גדול מאד. וכשעומד להתפלל נסתלק ממנו החיות ואינו מתפעל [יש גרסאות שכתוב 'מתפעל' ויש שכתוב 'מתפלל' כאן, כי עיקר ענין התפלה הוא להגיע להתפעלות הלב]. כראוי וכנכון [הוא שואל את המשפיע רבי הלל מה לעשות שהחיות שיש לו בעת לימוד החסידות לפני התפלה מסתלקת ממנו בזמן התפלה עצמה.]. **א"ל** ר"ה **לך ושאל מאדמו"ר** [מה אתה שואל אותי? תשאל את הרבי, הצמח צדק. הוא רצה להתחמק ממנו או שהבין שלא טוב שהוא יענה לו אלא רק הרבי.]. **א"ל** האם צריכים לשאול ממנו כל דו"ד [הוא היה חסיד נבון ושאל – בכל דבר קטן צריך ללכת לרבי?]. **א"ל** ר"ה **בוה"ל: נמצא** [היה כתוב כאן פעמיים נמצא, זאת טעות.]. **אז עם איז ניט קיין אתרוג דארף מען ניט נעמען א שטעקן און שאקלען** [כשאין אתרוג לא צריך לקחת מקל ולנענע! יש נוסחאות שמופיע בנוסח של שאלה – אם אין

ונשמחה בך' בהקב"ה 'בך' בישועתך 'בך' בתורתך 'בך' ביראתך אמר רבי יצחק בן בכ"ב אותיות שכתבת לנו בתורה ב"ת שנים כ"ף עשרים הרי 'בך'".

מה שאמר "בך" בישועתך" רומז לפסוק הראשון הנ"ל "נגילה ונשמחה בישועתו". נמצא לפי המדרש שהכל כלול ב"בך". וי"ל שמה שכתב "נגילה ונשמחה בך בהקב"ה" היינו כלל, ואחר כך מפרט "בך" בישועתך, 'בך' בתורתך, 'בך' ביראתך", כנגד ישראל (הישועה היא "ישועת ישראל") אורייתא ("תורתך") וקוב"ה ("יראתך") דכולא חד ממש (הכל עם ך פשוטה – ישועתך-תורתך-יראתך – דקאי על עצמותו יתברך כנודע), הכל "בך" ("בהקב"ה").

והם כנגד שלשת הפסוקים – "נגילה ונשמחה בישועתו" היינו "בך" בישועתך" (כנ"ל. כל הפסוק מדבר על ישראל: "ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה הוי' קוינו לו..." – פעמיים "קוינו"²⁸ בסוד "קוה אל הוי' חזק ויאמץ לבך וקוה אל הוי'"), "נגילה ונשמחה בו" היינו "בך" בתורתך" (היינו סוד "זה היום עשה הוי'", "היום" הוא אור יום, "תורה אור", המראה לאדם את דרך החיים. "זה היום" = חכמה – אורייתא מחכמה נפקת". "זה היום עשה הוי'" = דעת, דעת תורה), "נגילה ונשמחה בך" היינו "בך" ביראתך".

ותוספת הסבר: הגילה היא בלב (כלשון הפסוקים "יגל לבם בהוי'", "יגל לבי בישועתך") והשמחה מתפשטת מהלב לכל האברים ("לבא פליג לכל שייפינ"). זהו גם היחס בין "בך" (גילה בנקודה הפנימית שבלב, שמתייחסת בודאי לקדוש ברוך הוא) ו"בו" (שמתפרש גם על השמחה בקב"ה בלב וגם על התפשטותה לשמחת הרקוד ברגלים בשמחת תורה ובשמחת

רבי. והוא הערך הממוצע של 3 אותיות אמת – "תתן אמת ליעקב"). [רבי הלל הוא 'עובר', ולכאורה התשובה הזאת יותר מתאימה לרבי אייזיק ה'משכיל']. רבי אייזיק התפעל מההשכלה שבחסידות ורבי הלל מהעבודה שבה, אבל אצל שניהם ההתפעלות היא מדברי הדא"ח עצמם.

ה. "נגילה ונשמחה" (אות עא)

עא. זה היום ע"ה נגילה ונשמחה בו [כנראה שמדובר על י"ט כסלו]. הוי' צוה לשמוח ביום הזה דוקא וקבע יום זה דוקא [ש"זה היום עשה ה", הוא עשה את היום והגדיר שביום זה נשמת], ובמה אנו שמחים, בו דוקא, כי אוא"ם ב"ה נתגלה בו, ובו אנו שמחים [שאנחנו שמחים על גילוי האלקות שיש ביום זה]. עי' לקו"ת ד"ה להבין ענין ר"ה ויוד"כ בתחי' [הוא כותב שכדי להבין את זה צריך לעיין במאמר שם].

פסוקי "נגילה ונשמחה"

שלש פעמים בתנ"ך כתוב "נגילה ונשמחה" (בישעיהו, בתהלים ובשיר השירים): "ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה הוי' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו", "זה היום עשה הוי' נגילה ונשמחה בו", "משכני אחרך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך נזכירה דודך מייך מישרים אהבוך". שלש פעמים "נגילה ונשמחה" = 1521 = 39 – טל, הוי' אחד – ברבוע (והוא עולה סכום כל זך מילויי שם הוי' ב"ה).

המדרש וביאורו

ואיתא במדרש (ביחס לשני הפסוקים האחרונים): "... דבר אחר 'נגילה ונשמחה בך' רבי אבין פתח 'זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו' אמר רבי אבין אין אנו יודעין במה לשמוח אם ביום אם בהקב"ה בא שלמה ופירש 'נגילה

²⁸ כל "קוינו לו" = יצחק = ח"פ הוי'. הר"ת קל = ח"פ הוי' והאוס"ת = ג"פ הוי', בסוד "ביום הגמל את יצחק".

הגאולה-הישועה). אכן בסופו של דבר הכל "בך". והנה, "נגילה ונשמחה] בישועתו" "נגילה ונשמחה] בו" "נגילה ונשמחה] בך" = שמחה של מצוה, מצוה לשון צוותא חדא עם עצמותו יתברך, "בך" (ב"נגילה ונשמחה" יש יא אותיות החוזרות כאן ג פעמים – גל אותיות – ובצירוף יא אותיות בישועתו-בו-בך עולה הכל בך-בך אותיות).

נגנו "יום זה מכובד", "יונה מצאה בו מנוח", ו"כי אשמרה שבת". הניגון הראשון מגיע מסאטמר (והחסידות הכללית) והשניים האחרונים מנדבורנא שהניגונים שלהם באים מלמעלה מעלה בקדש ועד למורנו הבעל שם טוב. ניגון ז' סיון. התפללו מנחה.

כ"ג תמוז ע"ז - כפר חב"ד

ברית לוי-שמחה שי' גרייפל

והתיקון – הוא באמא עילאה (ששם גילוי האושר והתענוג של פנימיות הכתר), עלמא דאתכסיא, בחינת "הוא". הוא למעלה מהחורבן ולכן הוא רבי שמח, כפי שכתוב עליו. עבודת הלוי היא להגיע לשמחה שלו ושם לא נחרב הבית ומשם צריך להבנות הבית.

יש הרבה פירושים מי יבנה את בית המקדש, או שירד באש מן השמים או שאנחנו נבנה אותו, אבל לפי מה שכעת הסברנו מה שכתוב שבית המקדש יורד מן השמים היינו שבא ממקום בנפש שלא נחרב בו בכלל בית המקדש. בית המקדש יבנה מאותו מקום שהוא עלמא דאתכסיא, אמא עילאה, "עבדו את הוי' בשמחה" תמיד, בכל מצב – כמו שמסבירים שמה שכתוב "משוננס אב ממעטין בשמחה" היינו שממעטין בעניני החורבן על ידי שמחה – אז יבנה בית מקדש שלא יחרב, כי הוא בא ממקום שלא נחרב ולא יכול להחרב, מעלמא דאתכסיא. זהו בית המקדש שיורד מן השמים, הכל קשור לסוד של לוי-שמחה.

רמזי השם

עוד כמה רמזים: בשם לוי שמחה יש שבע אותיות והוא שוה 399, כך שממוצע כל אות הוא 57, נאו, "א-ל הוי' [ויאר לנו, אסרו חג בעבותים עד קרנות ה]מזבח", עיקר העבודה בבית המקדש. אם כן, לוי שמחה אומר שבית המקדש יבנה (לא רק במהרה בימינו, אלא) נאו ממש.

עוד משהו יפה מאד בשם לוי-שמחה: ראשי וסופי התיבות – לי שה – מצטרפים לשם שילה, בגימטריא משה. "עד כי יבא שילה", שילה בגימטריא משה, שהוא בעצם משה האחרון, "גואל אחרון", "יבא שילה" בגימטריא משיח. בתוך אותיות שילה של לוי-שמחה יש שלש אותיות – ומת, שהערך

לוי שמחה – עלית הגבורה לבניה

יום^א ההולדת של התינוק היה ערב י"ז בתמוז, יום ב' שעבר, ובהשגח"פ יש שני ניגונים מאותו יום – יש לתינוק שני ניגונים מיום ההולדת שלו, שכדאי כבר להשמיע לו.

שאלתי מה פשר השם והאבא אמר שיש להם בן שקוראים לו יצחק, אז אי אפשר לוי-יצחק, אבל חשבו גם על שם רבי לוי יצחק מברדיטשוב וגם על שם האבא של הרבי – ובעצם בחרו את השם לוי בלי לחשוב יותר מדי... – ומכיון שחשבו שלוי הוא גבורה, דינים, לכן רצו להמתיק בשמחה.

על לוי כתוב – עם דרוש מאד חשוב בלקו"ת – "ועבד הלוי הוא". העבודה של לוי מתחילה בגבורה אבל עולה ומגיעה לעלמא דאתכסיא, בינה, אמא עילאה, על ידי עבודתו במקדש כמשורר "לארמא קלא" (כעת תקופה שלומדים על בית המקדש, שיבנה במהרה בימינו), ופנימיות הבינה היא שמחה – אם הבנים שמחה". "ועבד הלוי הוא" – הוא עולה ומתעצם ומגיע למקור השמחה. לכן בדרך כלל השם לוי מצטרף ליצחק, שגם הוא ענין של צחוק ושעשוע ושמחה, פנימיות אמא.

ירידת המקדש מהמקום בו הוא לא נחרב

כדי להבין טפה יותר: כעת אנחנו בתקופת בין המיצרים (יום ההולדת היה ערב בין המיצרים והברית בתוך בין המיצרים) – מחזד זו תקופה של אבלות על חורבן הבית, אבל ודאי היום שלפני בין המיצרים הוא בבחינת "מקדים רפואה למכה". כתוב שאצל רשב"י לא חרב הבית כי הוא למעלה מכל ענין השבירה

^א נרשם (טלפונית מפי הרב אחרי הברית) על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

שבו אין מודעות עצמית). שם, בדרגת "הוא" ("ועבר הלוי הוא") הכל טוב והכל שמח, ומשם נמשך הבית הנצחי – "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", הדירה בתחתונים, תאוותו של הקב"ה במעשה בראשית. והנה, לוי שמחה גרייפל (ר"ת לשג בגימטריא גרייפל) עולה בגימטריא "אני" פעמים "הוא", סוד העליה מ"אני" ל"הוא" כנ"ל. חוץ מפעם אחת בתורה שנאמר "ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי וגו'" הביטוי "אני הוא" מיוחד לנבואת ישעיהו (בחלק הנחמה שלו), שם הוא מופיע שבע פעמים ("כל השביעין חביבין"). והנה, ז פעמים "אני הוא" (חכמה – כח מה) עולה בגימטריא לוי שמחה ועוד יבק, היום בשנה בו הוא נמול וקבל את שמו לוי שמחה!

הממוצע שלהן הוא חי, חי-חי-חי, חזקה של חי, שילה-משה חי-חי-חי.

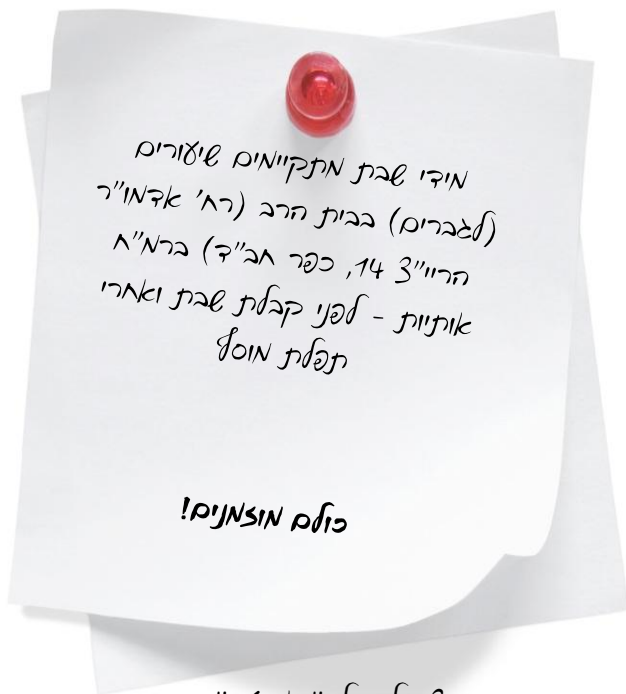
יום הברית – הילולת הרמ"ק

יש לרמז קשר מיוחד ליום הזה, כ"ג תמוז, יום ההילולא רבא של רבינו הרמ"ק ששמו "משה". כמו שכתוב על משה רבינו "משה זכה לבינה" גם הרמ"ק זכה לבינה. כתוב בחסידות שבינה היא מקור ההשתלשלות, וקבלת הרמ"ק היא קבלת ההשתלשלות. אבל הבעל שם טוב אמר שעיקר החידושים שלו לקוחים מהרמ"ק, ולאו דווקא מהאריז"ל שבא אחריו ושכלל את הקבלה מהשתלשלות עילה ועלול להתלבשות, לפרצופים המתלבשים זב"ז. מה הדבר העיקרי שלקוח ממנו? שאצלו אין צמצום. מכך שאין אצלו צמצום סימן שבשרש האמתי הוא למעלה מהצמצום, אצלו לגמרי "צמצום לא כפשוטו". אין צמצום הוא כמו אין חורבן – השגה של פנימיות אמא, של ה"הוא" של "ועבר הלוי הוא", סוד לוי שמחה.

עוד פרט לגבי היום, משהו מיוחד לגבי ההילולא של רבינו הרמ"ק: אם מתחילים לספור מתחלת ניסן, "החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה", היום הוא יום ה-112 של השנה (ראש חדש ניסן הוא ראש שנה, ראש השנה לרגלים ולמלכי ישראל) – מהמספרים הכי חשובים בקבלה, סוד יב"ק (ר"ת יחוד ברכה קדושה), הוי'-אלהים ("שם מלא", השם שמופיע לראשונה בתחלת הסיפור השני של מעשה בראשית – "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות הוי' אלהים ארץ ושמים"), אהי'-הוי'-א-דני (כנגד קדושה, ברכה, יחוד, בהתאמה). יש לזה קשר מיוחד ליום ההילולא של רבינו הרמ"ק, שהוא סוד "מעבר יבק".

מעבר יבק הוא מעבר מעלמא דאתגליא, החורבן הנראה לעין, לעלמא דאתכסיא שבו אין חורבן. היינו עליה מ"אני" (עלמא דאתגליא, שבו מודעות עצמית) ל"הוא" (עלמא דאתכסיא,

רוצה לקבל "ואביטה"?

רשימת נקודות ההפצה

050761899	ירושלים - גבעת שאול	0546610722	כפר חב"ד
0506166086	קרית מלאכי	0507951105	ראשון לציון
0584829829	גבעת רונן	0523003085	יצהר
0547827702	גוש שילה	0508884177	גוש עציון
0528989683	קרית ארבע-חברון	0584006135	ירושלים - קטמונים
0507707161	צפת	0527580073	בני ברק

רוצה להקים נקודה במקום מגוריך? בלצל 0523003085

ניתן להקדיש את 'ואביטה' לזכות יקיריכם ולזכות ההפצת שיעורי

הרה במאות אותקים בשבוע!

elimiz770@gmail.com